

Calamiteitenplan WSHD 2020-2023

Onderdeel van het Calamiteitenzorgsysteem

waterschap

**Hollandse
Delta**

Definitief
5 oktober 2020

VERANTWOORDING

WATERSCHAP

waterschap Hollandse Delta
Handelsweg 100
2988 DC Ridderkerk

Postbus 4103
2980 GC Ridderkerk
t 088 974 33 00
f 088 974 30 01
i www.wshd.nl

AFDELING

Bestuurlijke en Juridische zaken, team Calamiteitenzorg

AUTEURS/COÖRDINATIE

ir. R.J. Vogelesang-Havers
drs. C.A. Robbemont

REVIEWERS

C. Hopman, A. Kleijburg en M. van der Linden

AKKOORDVERKLAARDER

K.P.N. Schippers – van de Velde

3OPDRACHTGEVER

Bestuurlijke en Juridische zaken

VERSIE

5 oktober 2020
Definitief

Inhoudsopgave

1	Het Calamiteitenplan	1
1.1	Opbouw planvorming	1
1.2	Definities van incident, calamiteiten, ramp en crisis	2
1.3	Leeswijzer	4
2	WHSB en calamiteitszorg	5
2.1	Missie en visie van WHSD	5
2.2	Basisvereisten crisisbeheersing	6
2.3	Taken WHSD	6
3	Wettelijk kader en bevoegdheden	9
3.1	Preparatiefase	9
3.2	Responsfase	10
3.3	Bevoegdheden waterschappen	13
4	Risicoprofiel en bestrijdingsbehoefte	15
4.1	Risico-inventarisatie	15
4.2	Doel van het risicoprofiel	20
4.3	Risicoanalyse en risicoprofiel	20
4.4	Calamiteitenbestrijdingsplannen en supplementen	22
4.5	Bestrijdingsbehoefte per scenario	23
5	Inrichting van de calamiteitenorganisatie	24
5.1	Beleidsuitgangspunten	24
5.2	Mensen	28
5.3	Middelen	28
5.4	Structuur	29
5.5	Mandaten	32
5.6	Continuïteit	34
6	Melden, alarmeren, opschalen en mandaten	35
6.1	Melden en alarmeren	35
6.2	Opschalen en afschalen	37
7	Risico- en crisiscommunicatie	41
7.1	Risicocommunicatie	41
7.2	Crisiscommunicatie	41
8	Nafase	43
8.1	Herstel	44
8.2	Overdracht verantwoordelijkheden	47
8.3	Zorg voor eigen personeel	47
8.4	Netwerkpartners	47
8.5	Schade afhandeling	47
9	Netwerkpartners	49
9.1	Melding, alarmering van netwerkpartners	50
9.2	Relatie met plannen van netwerkpartners	50
9.3	Bijstand van de netwerkpartners	51
9.4	Informeren van en afstemmen met relevante netwerkpartners	52
10	Kwaliteitsborging	53
10.1	Het calamiteitszorgsysteem	53
10.2	Kundige en goed opgeleide en geoefende medewerkers	54
10.3	Planvorming	55
10.4	Evaluatie	58

BIJLAGEN	59
Bijlage 1: Afkortingen	60
Bijlage 2: Verzendlijst Calamiteitenplan	62
Bijlage 3: Wettelijke taken	63
Bijlage 4: Risico-inventarisatie en analyse	66
Bijlage 5: Uitwerking bestrijdingsbehoefte	67
Bijlage 6: Beschrijving netwerkpartners en netwerkkaart	68
Bijlage 7: Overzichtskaat beheersgebied WSHD 2020	69
Bijlage 8: Opdrachtomschrijving voor evaluatie	70
Bijlage 9: Lijst van verbeterpunten	71

	Processtappen	Planning
1.	Ontwikkelen Ontwerp Calamiteitenplan WSHD 2020 door het team Calamiteitenzorg	2019-2020
2.	Vaststellen van het Ontwerp Calamiteitenplan WSHD 2020 door het team Calamiteitenzorg WSHD	04-02-2020
3.	Vaststellen van het Ontwerp Calamiteitenplan WSHD 2020 door het Managementteam van WSHD	13-02-2020
4.	Vaststellen van het Ontwerp Calamiteitenplan WSHD 2020 door het college van Dijkgraaf en Heemraden WSHD	25-02-2020
5.	Verzoek om zienswijzen op Ontwerp Calamiteitenplan WSHD 2016 uit te brengen aan: - besturen van veiligheidsregio's; - burgemeester en wethouders van inliggende gemeenten; - omliggende waterschappen; - Rijkswaterstaat West Nederland Zuid; - Rijkswaterstaat Verkeer en Watermanagement; - de provincie Zuid-Holland; - de Inspectie voor Leefomgeving en Transport; door het afdelingshoofd BJ/senior beleidsadviseur calamiteitenzorg	02-03-2020
6.	Beoordelen van ingekomen zienswijzen en opmaken nota van beantwoording waarin ook gewenste aanpassingen op het Ontwerp Calamiteitenplan WSHD 2020 staan aangegeven door afdelingshoofd BJ/beleidsadviseur calamiteitenzorg	02-07-2020
7.	Vaststellen van het definitief Calamiteitenplan WSHD 2020-2023 door het Managementteam door het college van dijkgraaf en heemraden WSHD door de Verenigde Vergadering WSHD	16-07-2020 28-07-2020 14-10-2020
8.	1 ^e Revisie Calamiteitenplan 2020-2023 Team Calamiteitenzorg Managementteam Dijkgraaf en Heemraden	31-03-2021 XX-04-2021 XX-04-2021

1 Het Calamiteitenplan

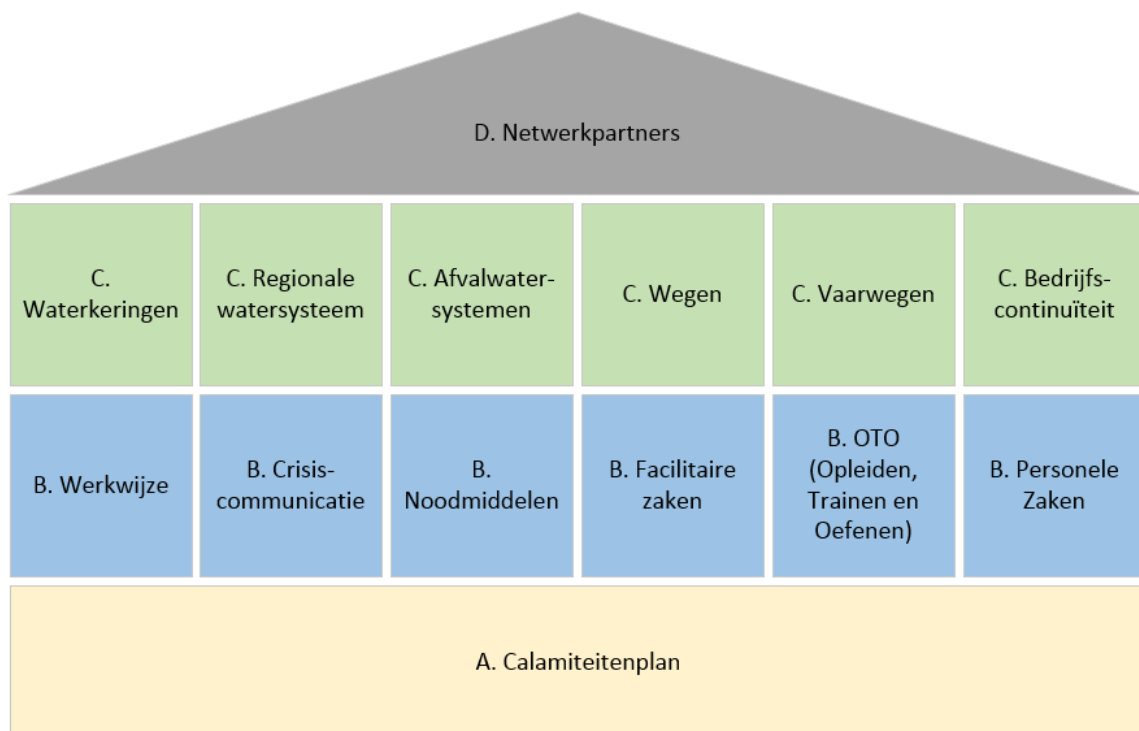
Voor u ligt het Calamiteitenplan van waterschap Hollandse Delta (WSHD). Dit plan regelt het optreden van WSHD bij incidenten en calamiteiten die zijn gerelateerd aan de taken van WSHD en die zich voordoen in het beheersgebied van WSHD. Het plan vormt daarmee het beleids- en operationele kader voor de voorbereiding, uitvoering, evaluatie en bijstelling van de aanpak van incidenten en (dreigende) calamiteiten en de organisatie en werkwijze van de calamiteitenorganisatie. Op basis van de Waterwet, moeten waterschappen beschikken over een geofende calamiteitenorganisatie, over calamiteitenbestrijdingsplannen en moeten waterschappen samenwerken met de netwerkpartners bij calamiteiten. In een calamiteitenbestrijdingsplan staat onder meer welke maatregelen bij welke scenario's nodig zijn en welke mensen en middelen ingezet moeten worden als zich een calamiteit voordoet.

Elke calamiteit is per definitie anders. Het Calamiteitenplan, bijbehorende supplementen en bestrijdingsplannen en operationele bijlagen moeten dan ook niet worden gezien als een uitputtende regeling, waarin alle mogelijke situaties en risico's zijn afgedekt. Uiteindelijk is de feitelijke bestrijding van calamiteiten gebaseerd op het gezond verstand van de betrokken medewerkers, hun kennis en expertise en effectieve samenwerking met andere organisaties.

1.1 Opbouw planvorming

Huis van de planvorming: de structuur waarin alle plannen zijn opgenomen

Het Huis van de planvorming is een methode voor het beheer van het Handboek Calamiteitzorg (Calamiteitenplan en bijbehorende supplementen en bestrijdingsplannen). Het geeft inzicht in de samenhang en structuur van de plannen en het beheer.

Figuur 1 Huis van de planvorming

A. Calamiteitenplan

Het Calamiteitenplan beschrijft de wijze waarop de voorbereiding en uitvoering van crisisbeheersing binnen WSHD is vormgegeven en de wijze waarop de benodigde kwaliteit wordt geborgd. Het Calamiteitenplan beschrijft onder andere:

- de taken waarvoor WSHD staat;
- een risico-inventarisatie van mogelijk voorkomende calamiteiten;
- een beschrijving van de calamiteitenorganisatie;
- een beschrijving van de faseringen en bijbehorende procedures;
- een beschrijving van de voorwaardenscheppende processen;
- de wijze waarop de kwaliteit van de crisisbeheersing wordt geborgd.

Het Calamiteitenplan is niet alleen voor intern gebruik bedoeld. Het calamiteitenplan heeft ook tot doel op heldere wijze aan derden uit te leggen voor welke taken WSHD staat en op welke wijze WSHD incidenten en calamiteiten bestrijdt.

Tot het calamiteitenplan behoren ook enkele bijlagen:

1. Afkortingen;
2. Verzendlijst;
3. Wettelijke bepalingen;
4. Risico inventarisatie en analyse;
5. Uitwerking bestrijdingsbehoefte;
6. Beschrijving netwerkpartners en netwerkkaart;
7. Kaarten;
8. Opdrachtoomschrijving voor evaluatie.

B. Supplementen

Op de eerste bouwlaag staan de supplementen:

- a) Werkwijze;
- b) Crisiscommunicatie;
- c) Noodmiddelen;
- d) Facilitaire zaken;
- e) Meerjarenplan OTO (Opleiding, Training en Oefenen);
- f) Personele Zaken.

De supplementen zijn verdere concretisering van generieke onderdelen van de planvorming. Generiek wil zeggen dat ze onafhankelijk van het type calamiteit, van toepassing zijn.

C. Calamiteitenbestrijdingsplannen

De tweede bouwlaag in het Huis is voor de calamiteitenbestrijdingsplannen (CBP-en). Deze plannen zijn in tegenstelling tot de voorgaande lagen, specifieke plannen, wat betekent dat ze gekoppeld zijn aan een risico/ calamiteitstype. Hier komt het denken en werken in scenario's terug.

D. Plannen Netwerkpartners

Het dak is gereserveerd voor alle plannen van de netwerkpartners en overige samenwerkingsregelingen: rampbestrijdingsplannen, incidentbestrijdingsplannen, crisisbestrijdingsplannen en dergelijke. Het dak vormt de samenwerking met de omgeving en de aansluiting hierop inclusief netwerkgegevens.

1.2 Definities van incident, calamiteiten, ramp en crisis

De definities bepalen de verantwoordelijkheid van verschillende overheidsorganen. Aan de hand van de vraag of sprake is van een ramp of crisis, dan wel of uitsluitend sprake is van gevaar voor een waterstaatswerk, kan worden bepaald of de afhandeling van een (dreigende) calamiteit door WSHD zelf, dan wel onder verantwoordelijkheid van de burgemeester of de voorzitter van de veiligheidsregio moet plaatsvinden.

Wat is een incident?

Er is geen officiële definitie van een incident. Toch wordt het woord regelmatig gebruikt. Van Dale noemt een incident 'een storend voorval'. Een incident is te omschrijven als een klein voorval of melding dat de kerntaken van WSHD raakt of dat de openbare veiligheid in enige mate stoort. Een incident is redelijk eenvoudig en met beperkte inzet van middelen te herstellen. Een incident is minder ernstig dan een calamiteit en valt onder de dagelijkse werkzaamheden, routine. Een incident kan wel uitgroeien tot een calamiteit of crises en daarmee start de calamiteitenorganisatie.

In geval van gevaar voor waterstaatswerken

WSHD is in geval van gevaar, en zolang de daardoor ontstane situatie zulks noodzakelijk maakt, bevoegd de maatregelen te treffen die het nodig oordeelt, zo nodig in afwijking van wettelijke voorschriften, met dien verstande dat hij geen maatregelen treft die in strijd zijn met de Grondwet of met internationaalrechtelijke verplichtingen (art. 5.30 Waterwet).

Artikel 5.28 van de Waterwet geeft de volgende omschrijving van gevaar:

'omstandigheden waaronder de goede staat van één of meer waterstaatswerken onmiddellijk en ernstig in het ongerede is of dreigt te geraken.'

Waterstaatswerken omvatten (art. 1.1 Waterwet):

'oppervlaktewaterlichaam, bergingsgebied, waterkering of ondersteunend kunstwerk.'

Wat is een calamiteit?

Een calamiteit is een gebeurtenis, al dan niet plotseling optredend, met zodanig(e) (kans) op ernstige gevolgen voor waterkering, wegen, waterbeheersing en/of waterkwaliteit of de zuivering van afvalwater dat het noodzakelijk kan zijn af te wijken van het bestuurlijk vastgestelde beleid en /of gangbare procedures, of beslissingen te nemen waarin het vastgestelde beleid niet voorziet. Ook situaties waarbij het imago van WSHD in het geding kan komen wordt als calamiteit beschouwd.

De gebeurtenissen bij calamiteiten kunnen de volgende kenmerken hebben:

- (mogelijke) grote maatschappelijke consequenties kunnen op het spel staan;
- (mogelijke) doorgaans grote belangstelling van de media;
- (goede) samenwerking met andere overheden en instellingen is veelal een voorwaarde voor een effectieve voorbereiding en uitvoering van maatregelen;
- vaak (hoge) kosten waarin de begroting niet of in slechts beperkte mate voorziet;
- vaak (grote) economische gevolgen.

Het begrip calamiteit wordt dus breder opgevat dan het begrip 'gevaar', dat wettelijk omschreven is. Afwijken van beleid in geval van calamiteiten is geen probleem. Afwijken van wettelijke procedures kan alleen indien noodzakelijk in geval van 'gevaar' in de wettelijke betekenis.

Een **ramp** wordt in de Wet veiligheidsregio's omschreven als:

'een zwaar ongeval of een andere gebeurtenis waarbij het leven en de gezondheid van veel personen, het milieu of grote materiële belangen in ernstige mate zijn geschaad of worden bedreigd en waarbij een gecoördineerde inzet van diensten of organisaties van verschillende disciplines is vereist om de dreiging weg te nemen of de schadelijke gevolgen te beperken.'

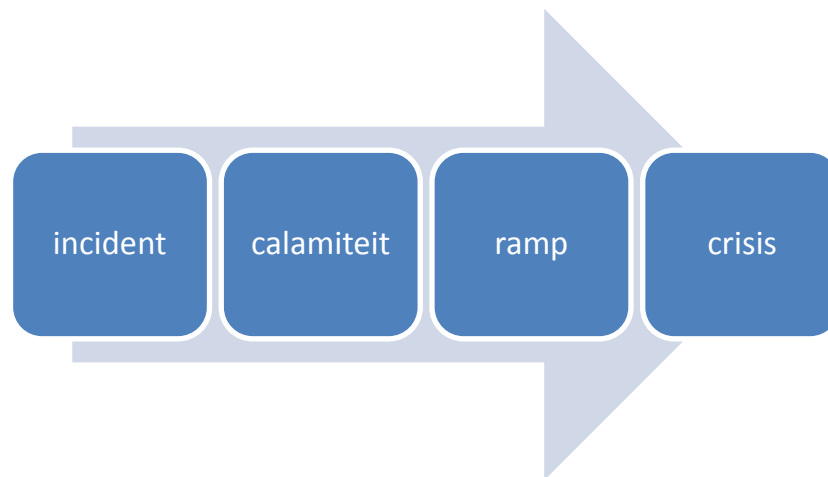
Onder een **crisis** wordt verstaan:

'een situatie waarin een vitaal belang van de samenleving is aangetast of dreigt te worden aangetast.'

Bij een crisis gaat het meestal om een serie gebeurtenissen of rampen. Zij treft vaak een groot gebied en vraagt om een zware bestuurlijke coördinatie om maatregelen omtrent de crisis te beheersen en de voorlichting te coördineren.

Een crisis tast de economie of de openbare orde ernstig aan. Of leidt, zoals het Nationaal Handboek Crisisbesluitvorming (NHC) vermeldt, tot 'een ernstige verstoring van de basisstructuren, dan wel aantasting van de fundamentele waarden en normen van het maatschappelijk systeem'.

Het NHC is hét handboek van het Rijk voor de coördinatie van crisisbeheersing op rijksniveau. Het bevat afspraken om de besluitvorming bij crises af te stemmen.

Figuur 2 Van incident naar crisis (nog aan te passen)

Een incident kan zich ontwikkelen tot een calamiteit of ramp. Incidenten doen zich dagelijks voor, calamiteiten zijn al bijzonder en een ramp of crisis gebeurt niet vaak. Een crisis vloeit niet per definitie voort uit een ramp, het zijn twee verschillende "eenheden". In het handboek gebruiken we de term calamiteit, maar daar wordt ook onder verstaan een (mogelijke) ramp of crisis.

1.3 Leeswijzer

De beleidsmatige uitgangspunten en het organisatorisch/generieke deel worden beschreven in het voorliggende Calamiteitenplan.

Beleidsmatig deel

In het beleidsmatige deel worden de kaders gegeven waarbinnen WSHD incidenten en calamiteiten bestrijdt.

- Hoofdstuk 2: WSHD en calamiteitszorg, waaronder missie, visie en doelstellingen van WSHD op het gebied van de calamiteitenbestrijding en een korte introductie voor welke taken WSHD staat en hoe het gebied er waterstaatkundig uitziet.
- Hoofdstuk 3: Weergave van de wettelijke kaders waarbinnen WSHD moet opereren.
- Hoofdstuk 4: Op basis van een aantal mogelijke scenario's is uitgewerkt welke waterstaatkundige risico's er zijn.

Organisatorische deel

In het organisatorische deel wordt beschreven op welke wijze WSHD de calamiteitenbestrijding heeft georganiseerd, welke faseringen worden toegepast en dergelijke:

- Hoofdstuk 5: melden, alarmeren, opschalen en mandaten;
- Hoofdstuk 6: de calamiteitenorganisatie: de indeling van de organisatie, de taken en verantwoordelijkheden;
- Hoofdstuk 7: strategische uitgangspunten met betrekking tot de risico- en crisiscommunicatie;
- Hoofdstuk 8: activiteiten die na afloop van een calamiteit (mogelijk) moeten worden uitgevoerd;
- Hoofdstuk 9: het netwerk waarbinnen WSHD tijdens calamiteiten opereert;
- Hoofdstuk 10: de wijze waarop WSHD de kwaliteit van de calamiteitenorganisatie waarborgt waaronder beheer en evaluatie van het Handboek Calamiteitszorg.

2 WSHD en calamiteitszorg

2.1 Missie en visie van WSHD

Waterschap Hollandse Delta beschermt de Zuid-Hollandse Eilanden tegen wateroverlast, beheert het oppervlaktewater, zuivert het afvalwater, beheert de (vaar)wegen en levert een actieve bijdrage aan de ruimtelijke invulling van zijn gebied. Het richt zich daarbij, samen met anderen op veilig en duurzaam wonen, werken en recreëren voor burgers, bedrijven en andere gebruikers. Hollandse Delta is vooruitstrevend, open en transparant in de uitvoering van zijn taken, streeft naar de beste verhouding tussen maatschappelijke kosten en baten, stelt zich ten dienste van zijn omgeving en is een goed en aantrekkelijk werkgever."

WSHD zorgt voor een leefbaar en veilig gebied voor onze inwoners. Dat doen we met vertrouwen in elkaar en in een veilige en open organisatie. De strategie en het beleid van waterschap Hollandse Delta is gericht op het bieden van veiligheid tegen wateroverlast, veilige (vaar)wegen en voldoende en schoon oppervlaktewater.

Daarnaast werkt het waterschap ook actief aan de ruimtelijke inbedding van "water", met oog voor de ecologie en het landschap en dat water mee bepalend wordt voor de gewenste ruimtelijk economische ontwikkelingen. Hierbij werkt het waterschap nauw samen met anderen, zoals gemeenten, provincie, Rijkswaterstaat, natuur- en belangenorganisaties en andere gebruikers van ruimte. Door een actieve instelling en open houding wegen we belangen tegen elkaar af en maken we keuzes die mogen rekenen op voldoende steun en draagvlak.

WSHD waarborgt een slagvaardig en doelmatig optreden tijdens incidenten, calamiteiten, rampen en crisis. Calamiteiten zijn nooit uit te sluiten, maar dat wil niet zeggen dat als zij zich voordoen geen aanvullende maatregelen kunnen worden genomen om de gevolgen ervan te beperken. WSHD bereidt zich dan ook goed voor op calamiteiten. Het belangrijkste is dat we voor, tijdens en na een (dreigende) calamiteit het slagvaardig en doelmatig optreden van de calamiteitenorganisatie waarborgen. Dit kunnen we niet alleen. Veiligheidsregio's, gemeenten, provincies, collega-waterbeheerders en ook landelijke overheden hebben hierbij elk ook een eigen rol. Wij onderhouden met hen dan ook actief contact. Daarnaast zorgen we er samen voor dat inwoners, bedrijven en instellingen weten wat ze moeten doen bij een (dreigende) calamiteit.

WSHD streeft naar een sterke calamiteitenbestrijding en crisisbeheersing. WSHD heeft niet het zwaarste risicoprofiel van de waterschappen, maar zeker ook niet het lichtste. WSHD verbetert continu alle crisismanagementprocessen en werkt daarbij vergaande samen met netwerkpartners. Zelfstandige medewerkers die zelflerend en zelfsturend zijn vormen de sleutel tot de ontwikkeling van een sterke crisisbeheersing. In het netwerk wordt het waterschap gezien als een autoriteit op het gebied van onze taken en een sterke organisatie op het gebied van crisisbeheersing.

In de komende jaren werken wij aan de volgende zaken:

- het Calamiteitenplan en de supplementen zijn uitgewerkt en houden we structureel actueel volgens de normen uit dit plan;
- de calamiteitenbestrijdingsplannen werken we uit conform een nieuw format met concrete maatregelen, smart criteria voor opschalen en afschalen en uitgewerkte scenario's;
- alle scenario's zijn uitgewerkt en opgenomen in de calamiteitenbestrijdingsplannen;
- we hebben de nieuwe organisatie en werkwijze van de calamiteitenorganisatie eigen gemaakt door uitvoering van een intensief OTO programma en passen die regelmatig toe;
- we borgen verdere ontwikkeling van netcentrisch werken van de calamiteitenorganisatie;
- we leggen jaarlijks verantwoording af over het functioneren van de calamiteitenorganisatie en de staat van de calamiteitszorg;
- we zijn aan de slag met risicocommunicatie en zijn aantoonbaar in staat om pro actief adequaat crisiscommunicatie te verzorgen;
- we hebben een adequaat crisiscentrum. De calamiteitenorganisatie kan onder alle omstandigheden beschikken over alle middelen die noodzakelijk zijn om adequaat te kunnen functioneren.

2.2 Basisvereisten crisisbeheersing

Voor een goede bestrijding van calamiteiten is het noodzakelijk dat de calamiteitenorganisatie aan een aantal basisvereisten voldoet: de zogenoemde voorwaardenscheppende processen. Het Landelijk Beraad Crisisbeheersing heeft hiervoor kaders vastgelegd in het rapport Basisvereisten Crisismanagement. Het gaat daarbij om de volgende processen die in dit plan en het supplement werkwijze verder zijn uitgewerkt:

- Melden en alarmeren;
- Opschalen en afschalen;
- Informatiemanagement;
- Leiding en coördinatie.

Kenmerkend voor deze processen is dat ze geen inhoudelijk karakter hebben maar (absoluut) randvoorwaardelijk zijn voor het functioneren van het systeem van crisisbeheersing. Dit is de reden dat het Landelijk Beraad Crisisbeheersing deze processen *voorwaardenscheppend* noemt. Zonder een kwalitatief goede invulling van deze processen kan er van effectieve crisisbeheersing geen sprake zijn, omdat door deze processen de hoofdstructuur van de crisisbeheersing wordt opgebouwd en in staat is om te functioneren.

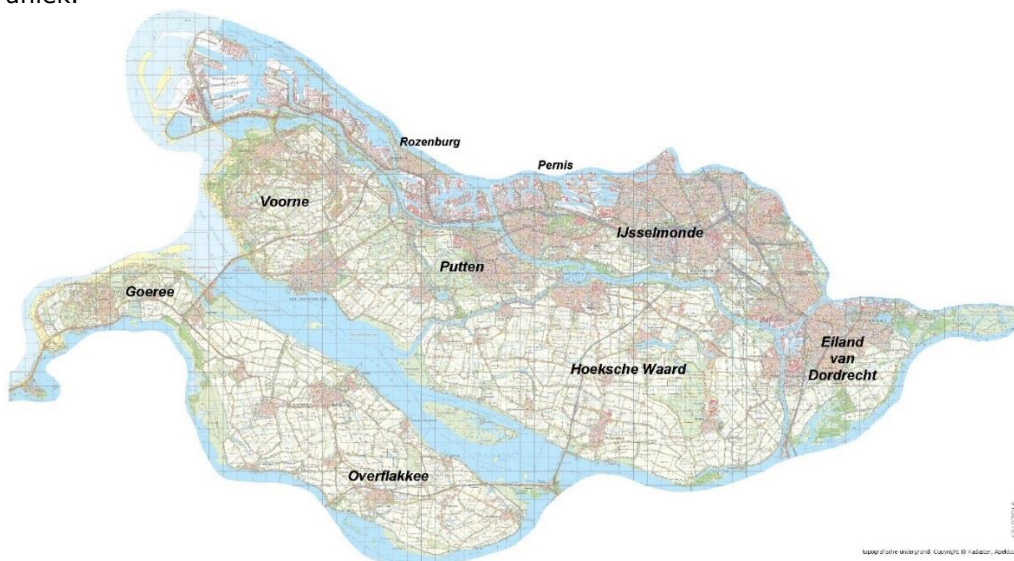
In het totaal kennen crisisorganisaties in algemene zin aanvullend nog het proces van crisiscommunicatie. Gezien het belang van het adequaat en tijdig betrekken van netwerkpartners is bij WSHD het netwerkmanagement als aanvullend apart proces onderkend.

2.3 Taken WSHD

Gebiedsbeschrijving

Het beheersgebied van waterschap Hollandse Delta ligt in het zuiden van Zuid-Holland en bestaat uit de eilanden Goeree-Overflakkee, Voorne-Putten, Rozenburg, Pernis, IJsselmonde, de Hoeksche Waard en het Eiland van Dordrecht. Het gebied wordt begrensd door de Nieuwe Waterweg, de Nieuwe Maas, de Noord, de Beneden Merwede, de Nieuwe Merwede, het Hollands Diep, het Haringvliet, het Krammer-Volkerak, de Grevelingen en de Noordzee.

In de bijlage 7 zijn diverse kaarten over het landgebruik en de taken van het waterschap opgenomen. De ligging in de Zuidwestelijke Delta, de eilandenstructuur en de invloed van de zee en de grote rivieren Rijn en Maas maken het beheergebied van Hollandse Delta dynamisch en uniek.

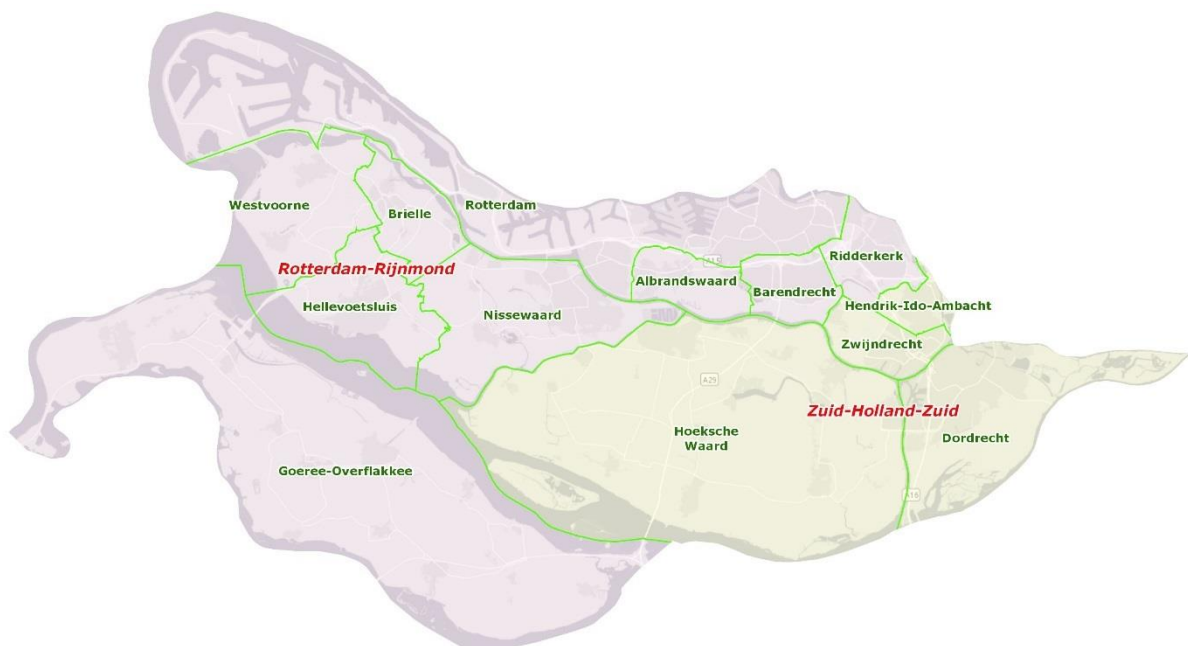

Figuur 3 Beheergebied Waterschap Hollandse Delta

Het beheersgebied van waterschap Hollandse Delta op de Zuid-Hollandse Eilanden is circa 101.800 hectare groot. Enkele kengetallen over het beheergebied:

- Aantal gemeenten	13
- Aantal inwoners	845.000
- Dijken en duinen	749 kilometer
- Peilgebieden	717
- Oppervlaktewatergemalen	300
- Rioolwaterzuiveringsinrichtingen	20
- Rioolgemalen	64
- Rioolpersleiding	193 kilometer
- Wegen	1.240 kilometer
- Fietspaden	350 kilometer

WSHD ligt volledig in de provincie Zuid-Holland en heeft door zijn ligging te maken met twee veiligheidsregio's: Rotterdam-Rijnmond en Zuid-Holland Zuid.

Figuur 4 Veiligheidsregio's en gemeenten in beheergebied WSHD

Rijkswaterstaat is de beheerder van het hoofdwatersysteem, de rivieren en meren die de Zuid-Hollandse eilanden omgeven, van de stormvloedkeringen die de Zuid-Hollandse eilanden beschermen tegen stormvloed van de Noordzee, van de primaire waterkeringen en dammen die de Zuid-Hollandse eilanden verbinden, is beheerder van de Rijkswaarse (rivieren) en beheerder van rijkswegen. Verder voert het rijk i.c. het Ministerie van I&W sinds 2013 rechtstreeks toezicht uit op het beheer van primaire waterkeringen door het waterschap.

Het nautisch beheer in het Rotterdamse havengebied is door Rijkswaterstaat belegd bij het Havenbedrijf Rotterdam N.V. Divisie Havenmeester.

Zorg voor waterstaatswerken

WSHD voert vijf taken uit:

- WSHD zorgt voor veiligheid tegen overstromingen vanuit de zee, de rivieren en het regionale watersysteem.
- WSHD zorgt voor een goed functionerende waterhuishouding:
  - kwantiteitsbeheer van oppervlaktewater en van het grondwater: voldoende water, niet te veel en niet te weinig;
  - kwaliteitsbeheer van oppervlaktewateren: de zorg voor schoon en gezond water.
- WSHD regelt de waterketen; we ontvangen en zuiveren het afvalwater.
- WSHD zorgt voor de openbare wegen buiten de bebouwde kom, met uitzondering van rijks- en provinciale wegen en de wegen op het Eiland van Dordrecht.
- WSHD zorgt voor de door de provincie aangewezen vaarwegen in zijn beheersgebied.

Behalve WSHD zijn er andere overheden die aan de hierboven genoemde taakvelden gelieerde bevoegdheden hebben. Het betreft hier bevoegdheden met betrekking tot de inzameling van afvalwater, het grondwaterbeheer, het (nautisch) beheer van havens en vaarwegen en het wegenbeheer.

3 Wettelijk kader en bevoegdheden

In dit hoofdstuk worden de (wettelijke) taken en bevoegdheden van het waterschap ten aanzien van de calamiteitenbestrijding weergegeven.

3.1 Preparatiefase

In de preparatiefase zijn twee hoofdtaken te onderscheiden:

- Informeren.
- Prepareren (voorbereiden op).

De wettelijke grondslagen van de preparatiefase zijn in artikel 5.29 van de Waterwet en artikel 5.3 van het Waterbesluit vastgelegd. In bijlage 3 zijn betreffende artikelen opgenomen.

Informeren

Verzorging van informatievoorziening aan overheden, instanties en particulieren komt tot stand door (zie bijlage 2):

- overleg over het ontwerp van het calamiteitenplan met de provincie, veiligheidsregio's, omliggende waterbeheerders en gemeenten;
- het informeren van betrokken overheden, instanties en particulieren over de waterstaatkundige risico's;
- deelname aan gemeentelijke en regionale overleggen.

Prepareren

Onder preparatie worden alle voorbereidende activiteiten verstaan die noodzakelijk zijn om in geval van een calamiteit doeltreffend te kunnen optreden, zoals:

- het opstellen van een calamiteitenplan waarin de organisatie en werkwijze van de calamiteitenorganisatie wordt beschreven;
- het opleiden, trainen en oefenen van mensen ingedeeld in de calamiteitenorganisatie;
- het onderhouden van noodvoorzieningen, aanhouden van strategische voorraden en aanschaffen van specifiek materieel benodigd voor noodmaatregelen;
- overleg met de netwerkpartners bij calamiteitenbestrijding en crisisbeheersing;
- verzamelen en verspreiden van kennis over relevante risico's.

Naast kwaliteitszorg voor de eigen organisatie is ook bekendheid met en afstemming op de operationele (basis)plannen van derden van belang.

Eisen aan het Calamiteitenplan

Aan het Calamiteitenplan worden de volgende eisen gesteld.

1. Een overzicht van de soorten calamiteiten die zich in het watersysteem of onderdelen daarvan kunnen voordoen, waaronder een inventarisatie van de daarmee gepaard gaande risico's.
2. Een overzicht van te nemen maatregelen, met inbegrip van de maatregelen die voortkomen uit de voor de betreffende watersystemen geldende overstromingsrisicobeheerplannen, en het beschikbare materieel, benodigd om de onderscheiden calamiteiten het hoofd te bieden.
3. Een overzicht van diensten, instanties en organisaties, die bij gevaar kunnen worden ingeschakeld.
4. Een beschrijving van het moment en de wijze van het door de beheerder informeren van burgemeesters en wethouders van de gemeenten waarbinnen de watersystemen of onderdelen daarvan zijn gelegen. (dit is opgenomen in de bestuurlijke netwerkkaarten)
5. Een schema met betrekking tot de calamiteitenorganisatie van de beheerder.
6. Een meld- en alarmeringsprocedure.
7. Een overzicht waaruit blijkt op welke wijze de beheerder de kwaliteit van de calamiteitenorganisatie waarborgt.

3.2 Responsfase

In deze paragraaf staan de bevoegdheden van WSHD, in relatie met de algemeen bestuurlijke kolom, tijdens de responsfase. De wettelijke grondslagen van de responsfase zijn in artikel 5.30 van de Waterwet en artikel 96 van de Waterschapswet vastgelegd. In bijlage 3 zijn betreffende artikelen opgenomen

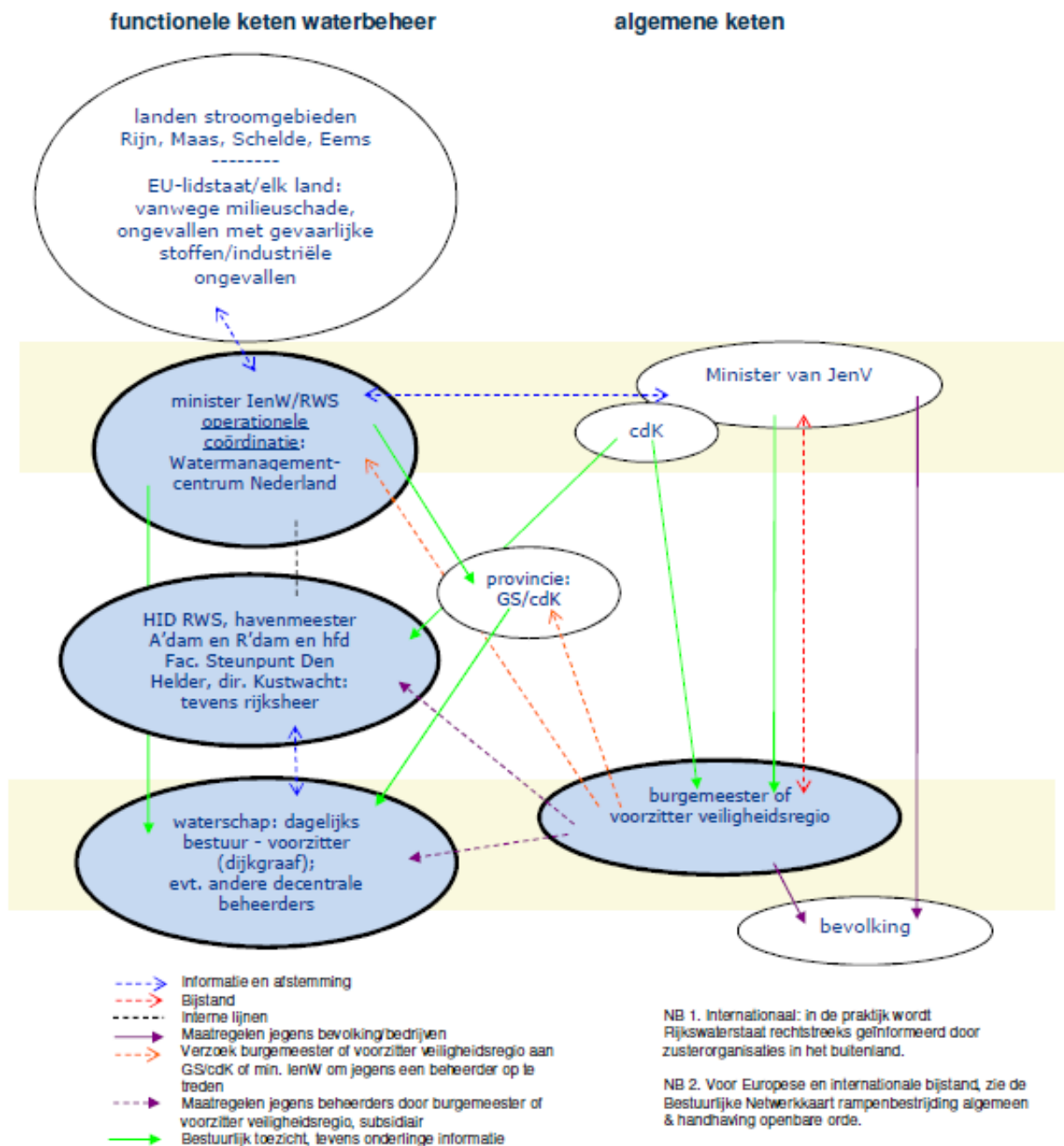
De **algemeen bestuurlijke kolom** omvat de hulpdiensten (brandweer, politie, geneeskundige hulpverlening) en de coördinerende instanties hiervoor van de gemeenten, de veiligheidsregio's, de provincie en de Commissaris van de Koning en de ministeries van Justitie en Veiligheid (J&V) en Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK).

De **waterkolom** (een functionele kolom) bestaat uit de bestuurders en diensten die een specifieke verantwoordelijkheid hebben op het taakgebied water. Dit zijn onder andere de waterschappen, Rijkswaterstaat en andere onderdelen van het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, de provincies en de gemeenten (in hun rol als waterbeheerder). De waterkolom is verantwoordelijk voor het herkennen en aanpakken van de waterstaatkundige dreiging.

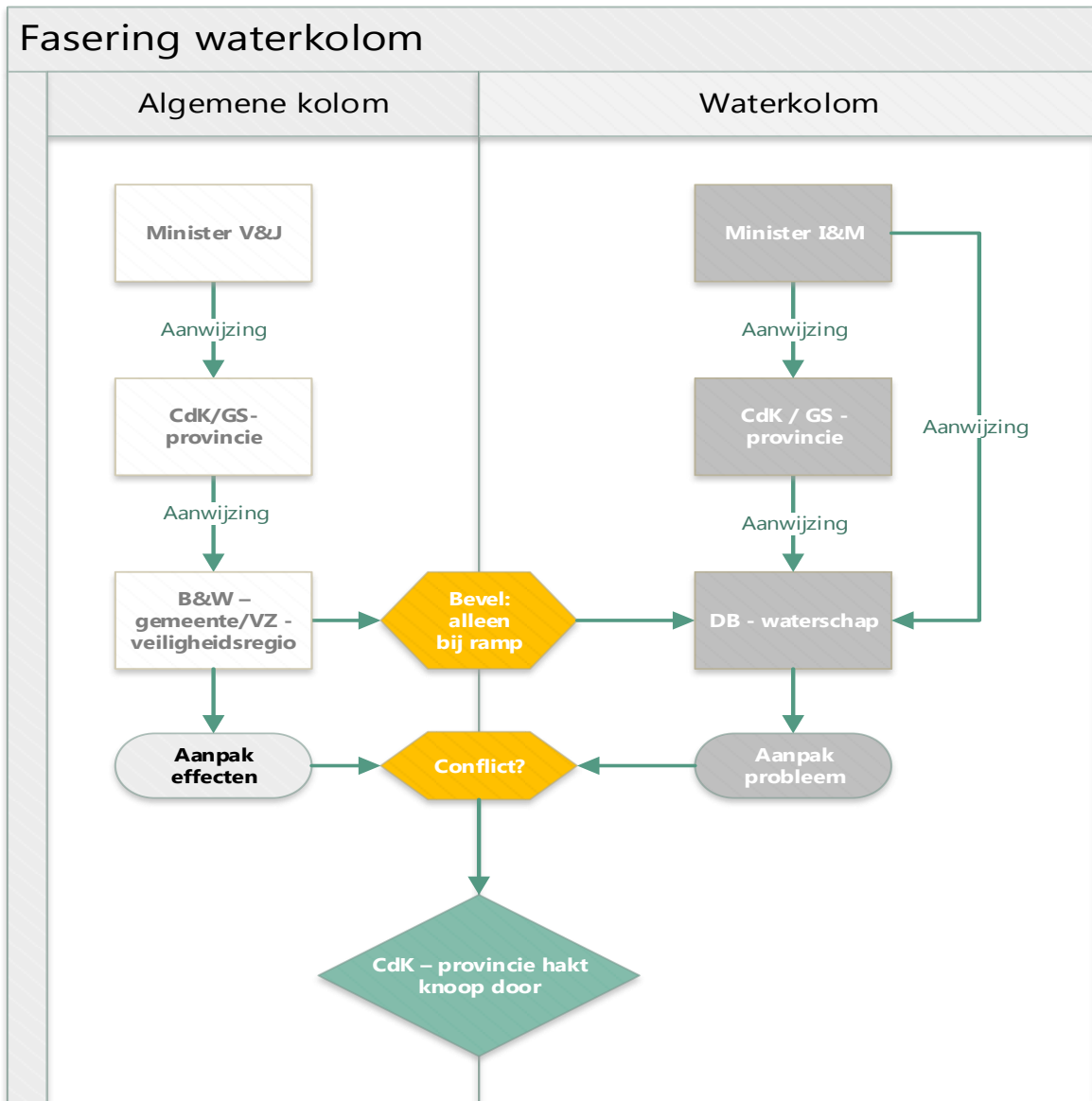
Een belangrijke voorwaarde voor de effectiviteit van de calamiteitenbestrijding bij overstromingen is een efficiënte en effectieve samenwerking tussen de algemeen bestuurlijke kolom en de functionele waterkolom. Het onderstaande figuur¹ (Figuur 5) van de bestuurlijke netwerkkaart 'Oppervlaktewater en waterkering' is een overzicht van de bestuurlijke partijen in deze twee kolommen en de rol die zij vervullen ten tijde van een crisis.

---

¹ Bestuurlijke Netwerkkarten Crisisbeheersing

Figuur 5 Samenwerking algemeen bestuurlijke kolom en de functionele bestuurlijke waterkolom

Figuur 6 Bevoegdheden algemeen bestuurlijke kolom en de functionele bestuurlijke waterkolom

Nog aan te passen:

Aanwijzingen van de Minister van JenV komen rechtstreeks naar de voorzitter veiligheidsregio of de burgemeester.

CdK intervenueert en kan indien noodzakelijk ingrijpen (al dan niet via de minister van JenV).

3.3 Bevoegdheden waterschappen

(Nood)Bevoegdheden dijkgraaf / waterschapsbestuur

Wanneer tegen waterstaatkundige calamiteiten opgetreden moet worden, heeft WSHD bij monde van de dijkgraaf (nood)bevoegdheden om die maatregelen te treffen die hij noodzakelijk vindt.

Onder gevaar voor waterstaatswerken (incidenten en calamiteiten) wordt conform artikel 5.28 in de Waterwet verstaan: Omstandigheden waardoor de goede staat van één of meer waterstaatswerken onmiddellijk en ernstig in het ongerede is of dreigt te geraken.

Aandachtspunten zijn:

- van deze bevoegdheden moet zeer terughoudend gebruik worden gemaakt, en dus alleen als het normale instrumentarium tekort schiet om het gevaar af te wenden;
- de maatregelen mogen in strijd zijn met wettelijke voorschriften, maar ze mogen niet in strijd zijn met de grondwet of internationale verplichtingen;
- de noodbevoegdheden zijn alleen van toepassing op de waterstaatswerken en taken waarvoor het waterschap verantwoordelijk is;
- de te nemen maatregelen moeten voldoen aan de voorwaarden van proportionaliteit en subsidiariteit;
- het bestuur en gedeputeerde staten dienen zo snel als mogelijk op de hoogte te worden gesteld als gebruik gemaakt wordt van de noodbevoegdheden;
- de noodbevoegdheden zijn vastgelegd in de Waterwet (artikel 5.30) en de Waterschapswet (artikel 96) welke in de bijlage zijn opgenomen;
- daarnaast zijn de Ontheingingswet (artikel 73) en de Wrakkenwet (artikel 3) van belang.

De Ontheingingswet regelt dat onroerende zaken in bezit mogen worden genomen voor het winnen van bodemmaterialen voor de aanleg, het herstel en de versterking van waterkeringen. De Wrakkenwet regelt in geval van (dreigende) watersnood dat alle gezonken of gestrande vaartuigen en andere voorwerpen direct mogen worden verwijderd door WSHD, als onverwijld opruiming noodzakelijk wordt geacht.

In de Waterwet zijn onder andere de Wet Verontreiniging Oppervlaktewateren (WVO) en een deel van de Wet bodembescherming (voor wat betreft de waterbodem) opgegaan. De bevoegdheden met betrekking tot het optreden ingeval van 'kwalitatieve' calamiteiten zijn ook verwoord in artikel 5.30 van de Waterwet.

Voor meer informatie met betrekking tot het wettelijk kader wordt verwezen naar bijlage 3 Wet- en regelgeving.

Aanwijzing door Commissaris van de Koning of minister

De burgemeester of voorzitter van een veiligheidsregio kan, in geval van een ramp, eventueel specifieke maatregelen (of juist het nalaten daarvan) opleggen aan het waterschap. De provincie – Gedeputeerde Staten – en het rijk – de Minister van Infrastructuur en Waterstaat – oefenen toezicht uit op het optreden bij gevaar door waterschappen. Indien Gedeputeerde Staten – en bij spoed de Commissaris van de Koning – of de minister van Infrastructuur en Waterstaat vinden dat het waterschap niet adequaat optreedt bij calamiteiten, dan kunnen zij het waterschap een aanwijzing ten aanzien van het door het waterschap te voeren beleid geven.

Bevoegdheden algemeen bestuurlijke kolom

De burgemeester of de voorzitter van de veiligheidsregio, in geval van een ramp of crises van meer dan plaatselijke betekenis, is belast met het opperbevel in geval van een ramp of ernstige vrees voor het ontstaan daarvan. Dit opperbevel strekt zich ook uit over niet-gemeentelijke diensten en bestuursorganen (waaronder waterschappen).

Samenloop bevoegdheden burgemeester/voorzitter veiligheidsregio – dijkgraaf

Er kan sprake zijn van samenloop van bevoegdheden van de burgemeester/voorzitter veiligheidsregio (openbare orde en veiligheid) en de beheerder van een waterstaatswerk (dijkgraaf en/of hoofd ingenieur directeur Rijkswaterstaat) in geval van een ramp of crisis met meer dan plaatselijke betekenis.

Bij een ramp

Degenen die aan de bestrijding van een ramp deelnemen (dus ook niet-gemeentelijke diensten en bestuursorganen, waaronder WSHD) staan onder het bevel van de burgemeester of voorzitter van de veiligheidsregio. Dit betekent dat:

- de burgemeester of voorzitter van de veiligheidsregio het strategie bepaalt van de rampenbestrijding in overleg met betrokken diensten en bestuursorganen;
- de burgemeester daarbij rekening houdt met de wettelijke bevoegdheden en verantwoordelijkheden van anderen;
- de voorzitter van de veiligheidsregio daarbij ook bovenregionaal kan afstemmen met de voorzitters van andere veiligheidsregio's;
- de burgemeester of voorzitter van de veiligheidsregio in het uiterste geval bindende aanwijzingen kan geven aan de dijkgraaf;
- de dijkgraaf de inzet van de eigen bevoegdheden moet afstemmen met de burgemeester;
- als de burgemeester een aanwijzing aan de dijkgraaf geeft, de dijkgraaf verplicht is de eigen bevoegdheden conform die aanwijzing te hanteren;
- de burgemeester niet in de plaats kan treden van de dijkgraaf van het waterschap.

Bij een calamiteit, niet zijnde een ramp

Daarnaast is het denkbaar dat er sprake zal zijn van een situatie van gevaar in de zin van de Waterwet, die nog niet is te kwalificeren als een ramp (of ernstige vrees daarvoor) in de zin van de Wet veiligheidsregio's. Het waterschap beschikt dan over eigenstandige bevoegdheden.

Geschillen

Een geschil tussen burgemeester/voorzitter van de veiligheidsregio en dijkgraaf over de toepassing van wederzijdse bevoegdheden dient te worden voorgelegd aan de Commissaris van de Koning en aan de minister van Infrastructuur en Waterstaat.

4 Risicoprofiel en bestrijdingsbehoefte

De nadruk van de werkzaamheden van het waterschap ligt op het veilig houden van het beheergebied (preventie). Dit komt tot uitdrukking in bijvoorbeeld de veiligheidsnormen voor primaire en regionale waterkeringen, de Nationaal Bestuursakkoord Water (NBW) normen voor wateroverlast, de beheer- en onderhoudsstrategieën van het waterschap voor de waterkeringen, de regionale watersystemen, de waterketen en de wegen, en de prioritering van het waterschap bij handhavingstaken. Het voorkomen van waterstaatkundige calamiteiten en hun gevolgen is niet altijd mogelijk. De combinatie van de kans van voorkomen van calamiteiten en de gevolgen daarvan vormen samen het (rest)risico.

Bij een risico-inventarisatie is het daarom noodzakelijk om inzicht te krijgen in zowel de kansen van voorkomen als de gevolgen (effecten) bij het optreden van calamiteiten. Een derde aspect is de risicoperceptie. Waterschap Hollandse Delta en netwerkpartners kunnen de risicoperceptie van burgers en bedrijven actief beïnvloeden door risico-communicatie. Voor het bepalen van nut en noodzaak voor preparatieve maatregelen is de risicoperceptie buiten beschouwing gelaten.

4.1 Risico-inventarisatie

Het team Calamiteitenzorg van WSHD heeft op 4 februari 2019 het volgende overzicht van soorten calamiteiten en inventarisaties van de daarmee gepaard gaande risico's (waarschijnlijkheid x impact) vastgesteld. De score geeft de door het team geschatte impact op de bedrijfsprocessen van waterschap Hollandse Delta aan.

Soort calamiteit	risico-inventarisatie	Score
Buitendijkse gebieden/voorland		
Overstroming van buitendijkse gebieden	kans: zeer waarschijnlijk effect: beperkt	Laag
overlopen/bezwijken voorliggende waterkeringen	kans: waarschijnlijk effect: beperkt	Laag
Primaire waterkeringen		
Erosie van de dijkbekleding - graverijen door dieren (mollen, bevers)	Kans: zeer waarschijnlijk Effect: beperkt	Laag
Falen van kabels en leidingen in of langs primaire waterkeringen	Kans: mogelijk Effect: aanzienlijk	Midden
Overschrijden van regionale alarmeringspeilen (code oranje) waarbij dijkbewaking wordt ingezet	Kans: mogelijk Effect: aanzienlijk	Midden
Overloop/overslag van primaire waterkeringen	kans: onwaarschijnlijk effect: aanzienlijk	Midden
Falen van kunstwerken in primaire waterkeringen	Kans: onwaarschijnlijk Effect: zeer ernstig	Hoog
Bezwijken van primaire waterkeringen faalmechanismen <ul style="list-style-type: none"> - macro-instabiliteit - micro-instabiliteit - piping/zandmeevoerende wel(len) - zettingsvloeiing - invaren schip (met gevaarlijke lading) - schade door (zwaar) verkeer - explosie - sabotage/terroristische aanslag 	kans : zeer onwaarschijnlijk effect: catastrofaal	Hoog

Risico-inventarisatie

	Soort calamiteit	risico-inventarisatie	score
	BOEZEMWATERKERINGEN		
	Overstroming van boezemland	kans: waarschijnlijk effect: beperkt	Laag
	Overloop/overslag van boezemwaterkeringen	kans: onwaarschijnlijk effect: aanzienlijk	Midden
	Falen van kunstwerken/kabels en leidingen in boezemwaterkeringen - onvoorziene zetting van boezemwaterkeringen	kans: mogelijk effect: aanzienlijk	Midden
	Erosie van de bekleding van boezemwaterkeringen - graverijen door dieren - instabiliteit door droogte of extreem hoge of lage boezemwaterstanden	kans: mogelijk effect: beperkt	Laag
	Bezwijken van boezemwaterkeringen faalmechanismen - macro-instabiliteit - micro-instabiliteit - piping /zand meevoerende wel(len) - droogte/extreem lage boezemwaterstand - maalstop/extreem hoge boezemwaterstand - snel dalende boezemwaterstand - doorbraak van primaire waterkeringen - invaren schip (met gevaarlijke lading) - schade door (zwaar) verkeer - explosie - sabotage/terroristische aanslag	kans: onwaarschijnlijk effect: ernstig	Hoog

Risico-inventarisatie

	Soort calamiteit	risico-inventarisatie	Score
	WATEROVERLAST		
	Extreme neerslag of dooi	kans: waarschijnlijk effect: aanzienlijk/ernstig	Midden
	Uitval van een bemalingsinrichting of peil regulerend kunstwerk	kans: mogelijk effect: beperkt/aanzienlijk	Laag
	Breuk van een transportleiding	kans: mogelijk effect: beperkt	Laag
	Maalbeperking als gevolg van een verontreiniging van oppervlaktewater	kans: onwaarschijnlijk effect: beperkt	Laag
	Doorbraak van een primaire waterkering of een boezemwaterkering	kans: zeer onwaarschijnlijk effect: catastrofaal	Hoog
	WATERTEKORT		
	Verzilting van oppervlaktewater en grondwater	kans: waarschijnlijk effect: beperkt/aanzienlijk	Midden
	Zoutindringing op de rivieren	kans: waarschijnlijk effect: aanzienlijk	Midden
	Inlaten van water van onvoldoende kwaliteit	kans: waarschijnlijk effect: aanzienlijk	Midden
	Verzakking van waterkeringen	kans: onwaarschijnlijk effect: aanzienlijk/ernstig	Hoog
	Hoge watertemperaturen	kans: mogelijk effect: beperkt/aanzienlijk	Laag
	WATERVERONTREINIGING (KWALITEIT)		
	Zoutindringing	kans: waarschijnlijk effect: beperkt/aanzienlijk	Midden
	Lozing bekende of onbekende stof - Puntbronnen: verontreiniging op specifieke locatie bijvoorbeeld vanuit een pijpleiding, riolering of brandbestrijding - Diffuse bronnen: verontreiniging die verspreid en indirect in het oppervlaktewater belandt vanuit de landbouw (meststoffen, chemische bestrijdings- middelen), industrie, bebouwde omgeving, weg- en railverkeer, beroeps- en recreatievaart, veroorzaker is moeilijk aan te wijzen. N.B. In bijzondere omstandigheden kan het waterschap vergunning verlenen om stoffen te lozen op het oppervlaktewater. Bijvoorbeeld <u>rioolwateroverstorten</u> . Dit type lozing wordt niet als calamiteit beschouwd.	kans: mogelijk effect: aanzienlijk/ernstig	Midden
	Zuurstofgebrek	kans: mogelijk effect: beperkt/aanzienlijk	Laag
	Botulisme	kans: mogelijk effect: aanzienlijk/ernstig	Midden
	Bruinrot	kans: onwaarschijnlijk effect: aanzienlijk/ernstig	Midden
	Waterhyacint/grote waternavel	kans: waarschijnlijk effect: beperkt	Midden
	Dode dieren in het water	kans: mogelijk effect: beperkt	Laag

Risico-inventarisatie

	Soort calamiteit	risico-inventarisatie	score
	VAARWEGEN		
	Bezwijken van een sluis of sluisdeur	kans: onwaarschijnlijk effect: aanzienlijk/ernstig	Midden
	Verontreiniging van vaarwater	kans: mogelijk effect: beperkt/aanzienlijk	Laag
	Versperring van de vaarweg - door een op drift geraakt of gezonken schip	kans: mogelijk effect: aanzienlijk/ernstig	Midden
	Blokkade van de vaarweg door extreme weersomstandigheden - sneeuw en ijs	kans: onwaarschijnlijk effect: beperkt/aanzienlijk	Laag
	WEGEN		
	blokkade van wegen door extreme weersomstandigheden, zoals: - extreme sneeuwval - ijzel - extreme regenval - storm	kans: mogelijk effect: beperkt/aanzienlijk	Laag
	Bezwijken of overstromen van een weg door: - leidingbreuk; - extreme regenval.	kans: mogelijk effect: aanzienlijk/ernstig	Midden
	blokkade van wegen door menselijke activiteiten zoals - ongeval; - opzettelijke stremming; - opzettelijke beschadiging; - sabotage.	kans: mogelijk effect: aanzienlijk/ernstig	Midden
	uitval van verkeersregelinstanties door: - werkzaamheden aan kabels en leidingen in de omgeving; - ongeval; - sabotage.	kans: waarschijnlijk effect: beperkt/aanzienlijk	Midden
	ZUIVEREN		
	uitval van één of meerdere rioolwaterzuiveringsinstallaties (rwzi's) door: - stroomstoring - uitval van technische automatisering - zeer vervuilde aanvoer van ongezuiverd rioolwater - explosie	kans: mogelijk effect: aanzienlijk/ernstig	Midden
	uitval van één of meerdere rioolgemalen door: - stroomstoring - uitval/verstoring technische automatisering - falen van een pomp - explosie	kans: mogelijk effect: beperkt/aanzienlijk	Laag
	breuk of lekkage van een rioolpersleiding door: - verzakking - lekkage - werkzaamheden	kans: waarschijnlijk effect: beperkt/aanzienlijk	Midden

Risico-inventarisatie

	Soort calamiteit	risico-inventarisatie	score
	BEDRIJFSCONTINUÏTEIT		
	Uitval van meet- en regelsystemen (technische automatisering)	kans: waarschijnlijk effect: ernstig	Hoog
	Uitval internetverbinding	kans: mogelijk effect: beperkt	Laag
	Cyber incident	Kans: mogelijk Effect: aanzienlijk	Laag
	Uitval telefoonnetwerk (vast/mobiel)	kans: mogelijk effect: aanzienlijk	Midden
	Datalek (privacy schendingen e.d.)	kans: mogelijk effect: aanzienlijk	Midden
	Uitval kantoorvoorzieningen	kans: mogelijk effect: beperkt	Midden
	Uitval kantoorautomatisering/telewerken	kans: mogelijk effect: beperkt	Midden
	Grootschalige uitval personeel	kans: mogelijk effect: aanzienlijk	Midden
	Uitval nutsvoorzieningen	kans: mogelijk effect: aanzienlijk	Midden
	Schade aan of verlies van archief	kans: mogelijk effect: beperkt	Laag

4.2 Doel van het risicoprofiel

In dit hoofdstuk is uitgewerkt welke calamiteiten WSHD zelfstandig moet kunnen bestrijden en wat de hierbij behorende bestrijdingsbehoefte is. Hierbij is gebruik gemaakt van de methodiek Handreiking regionaal risicoprofiel die ook door de veiligheidsregio's wordt toegepast. Van WSHD wordt een effectieve aanpak van waterstaatkundige calamiteiten verwacht. Tegelijkertijd zijn er ook grenzen aan wat WSHD kan doen, omdat de capaciteit van het waterschap qua mensen en middelen beperkt is.

Het risicoprofiel geeft de aard en de omvang van de mogelijke risico's weer waarmee WSHD geconfronteerd kan worden. Om het risicoprofiel te kunnen bepalen zijn de volgende stappen doorlopen.

- **Risico-inventarisatie & analyse:** de risico's waarmee WSHD geconfronteerd kan worden. Per scenario is de impact en de kans van voorkomen bepaald.
- **Risicodiagram:** De resultaten van de risicoanalyses zijn grafisch uitgezet in het risicodiagram.
- **Risicoprofiel:** Ten slotte is op basis van het risicodiagram door het bestuur van WSHD bepaald welke calamiteiten WSHD zelfstandig moet kunnen bestrijden.

WSHD kiest ervoor om op termijn alle geïdentificeerde scenario's in het risicodiagram uit te werken. Voor scenario's met een lage impact en een lage kans van voorkomen kan de uitwerking beperkt blijven tot de uitwerking van enkele maatregelen in een protocol (bijvoorbeeld een protocol stremmen vaarweg). Voor de uitwerking van alle scenario's neemt WSHD zeker vier jaar de tijd. In de risicoanalyse is daarom ook een prioriteitstelling opgenomen. Omdat bij scenario's op verschillende taken grotendeels de kennis en ervaring van andere medewerkers nodig is kunnen scenario's van verschillende bestrijdingsplannen parallel worden uitgewerkt.

4.3 Risicoanalyse en risicoprofiel

Ten aanzien van de taken van het waterschap is in het voorjaar van 2019 de risico-inventarisatie geactualiseerd. Op de geïdentificeerde risico's zijn drie reacties mogelijk:

- het risico is onaanvaardbaar groot en moet worden weggenomen (pro-actie) of worden verkleind (preventie), dit ligt in de lijn van assetmanagement; ondertussen is actieve voorbereiding op het voorkomen van deze risico's of beperken van de gevolgen van deze risico's als zij toch optreden door planvorming noodzakelijk (en urgent) en heeft oefening van maatregelen bij deze scenario's prioriteit boven andere scenario's;
- het risico is aanvaardbaar, maar actieve voorbereiding op voorkomen of beperken door planvorming en oefenen is noodzakelijk (preparatie);
- het restrisico is aanvaardbaar, daarvoor zijn geen aanvullende maatregelen noodzakelijk.

Naast voorzienbare risico's bestaan onvoorzienbare risico's waarvan we het bestaan niet weten of de kans zodanig klein is dat deze niet waarschijnlijk wordt geacht. Bij het voordoen van onvoorzienbare risico's wordt teruggevallen op de basisprincipes van de calamiteitenorganisatie:

- gecoördineerde improvisatie door kundige en goed opgeleide mensen;
- op basis van de basisvereisten crisisbeheersing.

De voorzienbare aanvaardbare risico's nemen we op in het risicoprofiel (risicodiagram). De onaanvaardbare risico's nemen we ook op in het risicoprofiel.

Het risicodiagram van WSHD is afgestemd op:

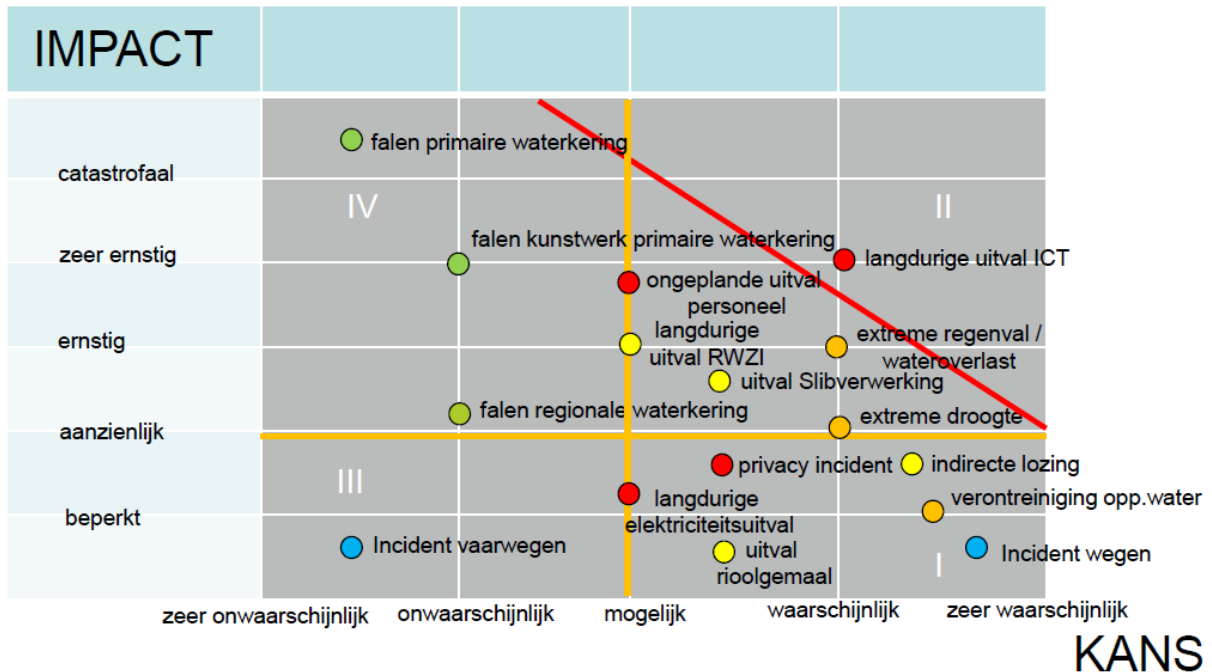
- het risicodiagram van de Nationale Risicobeoordeling;
- het regionaal risicoprofiel van de veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond;
- het regionaal risicoprofiel van de veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid.

Risicodiagram

WSHD stelt dat calamiteiten die zich in het 1^e, 2^e en 3^e kwadrant van het risicodiagram (risicoprofiel) voordoen, door WSHD zelfstandig bestreden moeten kunnen worden. Daarbij gaan we er van uit dat de impact van de calamiteiten in het 3^e kwadrant met preventieve maatregelen beperkt blijven (onder de rode lijn). Het zijn calamiteiten met een lokale (kwadrant 1 en 3) en/of regionale (kwadrant 2) uitstraling, die meerdere keren in een mensenleven kunnen voorkomen (kwadrant 1 en 2).

Ook calamiteiten die zich voordoen in het 3^e en 4^e kwadrant zal WSHD bestrijden, echter de omvang is zo groot dat het waterschap de calamiteit qua bemensing en materieel niet alleen kan bestrijden, en opschaling naar bovenregionaal of landelijk niveau vereist is.

Toelichting kwadranten:

- I. LOKAAL-REËEL:** Dit zijn gebeurtenissen die zo vaak voorkomen dat ze bijna tot de normale bedrijfsvoering van het waterschap gerekend mogen worden. Het probleem kan binnen de normale bedrijfsvoering worden opgelost.
- II. REGIONAAL-REËEL:** De gebeurtenissen die zich in dit kwadrant voordoen hebben een relatief grote impact op de omgeving. Gezien de frequentie van voorkomen (meerdere keren in een mensenleven) dient het waterschap betreffende incidenten op te kunnen vangen. De capaciteit van de calamiteitenorganisatie dient hierop afgestemd te zijn. De incidenten/ calamiteiten in dit kwadrant hebben over het algemeen betrekking op een beperkt deel van het beheergebied.
- III. LOKAAL-KLEINE KANS:** In kwadrant III vallen die gebeurtenissen met een lage kans van voorkomen en met een vrij lage impact. Gezien de frequentie van voorkomen is een actieve voorbereiding geen prioriteit. De impact op de calamiteitenorganisatie zal niet groter zijn dan bij een scenario uit kwadrant I. Wel moet bedacht worden of er een specifieke bestrijdingsbehoefte is.
- IV. REGIONAAL/NATIONAAL-KLEINE KANS:** In kwadrant IV zijn die gebeurtenissen vermeld met een lage kans van voorkomen, maar als ze zich voordoen dan zijn de gevolgen zeer ernstig tot catastrofaal. De gevolgen van dergelijke rampen zijn zo groot dat een individueel waterschap zich daarop niet kan voorbereiden, en het al vrij snel een nationale ramp wordt waarbij nationale regie noodzakelijk is. De capaciteit van de calamiteitenorganisatie is hierop dan ook niet afgestemd.

Begingebourtenissen

Risico's worden werkelijkheid nadat een bepaalde begingebourtenis is opgetreden. Van een aantal begingebourtenissen is de kans van voorkomen uiterst klein en/of zijn de gevolgen minimaal. WSHD beschouwt het bijbehorende risico daarom als toelaatbaar restrisico waarvoor geen uitgebreide specifieke voorbereiding noodzakelijk is.

De begingebourtenissen waarvan de kans van voorkomen en/ of de gevolgen substantieel zijn, zijn in bestrijdingsplannen uitgewerkt als de scenario's die kunnen optreden als gevolg van deze begingebourtenissen. In de bestrijdingsplannen zijn de noodzakelijk te nemen maatregelen beschreven.

Hieronder staan de begingebourtenissen in vier categorieën die van toepassing zijn op de taken en verantwoordelijkheden van WSHD. Een (zo goed mogelijk) complete lijst van begingebourtenissen is opgenomen in de bijlage 4: risico inventarisatie- en evaluatie.

1. Mogelijke organisatorische en technische gebeurtenissen
  - a) Uitval meet- en regelsysteem (telemetrie)
  - b) Technisch falen
2. (On)bewust menselijk handelen
  - a) Vandalisme, sabotage en terrorisme
  - b) Ongeluk met gevolgen voor water of wegen
3. Natuurrampen
  - a) Regen
  - b) Droogte
  - c) Storm
  - d) Extreem hoogwater
  - e) Dooi inval met kruierend ijs
  - f) Vorst
4. Uitval of verstoring van een product of dienst
  - a) Elektriciteitsstoring
  - b) Telefoon (vast en mobiel)
  - c) ICT uitval

4.4 Calamiteitenbestrijdingsplannen en supplementen

Voor een aantal begingebourtenissen en risico's ten aanzien van de taken is het noodzakelijk calamiteitenbestrijdingsplannen (CBP's) uit te werken. De CBP's zijn grotendeels ingericht langs de lijnen van de taken en bevatten meerdere scenario's. Daar waar logischerwijs de scenario's over verschillende taken gelijk oplopen is dit samengebracht. Dit geldt vooral voor het bestrijdingsplan watersysteem waarin de risico's ten aanzien van keringen zijn meegenomen bij droogte en hoge boezemwaterstanden. De volgende CBP's en scenario's zijn/worden uitgewerkt (per CBP in volgorde van prioriteitstelling voor de uitwerking):

- Waterkeringen:
  - Dijkbewaking bij extreem hoogwater;
  - (Dreigend) falen kunstwerk in primaire waterkeringen;
  - (Dreigend) falen primaire waterkeringen;
  - (Dreigend) falen regionale waterkeringen.
- Regionale watersystemen:
  - (Extrem) droogte en (zoet)watertekort;
  - (Extrem) neerslag en (dreigende) wateroverlast;
  - Technisch falen van oppervlaktewater gemalen of stuwen;
  - Waterverontreiniging van oppervlaktewater;
  - Massale vissterfte en/of dode dieren in oppervlaktewater;
  - Blauwalgen.

- Afvalwatersystemen:
  - Uitval van Slibverwerkingsbedrijf Sluisjesdijk;
  - Uitval Rioolwaterzuiveringsinstallatie Dokhaven;
  - Uitval Rioolwaterzuiveringsinstallatie;
  - Verstoring bacteriologische zuivering (toxische lozing);
  - Falen functionaliteit rioolwatertransportleiding;
  - Uitval slibontwatering (grotere) rioolwaterzuiveringsinstallaties;
  - Storing rioolgemaal;
  - Uitval elektriciteit op rioolwaterzuiveringsinstallatie;
  - Uitval technische automatisering op rioolwaterzuiveringsinstallatie.

- Vaarwegen:
  - Blokkade of stremming van een vaarweg.

- Wegen:
  - Blokkade of stremming van wegen;
  - Gladheid op wegen en fietspaden.

- Bedrijfscontinuïteit (zowel op het hoofdkantoor als op decentrale locaties):
  - Uitval meet- en regelsystemen (alle taken);
  - Uitval internetverbinding/ Cybersecurity;
  - Uitval telefoonnetwerk (vast en/ of mobiel);
  - Datalek (privacy schendingen e.d.);
  - Uitval kantoorvoorzieningen;
  - Uitval kantoorautomatisering/ telewerken;
  - Grootschalige uitval personeel;
  - Uitval nutsvoorzieningen;
  - Schade aan of verlies van archief
  - Toegang

4.5 Bestrijdingsbehoefte per scenario

In bijlage 5 is per scenario opgenomen wat de maximale bestrijdingsbehoefte is. Het betreffende scenario is uitgewerkt in een calamiteitenbestrijdingsplan of WSHD voorziet anders in de bestrijdingsbehoefte.

5 Inrichting van de calamiteitenorganisatie

In dit hoofdstuk staat beschreven op welke wijze WSHD is georganiseerd om calamiteiten te bestrijden. In het supplement 'Werkwijze' is de werkwijze van de calamiteitenorganisatie verder uitgewerkt. De calamiteitenorganisatie van WSHD is 24 uur per dag en 7 dagen per week inzetbaar. Dit hoofdstuk beschrijft op hoofdlijnen:

- De structuur van de calamiteitenorganisatie, inclusief de relatie met de reguliere organisatie.
- De taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden.

5.1 Beleidsuitgangspunten

Het geheel van de door het waterschap betrokken eigen medewerkers, vrijwilligers en aannemers bij calamiteitenbestrijding heet de calamiteitenorganisatie.

De structuur van de calamiteitenorganisatie van het waterschap is afgestemd op de structuur van de multidisciplinaire crisisorganisatie van veiligheidsregio's en gemeenten waarin alle bij multidisciplinaire incidentbestrijding of crisisbeheersing benodigde en betrokken partijen deelnemen.

De calamiteitenorganisatie van het waterschap is onder normale omstandigheden 'slapende', maar paraat met een beperkte vaste bezetting van calamiteitencoördinatoren die bewaken dat het waterschap tijdig aansluit bij multidisciplinaire incidenten en/of dat het waterschap tijdig de eigen calamiteitenorganisatie opschaaft als dat nodig of gewenst is.

- Veiligheid gaat voor alles! Medewerkers en derden mogen geen onnodig risico lopen.
- De hele organisatie staat tijdens calamiteitenbestrijding in dienst van de calamiteitenorganisatie.
- Alle medewerkers kunnen worden opgeroepen werkzaamheden te verrichten voor de calamiteitenorganisatie. Ook als het taken betreft die buiten het dagelijkse takenpakket en/of buiten de reguliere werktijden liggen. Dit is geregeld in artikel 2.1.13 en 2.1.5 lid 2 van de Sectorale Arbeidsvoorwaardenregeling Waterschappen (SAW).
- Voor personen die opgeroepen zijn en deel uitmaken van de calamiteitenorganisatie geldt dat tijdens calamiteiten de reguliere aansturing komt te vervallen. Deze bevoegdheid/verantwoordelijkheid wordt overgenomen door de leidinggevende van het betreffende calamiteitenteam.
- De calamiteitenorganisatie moet tenminste 48 tot 72 uur *) vanaf de opschaling continu kunnen functioneren. *) Referentie is de continue opschaling van de calamiteitenorganisatie van WSHD en zijn rechtsvoorgangers bij de aanpak van wateroverlast in 2015, 2013, 2001 en 1998 (72-96 uur).

Een slagvaardige en flexibele organisatie kan elke crisis het hoofd bieden. Het waterschap bereikt dit door zowel tijdens de voorbereiding als tijdens de daadwerkelijke bestrijding van calamiteiten te werken met een aantal uitgangspunten. Deze uitgangspunten zijn onder andere gebaseerd op ervaringen met calamiteiten uit het verleden. Deze uitgangspunten zijn:

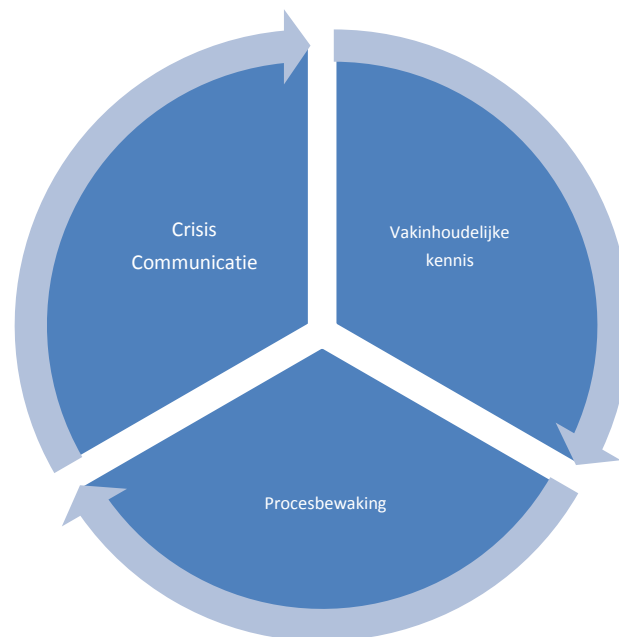
- voortbouwen op de dagelijkse praktijk;
- toepassen van de drie-eenheid voor besluitvormende teams;
- scheiden van beleid en uitvoering;
- toepassen van zes crisismanagementprocessen.

Voortbouwen op de dagelijkse praktijk

Het optreden van het waterschap bij (dreigende) calamiteiten wordt gezien als het uitvoeren van de normale bedrijfsvoering onder bijzondere omstandigheden. Crisismanagement is een logisch vervolg op de reguliere bedrijfsvoering binnen het waterschap. De voorbereiding op calamiteitenbestrijding vindt structureel plaats als volwaardig onderdeel van deze bedrijfsvoering. Tijdens een calamiteit moet het optreden zoveel mogelijk uitgaan van de normale, dagelijkse werkwijze. Dit betekent dat de taken en rollen van leden van calamiteitenorganisatie zo veel mogelijk in het verlengde liggen van hun dagelijkse werkzaamheden of competenties. De extra druk op de werkzaamheden als gevolg van een calamiteit wordt opgevangen door flexibel met de aanwezige kennis, vaardigheden en contacten om te gaan.

Toepassen van de drie-eenheid voor besluitvormende teams

Om in een besluitvormend team tot een goed resultaat te komen zijn drie componenten van wezenlijk belang. Een goed resultaat is een besluit dat technisch/inhoudelijk voldoet, aanvaardbaar is voor de "buitenwereld" en binnen korte beschikbare tijd tot stand komt.

Figuur 8 De drie-eenheid van besluitvormende teams

Vakinhoudelijke kennis

De basis für die Bestimmung von jeder Katastrophe ist das eigene Wissen und Fähigkeiten der Mitglieder der (Katastrophe) Organisation. Bei der Basis der Organisation werden Wissen und Fähigkeiten vor allem Beteiligung haben auf operationelle und Ausführungstechnische Aspekte. In der Spitze der Organisation sind Wissen und Fähigkeiten mehr gerichtet auf politische Aspekte. Dieses Wissen ist notwendig, um während einer Katastrophe technische Lösungen finden zu können.

Crisiscommunicatie

Neben der tatsächlichen inhaltlichen Bestimmung von Katastrophen ist Kommunikation mit anderen Organisationseinheiten von Bedeutung und das Bild, das die "Außenwelt" vom Auftreten der Organisation hat. Die Bestimmung kann noch so effektiv und effizient sein, aber als "Außen" ein anderes Bild besteht, leidet das Image der Organisation Schaden. Gute Kommunikation ist essenziell, in allen Ebenen der Katastropheorganisation.

Procesbewaking (probleemgestuurd vergaderen)

Sowohl die Organisationsstruktur als die Arbeitsprozesse bieten Halt bei der Bestimmung einer Katastrophe. Durch den großen Druck bei Katastrophen kann das Überblick über die Struktur und Arbeitsweise verloren gehen. Das Halten des Überblick ist nicht gerichtet auf spezifische Maßnahmen, sondern auf das allgemeine Funktionieren der Organisation. Dies ist besonders wichtig an Stellen in der Organisation, wo Koordination zwischen verschiedenen Einheiten der Organisation und/oder mit externen Parteien stattfindet.

Procesbewaking moet voor iedereen een punt van aandacht zijn, maar het is noodzakelijk om in elk team een procesbewaker aan te wijzen. Deze persoon (of personen) neemt afstand van de inhoudelijk discussie, volgt het verloop van het proces en geeft zo nodig sturing aan het proces.

Besluitvorming moet binnen de beschikbare tijd plaatsvinden. Het forceren van een besluit valt onder procesbewaking.

Scheiden van beleid en uitvoering

De calamiteitenorganisatie wordt ingericht naar aard, omvang en locatie van (dreigende) calamiteiten en benodigde expertise en capaciteit om deze te voorkomen, dan wel gevolgen ervan te beperken. De daarvoor benodigde activiteiten en bevoegdheden worden daarop afgestemd. Elk onderdeel van de calamiteitenorganisatie heeft een eigen taak. Wanneer een onderdeel zich niet met de eigen taak bezig houdt, zullen bepaalde activiteiten niet en andere wellicht dubbel worden uitgevoerd met coördinatieproblemen tot gevolg. Een scheiding tussen activiteiten is daarom noodzakelijk.

In aansluiting op de crisisorganisaties bij diverse netwerkpartners is een driedeling op basis van de soorten activiteiten gepast. Het Waterschaps-Beleids-Team (WBT) houdt zich bezig met de strategie, waarbij beleidsvorming, bestuurlijke afstemming, lange termijngevolgen en communicatie aan de orde komen. De tactische coördinatie, de aanpak op hoofdlijnen, de afstemming met coördinatiecentra van andere instanties, ontwikkeling van scenario's en bedrijfscontinuïteit behoren tot de taken van het Waterschaps-Operationeel-Team (WOT). Het WOT richt zich op het effect gebied. De Waterschaps-Actie-Teams (WAT's) zorgen voor de operationele (uitvoerende) bestrijding van de calamiteit. Een WAT richt zich primair op een brongebied (indien dat te identificeren is). Hoe meer door een actieteam opgepakt kan worden hoe beter. Het WOT en WBT dienen, in zekere zin, ter ondersteuning van het WAT.

De afbakening, rolvastheid en afstemming tussen deze onderdelen van de calamiteitenorganisatie is essentieel.

Toepassen van crisismanagementprocessen

Bij het bestrijden van een calamiteit en/of crisis staan de volgende voorwaardenscheppende processen centraal²:

1. **Melden en alarmeren;**
2. **Opschalen en afschalen;**
3. **Leiding en coördinatie** (crisisbesluitvorming, procesbewaking);
De omvang van de daadwerkelijke opschaling van de calamiteitenorganisatie wordt gestuurd door de actuele behoefte aan benodigde mensen (expertise) en middelen en kan ook extern worden bepaald, als waterprocessen worden geraakt bij opschaling van de algemeen bestuurlijke kolom (veiligheidsregio's en gemeenten).
4. **Informatiemanagement;**
Tijdens calamiteitenbestrijding en crisisbeheersing wordt relevante informatie zo snel mogelijk ontsloten, geverifieerd en continu met betrokken partijen gedeeld.
5. **Crisiscommunicatie;**
Tijdens calamiteitenbestrijding en crisisbeheersing communiceert het waterschap open en eerlijk over de risico's en over de eigen mogelijkheden en onmogelijkheden.
6. **Netwerkmanagement;**
Tijdens calamiteitenbestrijding en crisisbeheersing wordt samengewerkt met andere organisaties en diensten en wordt voortgebouwd op de dagelijkse contacten met deze organisaties. Het waterschap houdt nadrukkelijk rekening met de gevraagde adviserende en ondersteunende rol bij opschaling van de algemeen bestuurlijke kolom en voorziet in liaisons en vertegenwoordigers in multidisciplinaire crisisteams van veiligheidsregio's.

---

² De processen zijn zo veel mogelijk vormgegeven conform de basisvereisten crisismanagement en het handboek calamiteitenzorg van de UvW.

Informatiemanagement

Kritische succesfactor voor goed crisisbeheer is snelle informatiedeling. WSHD geeft door netcentrisch te werken invulling aan het proces informatiemanagement. De essentie van Netcentrisch Werken is dat verschillende partijen samenwerken op basis van een actueel gedeeld totaalbeeld van dreigende of acuut opgetreden incidenten, calamiteiten en/of crises. Dit totaalbeeld zorgt voor een versnelling van het proces van crisisbesluitvorming, omdat gezamenlijke beeldvorming minder tijd kost.

WSHD werkt conform het referentiekader netcentrisch werken crisisbeheersing van het veiligheidsberaad en het landelijk referentiekader netcentrisch werken voor waterschappen van de Unie van Waterschappen. Voor een verdere uitleg zie het supplement werkwijze.

Het doel van het proces informatiemanagement is het verkrijgen van alle voor de bestrijding van de (dreigende) calamiteit of multidisciplinair incident relevante informatie en die actief beschikbaar stellen zodat er één gedeeld beeld gevormd kan worden. De juiste informatie moet in de juiste vorm en op het juiste moment beschikbaar zijn voor degenen die deze nodig hebben. De juiste informatie kan in dit verband worden gedefinieerd als de actuele, essentiële punten van het grootschalig incident, de verwachte effecten en de ingezette capaciteiten. Hieronder valt ook de expertise die nodig is voor een effectieve bestrijding. De juiste vorm is in ieder geval een multidisciplinair totaalbeeld met essentiële punten, dat goed toegankelijk, overzichtelijk en zoveel mogelijk gestandaardiseerd is.

Om het systeem van het informatiemanagement te managen zijn de verantwoordelijkheden per coördinatie fase voor de rollen calamiteitencoördinator en informatiecoördinator (ICO) als volgt gedefinieerd.

- Voorafgaand aan de opschaling is de calamiteitencoördinator verantwoordelijk voor het waterbeeld in de applicatie LCMS (wekelijks risicobeeld) en startbeeld van de activiteit in LCMS bij opschaling van de calamiteitenorganisatie.
- In coördinatiefase 1 is de ICO-WAT verantwoordelijk voor het informatiemanagement en het in stand houden van een actueel waterbeeld van het WAT in LCMS.
- In coördinatiefase 2 is de ICO-WOT verantwoordelijk voor het informatiemanagement en het in stand houden van een actueel waterbeeld van het WOT in LCMS.
- In coördinatiefase 3/4 is de ICO-WOT verantwoordelijk voor het informatiemanagement en het in stand houden van een actueel waterbeeld in LCMS. Voor het WBT kan een ICO aan het WBT worden toegevoegd.

Leiding en coördinatie (besluitvorming, procesbewaking)

Effectieve leiding en coördinatie is essentieel voor een adequate bestrijding van calamiteiten. Het doel is om alle noodzakelijke bestrijdings- en ondersteunende activiteiten zo snel en effectief mogelijk en in de juiste prioriteiten volgorde worden uitgevoerd.

Leidinggevend in de calamiteitenorganisatie zijn sleutelfunctionarissen. Zij moeten over specifieke competenties beschikken om in een calamiteiten goed te kunnen functioneren. Deze competenties zijn o.a.: brede scope, ver vooruit kunnen denken, stressbestendig, taakbewust. Deze rol is verder beschreven in de rollenboek.

Aandachtspunten daarbij zijn:

- De genomen besluiten t.a.v. prioriteitsstelling zijn op ieder niveau:
  - geëxpliciteerd op basis van alternatieven en overwegingen;
  - vertaald in acties en daaraan gekoppelde actienemers;
  - afgestemd op besluiten en/of acties van netwerkpartners.
- De voorstellen / adviezen die aan het bovenliggende niveau worden gegeven, zijn gebaseerd op feiten en voorzien van opties voor besluitvorming en bijbehorende consequenties;
- Op ieder niveau is een overzicht beschikbaar van de (zelf)genomen besluiten en de mate waarin deze zijn geïmplementeerd;
- Niet volledige opdrachten worden op ieder niveau gesignaleerd en opnieuw geformuleerd.

5.2 Mensen

Beschikbaarheid en bereikbaarheid van medewerkers

De senior beleidsadviseur calamiteitenorganisatie is verantwoordelijk voor de totstandkoming en het actualiseren van de personele invulling van de calamiteitenorganisatie. Hij doet dit in samenspraak met de secretaris-directeur.

In het personeelsoverzicht van de calamiteitenorganisatie – het Calamiteitenorganisatie Informatie Systeem (CIS) – wordt geregistreerd welke medewerkers bij de bestrijding van calamiteiten inzetbaar zijn en in welke rol zij zijn ingedeeld. De senior beleidsadviseur calamiteitenorganisatie zorgt minimaal twee keer per jaar (maart en september) voor een overzicht van de in- en uitstroom van medewerkers ingedeeld in een rol in de calamiteitenorganisatie en rapporteert hierover aan het managementteam.

Ook is een overzicht van wachtdiensten bij WSHD beschikbaar. Medewerkers in een wachtdienst zijn volgens een rooster beschikbaar en telefonisch bereikbaar. Voor de opkomst gelden maximale opkomsttijden die zijn vermeld in het supplement Werkwijze. Ook voor medewerkers die niet in een wachtdienst zijn ingedeeld worden verwachtingen ten aanzien van bereikbaarheid en beschikbaarheid met betrekking tot hun rol in de calamiteitenorganisatie opgenomen in het supplement Werkwijze.

Personeelsinvulling bij een daadwerkelijke calamiteit

In samenspraak tussen de leidinggevenden van de crisisteams vindt bij een daadwerkelijke calamiteit de personele invulling plaats van de diverse onderdelen van de calamiteitenorganisatie. Uitgangspunt hierbij is dat alleen die mensen worden opgeroepen die, gelet op hun kennis, competenties en vaardigheden, strikt noodzakelijk zijn voor de aanpak van de calamiteit.

Daar waar knelpunten optreden in de beschikbaarheid van personeel is het de verantwoordelijkheid van de leidinggevenden van de betrokken crisisteams om samen tot een oplossing te komen. Zij zorgen ook voor aflossing bij (naar verwachting) langdurige calamiteiten. Bij knelpunten beslist de dienstdoende operationeel leider. De wijze van aflossen wordt bij elke (dreigende) calamiteit opnieuw afgesproken en vastgelegd. Uitgangspunt is dat medewerkers maximaal werkdagen hebben van 8-12 uur. Een en ander is uitgewerkt in het supplement Werkwijze.

Voor de calamiteitenorganisatie kan ook gebruik worden gemaakt van personeel dat op voorhand geen specifieke rol in de calamiteitenorganisatie is toebedeeld.

5.3 Middelen

Crisiscentrum en WAT locaties

De calamiteitenorganisatie beschikt over een crisiscentrum dat deels permanent operationeel is en deels vrijgemaakt moet worden. De crisisruimte voor het WOT en ondersteunende secties zijn permanent beschikbaar. Het Klant Contact Centrum (KCC) en de Waterschap Controle Kamers (WCK's) worden permanent in de nabijheid van de calamiteitenkamer gehuisvest. De overige werkplekken en ruimtes tussen Z-crisis en de Z-zalen zijn geschikt om in gebruik genomen te worden door diverse onderdelen van de calamiteitenorganisatie. Vergaderzaal 1.42B is beschikbaar als WAT locatie als een WAT tegelijk in vergadering gaat met het WOT.

De volgende ruimtes zijn beschikbaar voor een WAT:

- de vergaderruimte op het regiosteunpunt in Stellendam (Goeree-Overflakkee);
- de vergaderruimte op de RWZI in Hellevoetsluis (Voorne-Putten en Rozenburg);
- de overlegkamer 1.42B op het hoofdkantoor van WSHD in Ridderkerk (IJsselmonde) (onderdeel van het crisiscentrum op het hoofdkantoor van WSHD);
- de vergaderruimte op het regiosteunpunt in Strijen (Hoeksche Waard);
- de vergaderruimte op de RWZI in Dordrecht (Eiland van Dordrecht).

Een plattegrond met indeling en vermelding van alle beschikbare faciliteiten is opgenomen in het supplement Werkwijze. In het supplement zijn ook benodigde faciliteiten nader uitgewerkt en is beschreven hoe vaak, op welke wijze en door wie de beschikbaarheid van de faciliteiten wordt beproefd.

Team calamiteitszorg is eindverantwoordelijk voor alle ruimten, middelen en inrichting van de als zodanig aangewezen calamiteitsruimten. Team calamiteitszorg draagt zorg voor (waar nodig) de aanschaf van nieuwe middelen, wijzigingen en doorontwikkeling van de ruimtes en middelen. De afdelingen BO en AA zorgen voor het beheer en onderhoud van de aangewezen ruimtes conform de eisen zoals vastgesteld in het supplement Werkwijze.

Communicatiemiddelen

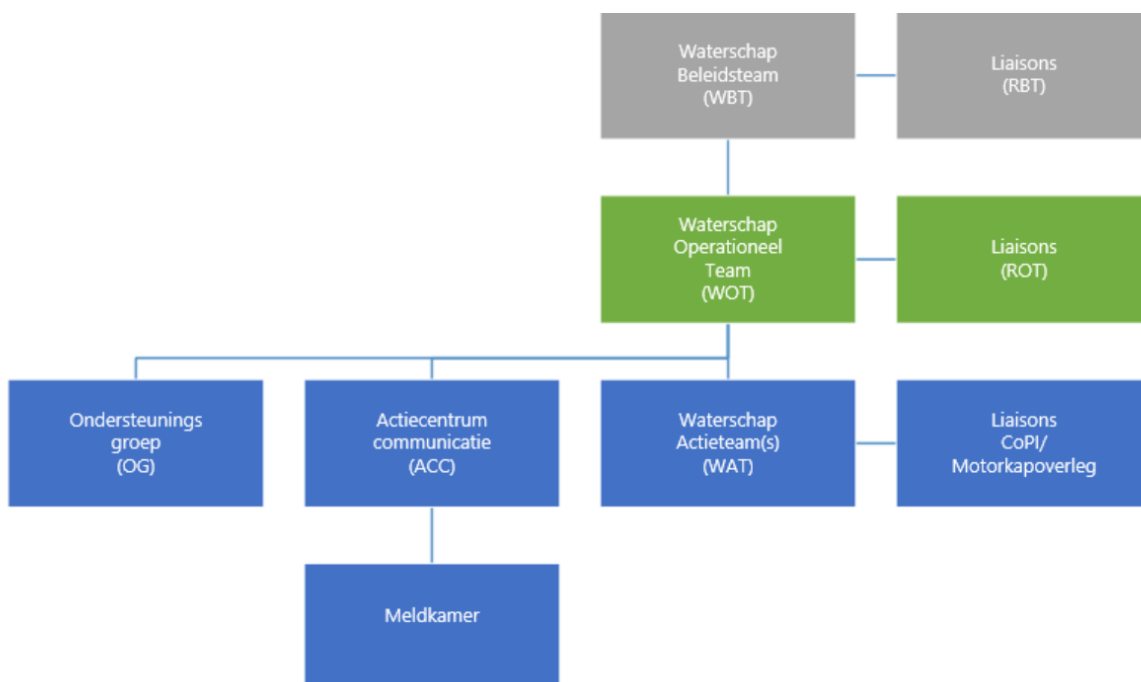
De calamiteitsorganisatie moet ten alle tijden in staat zijn om te kunnen communiceren met de aangewezen locaties (zowel spraak als data). WSHD moet ten alle tijden met netwerkpartners kunnen communiceren. Daarbij moet WSHD ten alle tijden bereikbaar zijn voor meldingen van burgers en belanghebbende. WSHD accepteert dat in bijzondere omstandigheden het contact met medewerkers in het veld beperkt of niet kan plaatsvinden. We vallen dan terug op het fysiek terug melden op WAT-locaties die met elkaar in contact staan.

In het supplement Werkwijze is uitgewerkt welke communicatiemiddelen gebruikt kunnen worden voor welke doelen. Bovendien is daarin opgenomen hoe vaak en door wie het gebruik van deze middelen wordt beproefd.

Materiaal en materieel

In de calamiteitsbestrijdingsplannen zijn het benodigde en beschikbare materiaal en materieel met de opslagplaatsen opgenomen. Relevante aannemers, loonwerkers en (technisch) adviseurs zijn ook opgenomen. Bovendien is opgenomen op welke wijze en hoe vaak de beheerder de beschikbaarheid van materiaal, materieel en leveranciers beproeft. De afspraken die zijn gemaakt met bovenstaande partijen zijn vastgelegd in waakvlamovereenkomsten.

5.4 Structuur

Figuur 7 Organigram calamiteitsorganisatie

Waterschap Actie Team (WAT)

Een actieteam bestaat minimaal uit een actieleider (AL), coördinator Maatregelen, adviseur Maatregelen, adviseur communicatie, calamiteitencoördinator, informatiecoördinator, BOB-er en GIS medewerker.

Met name in fase 1 kan sprake zijn van een beperkte bezetting. Bij fase 2, 3 en 4 zal de informatievraag aan het actieteam zo groot zijn dat volledige ondersteuning noodzakelijk is. Bij fase 2, 3 en 4 kunnen meerdere actieteams naast elkaar actief zijn. Dat is dan om de hoeveelheid activiteiten te verdelen (in aard of in locatie/ gebied). Ook kan het voorkomen dat meerdere actieteams met op zichzelf staande incidenten bezig zijn.

De actieleider bepaalt, in overleg met de calamiteitencoördinator, de invulling van het actieteam WAT. De meest minimale bezetting is een actieleider die met een ICO een aantal medewerkers (en/of aannemers) aanstuurt met de calamiteitencoördinator, coördinator Maatregelen en adviseur communicatie op afstand (telefonisch/digitaal) betrokken.

De actieleider kiest de locatie voor het WAT. Dat kan een locatie zijn waarvan gegarandeerd wordt dat die aan alle eisen voldoet. Het is ook mogelijk om in het gebied te blijven maar dan op een andere locatie, bijvoorbeeld als er sprake is van een duidelijke plaats incident.

Voor een goede verantwoording achteraf, zowel juridisch als bestuurlijk, mede gezien de bijzondere bevoegdheden is het noodzakelijk dat de actieleider zorgt voor het:

- bijhouden van een logboek;
- actueel (laten) houden van LCMS;
- zo snel mogelijk (laten) informeren van betrokken afdelingshoofd(en), operationeel leider van dienst, directeur van dienst en dijkgraaf over de opschaling van de calamiteitenorganisatie en de stand van zaken (zeker bij gebruik van bijzondere bevoegdheden).

De adviseur communicatie in het WAT kan de coördinator KCC verzoeken het meldingenbeeld in het Tabblad Meldingen van het LCMS bij te houden.

De adviseur communicatie in het WAT kan het Actiecentrum Crisiscommunicatie (ACC) instellen en aan adviseurs en medewerkers communicatie verzoeken hun rollen in het ACC zoals beschreven in het Crisiscommunicatieplan op te pakken. De noodzaak tot het instellen van een ACC is een teken dat opschaling naar fase 2 aan de orde kan zijn.

Aan een WAT kunnen ook externe vertegenwoordigers of liaisons van bijvoorbeeld gemeenten, brandweer, omgevingsdiensten, veiligheidsregio's, Defensie, andere betrokken hulpdiensten, bedrijven, ingenieurs- of adviesbureaus worden toegevoegd.

Waterschap Operationeel Team (WOT) en adviserende secties/groepen

Het WOT is het knooppunt van de informatiestromen. Het WOT richt zich op het effectgebied, het 'hoe' van de bestrijding, de continuïteit van calamiteitenbestrijding en bedrijfsvoering op (midden)lange termijn en verzorgt de tactische afstemming met de netwerkpartners. Het WOT wordt ondersteund door actieteams scenario's en maatregelen. Het WOT wordt pas in fase 2 actief.

Een WOT bestaat minimaal uit een operationeel Leider, coördinator Scenario's, coördinator Maatregelen (als geen WAT's zijn ingesteld), adviseur communicatie, calamiteitencoördinator, informatiecoördinator, BOB-er en GIS-medewerker.

Het WOT bepaalt de tactiek van de bestrijding. De taken zijn al volgt samen te vatten:

- analyseren van het probleem;
- coördinatie en operationele leiding van de calamiteitenorganisatie;
- vertalen van de strategie van de dijkgraaf (WBT) naar een tactiek voor de actieteams;
- nemen van beslissingen voor gevallen binnen het vastgestelde beleid, over operationele dilemma's, die in het CBP zijn toegewezen aan het WOT of die worden voorgelegd door WAT's;
- netwerkmanagement op operationeel/ tactisch niveau.

De Operationeel Leider (OL) bepaalt in overleg met de calamiteitencoördinator welke rollen moeten worden ingevuld en in hoeverre andere personen (tijdelijk) zitting hebben in het WOT.

De Operationeel Leider (OL) bepaalt in overleg met de directeur van dienst (secretaris-directeur) de mate van bestuurlijke advisering die in het WOT moet worden voorbereid.

Aan een WOT kunnen ook externe vertegenwoordigers of liaisons van bijvoorbeeld gemeenten, brandweer, veiligheidsregio's, Defensie of andere betrokken hulpdiensten, bedrijven, ingenieurs- of adviesbureaus worden toegevoegd.

Het WOT heeft voor de ondersteuning van zijn werkzaamheden de beschikking over:

- een Actie Centrum Crisiscommunicatie (ACC) die uitvoering geeft aan het Crisiscommunicatieplan WSHD;
- een Ondersteuningsgroep (OG) die uitvoering geeft aan de facilitaire ondersteuning en de ICT-dienstverlening aan de calamiteitenorganisatie.

Dijkgraaf en Waterschap Beleid Team (WBT)

De dijkgraaf is eindverantwoordelijk voor het optreden van de calamiteitenorganisatie. Hij wordt daarvoor bijgestaan door de directeur van dienst (secretaris-directeur) en indien benodigd het Waterschap Beleidsteam (WBT). Het WBT houdt zich bezig met de bestuurlijke en beleidsmatige aspecten van de calamiteit. De dijkgraaf is eindverantwoordelijk voor het optreden van het waterschap. Dat betekent dat het WBT de dijkgraaf ondersteunt bij het bepalen van de strategie. De taken van de dijkgraaf, ondersteund door de directeur van dienst (secretaris-directeur) en/of het WBT, zijn als volgt samen te vatten:

- nemen van beslissingen in gevallen waarbij wordt afgeweken van het beleid, vastgesteld in calamiteitenplan, bijbehorende supplementen, calamiteitenbestrijdingsplannen of draaiboeken bij calamiteitenbestrijding en/of crisisbeheersing;
- beslissen over wel/niet benodigd gebruik van bijzondere bevoegdheden van de dijkgraaf;
- bepalen van de behoefte aan bestuurlijke afstemming of coördinatie;
- bepalen van de kernboodschap en (crisis)communicatiestrategie;
- bewaken van het imago van het waterschap.

De dijkgraaf bepaalt wie deel uitmaken van het WBT en wordt daarover geadviseerd door de directeur van dienst. Het WBT is actief in fase 3 en 4.

Liaisons

Op alle drie de niveaus van de calamiteitenorganisatie kan WSHD liaisons afvaardigen naar - en ontvangen van netwerkpartners. Liaisons zorgen voor informatie-uitwisseling tussen betrokken partijen en afstemming van de te nemen maatregelen (strategie, tactiek, uitvoering).

De dijkgraaf en OL besluiten in overleg met de calamiteitencoördinator welke liaisons zij afvaardigen en wie de rol daadwerkelijk vervult.

Actiecentrum Crisiscommunicatie (ACC)

Het actiecentrum crisiscommunicatie ondersteunt de calamiteitenorganisatie. Bij opschaling naar fase 1 of 2 zal ondersteuning van het WAT noodzakelijk zijn. Het ACC analyseert de problemen en ontwikkelingen op communicatief gebied en werkt aan voorspellingen en verwachtingen over de belangstelling en vragen van burgers en media. Daarnaast ontwikkelt het ACC voorstellen over communicatie en voert de communicatie activiteiten uit.

De taken zijn als volgt samen te vatten:

- analyseren van het probleem inclusief het doen van omgevingsanalyses en het monitoren van berichtgeving over (de activiteiten van) het waterschap;
- adviseren en ondersteunen van de voorlichters/ communicatie adviseurs in het WAT, WOT en WBT en (hoofd) meldkamer;
- uitvoeren van communicatie activiteiten zoals berichten op sociale media, persberichten, woordvoering, instructie voor medewerkers KCC voor klantcontact, (laten) maken van foto en film materiaal, enz.;
- afstemmen van (mogelijke) activiteiten van het ACC met andere onderdelen van de calamiteitenorganisatie;
- afstemmen met netwerkpartners over communicatie activiteiten.

Meldkamer/Klant Contact Centrum (KCC)

Het Klant Contact Centrum (KCC) is in eerste instantie schakel tussen melders en de medewerkers (wachtdiensten) bij opschaling van één of meerdere Actieteams (WAT's). Daarnaast kan het KCC informatievragen van burgers afhandelen en door die informatievoorziening bij de calamiteitenbestrijding betrokken medewerkers ontlasten.

De coördinator KCC bepaalt in overleg met adviseur communicatie (in WAT bij fase 1, in WOT bij fase 2 of coördinator ACC indien actief) en de calamiteitencoördinator de benodigde bezetting van het KCC en/of benodigde inzet van STC.

Facilitaire en ICT ondersteuning

Voor een goed functioneren van de calamiteitenorganisatie is facilitaire ondersteuning noodzakelijk. Het gaat om de bezetting van de receptie, gebouwbeheer, catering en de beschikbaarheid van automatisering, communicatiemiddelen en gegevensbronnen. Facilitaire ondersteuning wordt geïnformeerd vanaf fase 1 en sluit aan in het WAT en WOT. Voor de noodzakelijke dienstverlening door de betreffende afdelingen sluit de senior beleidsadviseur Calamiteitenzorg met beide afdelingen een Service Level Agreement (SLA) af.

De rollen en taakverdeling bij facilitaire en ICT ondersteuning van de calamiteitenorganisatie zijn uitgewerkt in het Rollenboek.

5.5 Mandaten

De functionele structuur van de calamiteitenorganisatie is niet dezelfde als die van de reguliere organisatie. Voor de uitoefening van juridische bevoegdheden (het gebruik maken van mandaten en volmachten) in beide organisaties betekent dit het volgende:

1. De reguliere organisatie heeft juridische bevoegdheden volgens, in overeenstemming met de Uitvoeringsregeling juridische bevoegdheden bij het Mandaatbesluit. Hetzelfde geldt voor de financiële bevoegdheden van de Uitvoeringsregeling financiële bevoegdheden.
2. Zodra de calamiteitenorganisatie geactiveerd wordt en totdat afgeschaald wordt naar de dagelijkse werkzaamheden, geldt dat de reguliere juridische en financiële bevoegdheden als volgt van toepassing zijn op de calamiteitenorganisatie.

De bevoegdheden per leidinggevende rol zijn als volgt.

- Bevoegdheden Dijkgraaf

De dijkgraaf heeft bij calamiteiten alle bevoegdheden zoals die in de wet aan de het dagelijks bestuur zijn toegewezen. Bij toepassing van deze bevoegdheden moet hij zich achteraf verantwoorden aan het dagelijks bestuur.

- Bevoegdheden Operationeel Leider (OL)

De operationeel leider kan beschikken over alle bevoegdheden van de secretaris-directeur. Hij kan daarmee in ieder geval beschikken over alle middelen van het waterschap (inclusief al het personeel). Daarnaast kan de OL alle bijstandsverzoeken (laten) doen aan hulpverleningsdiensten, gemeenten, (buur)waterschappen, Rijkswaterstaat en andere netwerkpartners voor zo ver deze niet expliciet door het bestuur gedaan moeten worden. Zo lang niet afgeweken wordt van vastgesteld beleid kan de OL alle maatregelen nemen die hij/zij noodzakelijk acht.

Voor de effectieve bestrijding van een calamiteit kunnen de OL en de leden van het WOT, na opschalen tot fase 2 of hoger beschikken over extra bevoegdheden. Indien de OL of een lid WOT gebruik maakt van deze bevoegdheden moet hij zorgdragen voor voldoende verantwoording achteraf. De OL/ lid WOT moet kunnen aantonen dat het organiseren van maatregelen, materieel en middelen via de normale bevoegdheden en procedures niet mogelijk was. Een lid WOT moet het gebruik van de bevoegdheden zo veel mogelijk afstemmen met de OL. Indien mogelijk stemt de OL het gebruik van de bevoegdheden zo veel mogelijk af met de dijkgraaf. Gezien de ruime mogelijkheden dienen de leden van het WOT voorzichtig met deze bevoegdheden om te gaan en zich zo veel mogelijk te beperken in het gebruik.

Indien noodzakelijk heeft de Operationeel Leider de bevoegdheid:

- Om af te wijken van het inkoop en aanbestedingsreglement, dat wil zeggen opdracht te verstrekken zonder aanbesteding of offerteaanvraag;
- Om af te wijken van het budgetreglement, dat wil zeggen uitgaven te doen zonder dat bekend is of een toereikend budget beschikbaar is;
- Om opdracht te verstrekken tot het bedrag van teken- en beschikkingsbevoegdheid van het niveau van secretaris-directeur;
- Om medewerkers van WSHD (wanneer deze in de normale organisatie niet hiërarchisch onder de betreffende persoon vallen) te verplichten werkzaamheden te verrichten ter bestrijding van het incident of de calamiteit, ook buiten de normale werktijden;
- Om gebouwen van WSHD open te (laten) stellen buiten de normale openingstijden;
- Om uitgebreide assistentie in te roepen van hulpdiensten, (buur)waterschappen, Rijkswaterstaat of andere netwerkpartners.

Het WOT kan bovendien alle maatregelen nemen die in de bestrijdingsplannen expliciet bij het WOT zijn neergelegd.

- **Bevoegdheden Actieleider**

Voor de effectieve bestrijding van een (ernstig) incident of calamiteit kan de actieteamleider (na opschalen tot fase 1 of hoger) beschikken over extra bevoegdheden. Indien een actieleider gebruik maakt van deze bevoegdheden moet hij zorgdragen voor voldoende verantwoording achteraf. Een actieleider moet kunnen aantonen dat het organiseren van maatregelen, materieel en middelen via de normale bevoegdheden en procedures niet mogelijk was.

De actieleider moet bij gebruik van zijn bevoegdheden de operationeel leider hierover informeren. Indien enigszins mogelijk moet een actieleider het gebruik van de bevoegdheden zo veel mogelijk afstemmen met de operationeel leider. Gezien de ruime mogelijkheden dienen actieleiders voorzichtig met deze bevoegdheden om te gaan en zich zo veel mogelijk te beperken in het gebruik.

Indien noodzakelijk heeft een actieleider de bevoegdheid:

- Om af te wijken van het inkoop en aanbestedingsreglement, dat wil zeggen opdracht te verstrekken zonder aanbesteding of offerteaanvraag;
- Om af te wijken van het budgetreglement, dat wil zeggen uitgaven te doen zonder dat bekend is of een toereikend budget beschikbaar is;
- Om opdracht te verstrekken tot het bedrag van teken- en beschikkingsbevoegdheid van het niveau van afdelingshoofd (zie delegatie en mandaatregeling);
- Om medewerkers van WSHD (wanneer deze in de normale organisatie niet hiërarchisch onder de actieleider vallen) te verplichten werkzaamheden te verrichten ter bestrijding van het incident of de calamiteit, ook buiten de normale werktijden³;
- Om gebouwen van WSHD open te (laten) stellen buiten de normale openingstijden;
- Om assistentie in te roepen van hulpdiensten, (buur)waterschappen, Rijkswaterstaat of andere netwerkpartners.

De actieleider kan bovendien alle maatregelen nemen die in de bestrijdingsplannen expliciet bij het WAT zijn neergelegd. Het gebruik van deze bevoegdheden binnen de calamiteitenorganisatie is beperkt tot handelingen die in verband staan met het bestrijden van de betreffende calamiteit. Indien in de calamiteitenorganisatie gebruik is gemaakt van juridische en financiële bevoegdheden, wordt hiervan in de nafase gerapporteerd aan de dijkgraaf (als een volmacht is gebruikt) en het college (als een mandaat is gebruikt).

---

³ In de meeste gevallen zullen de betrokken medewerkers in de normale organisatie hiërarchisch onder de actieleider vallen daar dit bij voorkeur een teamleider is. Het kan zijn dat een andere teamleider of een projectleider het WAT leidt of dat de expertise van een ander team of afdeling noodzakelijk is. Wanneer een actieleider veel menskracht (zeker bij meer dan vijf personen) van buiten het eerst aangewezen team nodig heeft voor de bestrijding is dat op zich een reden voor opschaling naar fase 2 om de toedeling van middelen goed te organiseren.

Bevoegdheden van Liaisons

Een liaison is een afgevaardigde van het waterschap en is bevoegd om als adviseur en deskundige van het waterschap op te treden in een multidisciplinair crisisteam: CoPI en ROT. Hij is daarin een gelijkwaardiger partner. De liaison draagt bij aan het gezamenlijk doel om het incident of de crisis te bestrijden, treedt op namens het waterschap, sluit aan op vigerende wet- en regelgeving zoals uitgewerkt in de bestuurlijke netwerkkaarten en treedt niet in de bevoegdheden van andere disciplines. De dijkgraaf vertegenwoordigt het waterschap in GBT en RBT en kan bij besluitvorming in deze crisisteam gebruik maken van zijn bevoegdheden.

5.6 Continuïteit

Basis is dat een medewerker die 8 uur heeft gewerkt, ten tijde van incidenten/calamiteiten, wordt afgelost. Dit kan conform de Arbeidstijdenwet in overleg met betrokkene worden verlengd tot maximaal 12 uur.

De leden van het WBT en het WOT regelen hun aflossing zelf en zijn eindverantwoordelijk voor aflossing van hun medewerkers in de calamiteitenorganisatie (met gebruikmaking van het CIS/ personeelsoverzicht). Knelpunten met betrekking tot de continuïteit worden gemeld bij de calamiteitencoördinator en zo nodig onder verantwoordelijkheid van het WAT/WOT opgelost.

De coördinator van het KCC regelt de eigen aflossing en die van de medewerkers van het KCC. De actieleider(s) regelt (regelen) de eigen aflossing en die van de medewerkers van WAT's. Aflossingen worden altijd gemeld bij de calamiteitencoördinator en de informatiecoördinator, zodat die kunnen checken of medewerkers in een bepaalde rol in een crisisteam tijdig afgelost worden en indien benodigd hierover een aanwijzing kunnen vragen van de actieleider, operationeel leider en/of dijkgraaf.

6 Melden, alarmeren, opschalen en mandaten

Waterschap Hollandse Delta is 24 uur per dag, 7 dagen per week bereikbaar via:

0900 – 2005005 (KCC/STC)

Niet-spoedeisende meldingen kunnen ook via internet of social media worden gemeld:

www: <https://www.wshd.nl/common/contact/contactformulier.html>

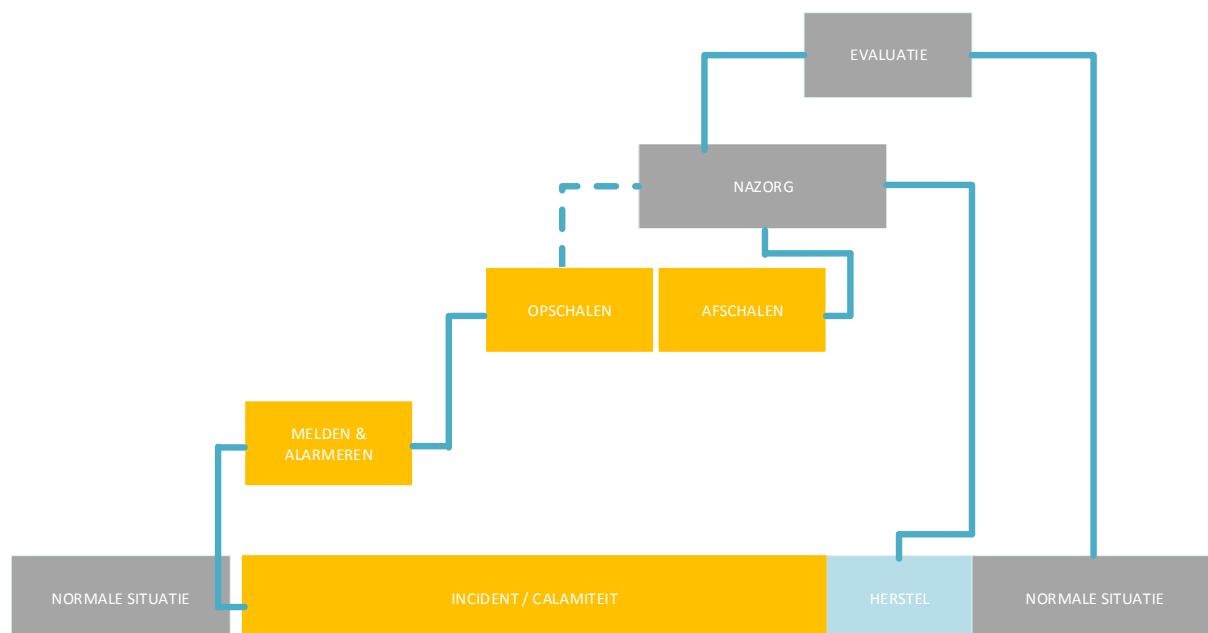
email: 2005005@wshd.nl

Twitter: @hollandsedelta

facebook: #waterschapHollandsedelta

6.1 Melden en alarmeren

Door uitvoering van het proces melden en alarmeren wordt de hoofdstructuur van de calamiteitenorganisatie opgebouwd. Dit proces vormt een cruciaal en kwetsbaar onderdeel van de calamiteitenbestrijding en omvat alle activiteiten die gericht zijn op het effectief en tijdig aannemen en registreren van gegevens over de calamiteiten en het alarmeren van de juiste functionarissen en overige betrokken instanties.

Figuur 10 Opschalingsstructuur waterschap.

Het doel van het proces *melden & alarmeren* is het verkrijgen, (zo mogelijk) verifiëren en combineren van de essentiële gegevens van een incident, het beoordelen van die gegevens, die vertalen naar de initiële hulp- en inzetbehoefte en het zo snel en effectief mogelijk beschikbaar maken van die hulp.

Het proces omvat alle activiteiten gericht op het bedrijfszeker, effectief en tijdig aannemen, verwerken en registreren van de gegevens over het incident (aanname) en het alarmeren en/of informeren van de juiste eenheden, functionarissen, instanties en andere hulpbronnen (uitgifte)

Wordt de hoofdstructuur niet tijdig opgebouwd, dan wordt afbreuk gedaan aan de effectiviteit van de bestrijding. In de praktijk is er nogal eens sprake van opschalingsangst, dit moet worden voorkomen. Beter te hoog opgeschaald, en daarna weer afschalen, dan niet opschalen terwijl dit achteraf wel nodig bleek te zijn.

Werkproces

Om een goed draaiend proces te krijgen en te houden, is de werkwijze binnen en buiten kantoor tijden zo veel mogelijk gelijk.

Alle meldingen komen op verschillende manieren bij waterschap Hollandse Delta binnen. De meldingen komen tijdens kantoor tijden binnen bij het Klant Contact Centrum (KCC). Buiten kantoor tijden is dat een externe Service Telefoon Centrale. Het KCC zet de melding – na beoordeling – door naar de (wachtdienst) medewerker die de melding afhandelt. Indien de situatie zo ernstig is dat deze medewerker het probleem niet zelfstandig kan oplossen zal hij zijn teamleider/achterwacht informeren. De teamleider/achterwacht bepaalt of er moet worden opgeschaald.

Medewerkers van de betreffende wachtdienst controleren aan de hand van de meldingsprocedure eerst de meldingen zodat snel de aard en omvang van het incident duidelijk is. Als de ernst van de melding direct duidelijk is, bijvoorbeeld omdat deze binnenkomt via een hulpverleningsdienst of gemeente, wacht WSHD niet op verificatie, maar neemt de wachtdienst direct maatregelen en brengt de achterwacht/teamleider op de hoogte. Op deze wijze wordt onnodig alarmeren en opschalen van de calamiteitenorganisatie voorkomen.

Daarnaast houdt WSHD 24 uur per dag en 7 dagen in de week het watersysteem en de waterketen in de gaten. Naast eigen meetsystemen worden de (wachtdienst)medewerkers hierbij ondersteund door externe partijen, zoals het KNMI en het Water Management Centrum Nederland (WMCN).

Technische meldingen (van meet- en regelsystemen), storings- en meldingen van netwerkpartners komen voor een groot deel rechtstreeks binnen bij de Waterschaps Controle Kamers (WCK's) en wachtdiensten van deze WCK's. Een aantal meldingen komt ook binnen bij de centrale wachtdienst (BO) en/of de calamiteitencoördinator. Dit zijn meldingen die meer het karakter van een alarmering hebben (bijvoorbeeld waarschuwingen voor extreem hoogwater of extreme neerslag). Welke meldingen bij welke wachtdienst terecht moeten komen is uitgewerkt in het reguliere proces van afhandelen van meldingen en in de betreffende scenario's in de calamiteitenbestrijdingsplannen.

Normen voor alarmeren

Essentieel voor een adequate bestrijding van incidenten en calamiteiten is dat snel de juiste informatie wordt verzameld en die vervolgens wordt vertaald naar de juiste hulp en inzet. Hiervoor gelden de volgende kaders.

Wie	Wat	binnen	In % gevallen
KCC	Aannemen melding binnen kantoor tijden	2 minuten	95%
KCC/STC	Aannemen melding (24/7)	5 minuten	90%
Wachtdienst	Aannemen melding en actief	5 minuten	90%
Calamiteiten-coördinator	Aannemen melding en actief	5 minuten	90%
Actieleider	Aannemen melding en actief	5 minuten	90%
Operationeel Leider	Aannemen melding en actief	5 minuten	90%
Dijkgraaf	Aannemen melding en actief	5 minuten	90%
Wachtdienst	Ter plaatse van incident	45 minuten	90%
WAT	Operationeel en ter plaatse, na alarmering	60 minuten	80%
WOT	WOT-operationeel (op kantoor Ridderkerk) na alarmering	90 minuten	80%
WBT	WBT-operationeel (op kantoor Ridderkerk) na alarmering	90 minuten	80%

Tabel 1 Overzicht van streeftijden voor bereikbaarheid en beschikbaarheid

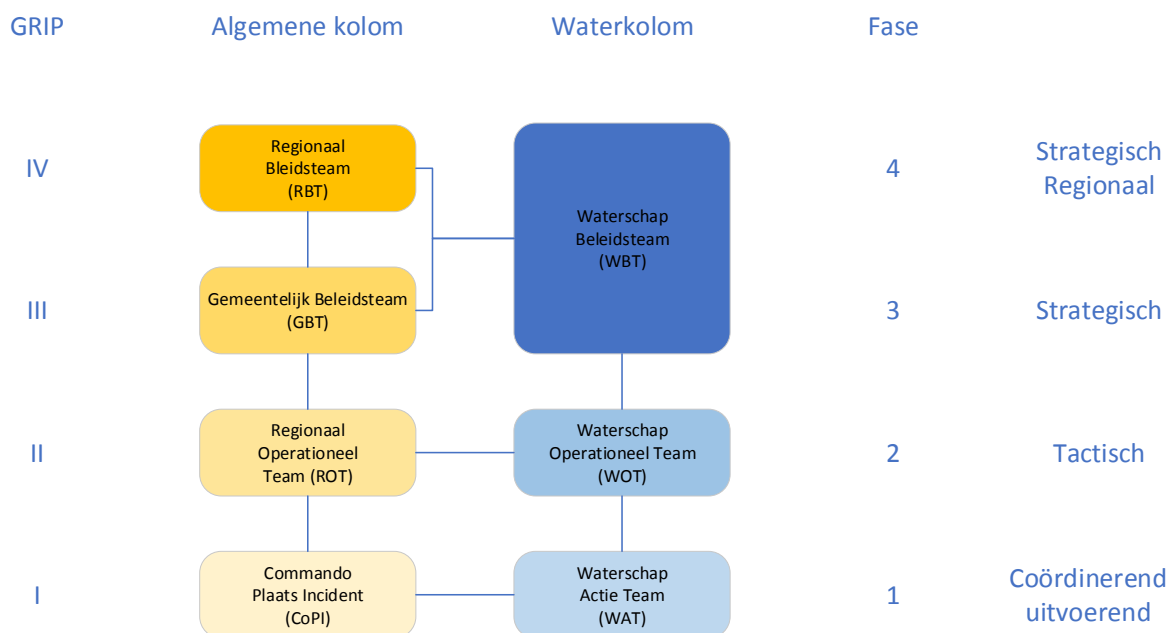

6.2 Opschalen en afschalen

De waterbeheerders in Nederland onderscheiden bij de bestrijding van calamiteiten vier opschalingsniveaus, coördinatiefasen geheten. Deze zijn afgestemd op de landelijke GRIP systematiek (Gecoördineerde Regionale Incidentbestrijding Procedure) van de algemeen bestuurlijke kolom. Bij elke coördinatiefase wordt de calamiteitenorganisatie verder opgebouwd en krijgen organisatieonderdelen en functionarissen specifieke taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden toegewezen. Naast de uitwerking hieronder staat over de verantwoordelijkheden en taken meer in het supplement Werkwijze en supplement Personeelsoverzicht.

De overgang van de ene naar de andere coördinatiefase wordt primair bepaald door de mate van coördinatie die noodzakelijk is. De mate van coördinatie is zelf weer afhankelijk van diverse factoren. Het dreigingsniveau en de (mogelijke) impact spelen hierbij een belangrijke rol maar ook andere factoren kunnen aanleiding geven tot opschaling zoals de mate van bestuurlijke betrokkenheid, financiële gevolgen of media-aandacht. Wanneer de veiligheidsregio is opgeschaald voor een water(gerelateerd) incident zorgt het waterschap dat voor multidisciplinaire crisisteams vertegenwoordigers van het waterschap beschikbaar zijn, en overweegt of parallele opschaling van de calamiteitenorganisatie van het waterschap voor dit incident noodzakelijk is. Dit om de afstemming te bevorderen en de interne coördinatiebehoefte te bepalen.

De coördinatiefasen zijn niet alleen toepasbaar op incidenten die plaatsvinden of hebben plaatsgevonden (acute incidenten, calamiteiten, crises, grootschalige ongevallen of rampen) maar ook op dreigende situaties zoals verwachte extreme hoogwaterstanden met mogelijke kans op falen van waterkeringen en overstromingen of verwachte extreme regenval met mogelijke kans op wateroverlast in landelijke en stedelijke gebieden (sluimerende incidenten, calamiteiten, crises, grootschalige ongevallen of rampen).

Figuur 11 Opschalingstructuur van de algemene kolom en de waterkolom

Dagelijkse werkzaamheden (routine)

Verantwoordelijk: Afdelingshoofd
Uitvoering: Teamleider/Projectmanager

Binnen de dagelijkse werkzaamheden kunnen kleine afwijkingen optreden van het normale beheer. Dergelijke beperkte incidenten kunnen enige extra tijdsbesteding vragen, maar kunnen eenvoudig binnen de dagelijkse routine worden afgehandeld. Incidentbestrijding (incidentmanagement) is onderdeel van de dagelijkse bedrijfsvoering en vormt de logische en geleidelijke overgang naar calamiteitenbestrijding (crisisbeheersing).

In sommige gevallen binnen het reguliere werk is het verstandig om binnen en buiten de organisatie mensen en afdelingen te informeren. Dit is bijvoorbeeld als er netwerkpartners betrokken zijn, zoals hulpverleningsdiensten en/of gemeenten en bij alle incidenten die aandacht van media kunnen trekken. In deze gevallen wordt altijd de calamiteitencoördinator geïnformeerd. Incidenten die al voldoen aan de opschalingscriteria zoals beschreven in de bestrijdingsplannen, zal opgeschaald worden. De afdeling is primair verantwoordelijk om de lijnen (assetmanagement en afdelingshoofd, directie, portefeuillehouder) te informeren. Ook is de afdeling verantwoordelijk om het team communicatie te informeren. Dit kan (en hoeft) echter niet altijd direct te gebeuren. Ook kan de afdeling buiten kantooruren tegen beperkingen aanlopen, doordat de reguliere organisatie niet altijd bereikbaar is, met uitzondering van de wachtdiensten. Dit kan op zichzelf een reden zijn om op te schalen.

Fase 1 (calamiteit)

Verantwoordelijk: actieleider
Uitvoering: actieleider

Fase 1 is gereserveerd voor calamiteiten met een beperkte impact op de omgeving, maar er moet een inspanning worden verricht die de reguliere bedrijfsvoering overstijgt. Fase 1 kan ook afgekondigd worden vanwege het tijdstip (een dreigende calamiteit 's avonds of in het weekeinde) en/of complexiteit en/of als er ter plaatse afstemming met de netwerkpartners noodzakelijk is. Coördinatiefase 1 is ook passend in situaties waarbij het waterschap zichtbaar voor de omgeving (bijzondere) activiteiten moet ondernemen en (pro) actieve communicatie gepast is. De dienstdoende achterwacht (Actieleider) beslist tot het opschalen naar fase 1 op advies van de calamiteitencoördinator en zo mogelijk de assetmanager. Bij opschaling naar fase 1 wordt de dienstdoende operationeel leider en directeur van dienst geïnformeerd.

Fase 2 (grote calamiteit)

Verantwoordelijk: operationeel leider
Uitvoering: operationeel leider en actieleider(s)

Fase 2 is gereserveerd voor calamiteiten met een relatief grote impact op de omgeving. Er is sprake van mogelijke bedreiging of aantasting van de functionele werking van waterstaatswerken en/of verschillende afwegingen/ belangen in de interne samenwerking. Andere kenmerken zijn: schaarste, inzet personen en/of materieel en dergelijke. Er is een noodzaak aan interne operationele coördinatie over de verschillende teams heen en/of tussen de operationele teams van andere instanties. Er is een wens en/ of behoefte om (pro) actiever te communiceren. De Operationeel Leider besluit o.a. tot het opschalen naar coördinatiefase 2 op advies van de actieteamleider en de calamiteitencoördinator en zo mogelijk de assetmanager.

Fase 3 (calamiteit met bestuurlijke implicaties)

Verantwoordelijk: dijkgraaf
 Uitvoering: operationeel leider en actieleider(s)

Fase 3 is voor calamiteiten met (zeer) grote impact op de omgeving, met mogelijk bedreiging voor mens, dier en milieu. Bestuurlijke coördinatie is noodzakelijk. Kenmerk is dat de gebeurtenis zich beperkt tot het eigen beheer gebied. Daarbij heeft de waterbeheerder de coördinatie zelfstandig in de hand en werkt samen met netwerkpartners vanwege meerdere belangen. Andere kenmerken zijn: bestuurlijke besluiten in afwijking van vastgesteld beleid zijn noodzakelijk, bestuurlijke conflicten in de samenwerking met netwerkpartners zijn mogelijk, grote financiële en/of juridische consequenties voor het waterschap zijn mogelijk. De dijkgraaf besluit tot het opschalen naar Fase 3 op advies van de operationeel leider, directeur van dienst en/of calamiteitencoördinator.

Fase 4 (beheergebied overschrijdende calamiteit)

Verantwoordelijk: dijkgraaf
 Uitvoering: operationeel leider en actieleider(s)

Bij een calamiteit die het beheergebied overschrijdt kan een Fase 4 worden afgekondigd. Dit is een calamiteit waarbij intensieve bestuurlijke afstemming benodigd is tussen meerdere waterschappen en/of waterbeheerders en/of veiligheidsregio's. De dijkgraaf besluit tot het opschalen naar Fase 4, op advies van de operationeel leider, directeur van dienst en/of calamiteitencoördinator.

Een Fase 4 betekent geen verandering in bevoegdheden van WSHD of andere waterschappen. Er is geen centrale bestuurlijke aansturing of coördinatie (vanwege de unieke decentrale bevoegdheden per waterbeheerder). Op regionaal niveau zijn voor het ramptype 'overstromingen' (en analoog daaraan ook voor andere scenario's) tussen waterbeheerders afspraken gemaakt over regionale coördinatie en eventuele vertegenwoordiging in de veiligheidsregio's.

Aansluiten waterkolom op de algemene kolom

Bij een opschaling van de veiligheidsregio kan WSHD een functionele invulling geven van de afvaardiging op de verschillende niveaus. Bij het Commando Plaats Incident sluit vanuit WSHD de wachtdienstmedewerker van handhaving aan of (een vertegenwoordiging van) de actieleider. Bij een GRIP 2 sluit een liaison van WSHD aan bij het ROT en wanneer er een Gemeentelijk of Regionaal Beleidsteam is (GRIP 3 of 4) sluit er een bestuurlijk vertegenwoordiger aan.

Aandachtspunten

- Beter te snel dan te langzaam opschalen, beter te hoog opgeschaald, en daarna weer afschalen dan niet opschalen terwijl dit achteraf wel nodig had blijken te zijn.
- In de calamiteitenbestrijdingsplannen zijn per scenario criteria opgenomen wanneer expliciet moet worden besloten over op- en afschalen.
- De coördinatiefasen zijn niet alleen toepasbaar voor incidenten die hebben plaatsgevonden maar juist ook voor mogelijke dreigende situaties.
- De informatieve opschaling loopt minimaal één fase voor op de operationele opschaling, zodat de actoren van de ontwikkelingen op de hoogte zijn als zij na opschaling rollen en taken krijgen.
- Let op! GRIP en coördinatiefase zijn niet één op één aan elkaar gekoppeld. Over het algemeen zal de algemene kolom onafhankelijk van de waterkolom opschalen en vice versa.

Aandachtspunten

- Als een netwerkpartner (zoals veiligheidsregio, buurwaterschappen en Rijkswaterstaat) opschaalt vanwege een waterstaatkundig scenario is het logisch (dan wel noodzakelijk) dat WSHD minimaal opschaalt naar gelijk niveau.
- Afhankelijk van de ernst van de situatie wordt er of geleidelijk opgeschaald (van fase 1 naar 2 naar 3 etc.) of wordt direct gestart in een hogere fase.

Afschalen

Indien de situatie het toelaat kan worden beslist om de calamiteitenorganisatie af te schalen. Afschalen is het afkondigen van een lagere coördinatiefase, of het terugkeren naar het reguliere werk (dagelijkse routine).

Van toepassing zijn de bepalingen zoals uitgewerkt in hoofdstuk 8 Nafase. Er wordt pas afgeschaald als de resterende taken en verantwoordelijkheden zijn overgedragen aan de reguliere organisatie.

Besluitvorming geschiedt door de dijkgraaf (van fase 4 naar 3 en van fase 3 naar 2), op advies van de calamiteitencoördinator en de OL. De OL beslist over het afschalen van fase 2 naar 1, op advies van de calamiteitencoördinator, de assetmanager en de actieteamleider. De actieteamleider beslist over het afschalen van fase 1 naar dagelijkse werkzaamheden, op advies van de calamiteitencoördinator, de assetmanager en het betrokken afdelingshoofd.

Bevoegdheid tot opschalen en afschalen

Criteria waarbij expliciet afgewogen moet worden of opgeschaald moet worden zijn opgenomen in de calamiteitenbestrijdingsplannen.

Fase	Wie	Opmerkingen
0 > 1 > 0	Actieteamleider (achterwacht betreffende team/ afdeling)	In overleg met teamleider (reguliere organisatie) en calamiteitencoördinator
1 > 2 > 1	Operationeel Leider	In overleg met de actieleider en calamiteitencoördinator
2 > 3 > 2	Dijkgraaf	In overleg met de operationeel leider, directeur van dienst en calamiteitencoördinator
3 > 4 > 3	Dijkgraaf	In overleg met de operationeel leider, directeur van dienst en calamiteitencoördinator

Tabel 2 overzicht bevoegdheid bij opschalen en afschalen

In algemene zin geldt dat voor de wijze van afschalen dezelfde methode wordt toegepast als bij opschaling. Daarbij geldt dat elk ingesteld team alleen zichzelf kan opheffen. Daarmee stellen we elk team in staat om bij afschalen direct een After Action Review (AAR) te houden.

7 Risico- en crisiscommunicatie

7.1 Risicocommunicatie

Risicocommunicatie is het communiceren over de kans op het plaats vinden van een calamiteit en de gevolgen daarvan.

De doelstelling hiervan is:

- Hoofddoel: beperken van het aantal slachtoffers en materiële schade;
- Subdoelen:
  - verbeteren van kennis en bewustwording van risico's;
  - realiseren van draagvlak en reële verwachtingen ten aanzien van risicobeheersing;
  - aanzetten tot verstandig gedrag bij calamiteiten, en daardoor beperken van het aantal slachtoffers en/of materiële schade.

Crisiscommunicatie volgt op de risicocommunicatie en vindt plaats vlak voor, tijdens en vlak na een calamiteit en richt zich vooral op het beperken van de gevolgen en repons. Hoe wij de crisis aanpakken en informatievoorziening naar de bewoners.

Op WSHD rust geen wettelijke verplichting tot risicocommunicatie. WSHD werkt wel proactief mee aan initiatieven van gemeenten en veiligheidsregio's in dezen, met name op het gebied van Waterveiligheid om de zelfredzaamheid van burgers, bedrijven en instellingen bij calamiteiten en crises en de samenredzaamheid van burgers, bedrijven, instellingen, overheden en hulpdiensten bij calamiteiten en crises te bevorderen. Concreet betekent dit dat WSHD noodzakelijke informatie verstrekt en gemeenten en veiligheidsregio's desgevraagd adviseert met betrekking tot risicocommunicatie, met name risicocommunicatie over waterveiligheid. Verder zoekt WSHD aansluiting bij regionale initiatieven. Risicocommunicatie vindt plaats in normale bedrijfsvoering en niet tijdens opschaling van de calamiteitenorganisatie.

7.2 Crisiscommunicatie

Crisiscommunicatie is een belangrijke pijler van crisismanagement. Om een effectieve en gezaghebbende communicatie te realiseren is het van belang alle interne en externe doelgroepen snel, regelmatig, eenduidig, consistent en geloofwaardig te informeren over de (dreigende) calamiteit en de wijze waarop WSHD de bestrijding ter hand gaat nemen of heeft genomen. Het gaat daarbij uitsluitend om waterschap gerelateerde aspecten.

Crisiscommunicatie haalt de buitenwereld naar binnen om een communicatieaanpak te ontwikkelen. Hierdoor kan de beeldvorming van de buitenwereld worden meegenomen in het besluitvormingsproces, mede door omgevingsanalyses. Daarnaast brengt communicatie de binnenwereld naar buiten om gericht te voorzien in informatie-behoefte. Afstemming tussen overheden is bij crisiscommunicatie essentieel. Deze belangrijke taak is dan ook beschreven in het Crisiscommunicatieplan.

Uitgangspunten

De uitgangspunten die het waterschap hanteert ten tijde van (dreigende) crisissituaties sluiten aan bij de (gewenste) identiteit van de organisatie:

- Wij stellen ons proactief op en communiceren snel en frequent over de crisis;
- Wij zoeken afstemming met netwerkpartners en werken, afhankelijk van de situatie met hen samen;
- Onze communicatie is consistent, begrijpelijk, correct, betrouwbaar en sluit aan bij de belevingswereld van de ontvanger;
- Onze communicatie sluit aan op de corporate communicatiestrategie van het waterschap, waarbij we werken aan het waterbewustzijn van onze inwoners en waar mogelijk handelingsperspectief bieden.

Bij crisiscommunicatie staan drie basisdoelstellingen centraal:

- Informatieverstrekking: geven van feitelijke informatie gericht op wat doelgroepen willen/moeten weten;
- Schadebeperking: door snelle handelingsadviezen en instructies;
- Betekenisgeving: communicatie op basis van wat de crisis betekent voor de getroffen en de samenleving door de informatie in een breder perspectief te plaatsen.

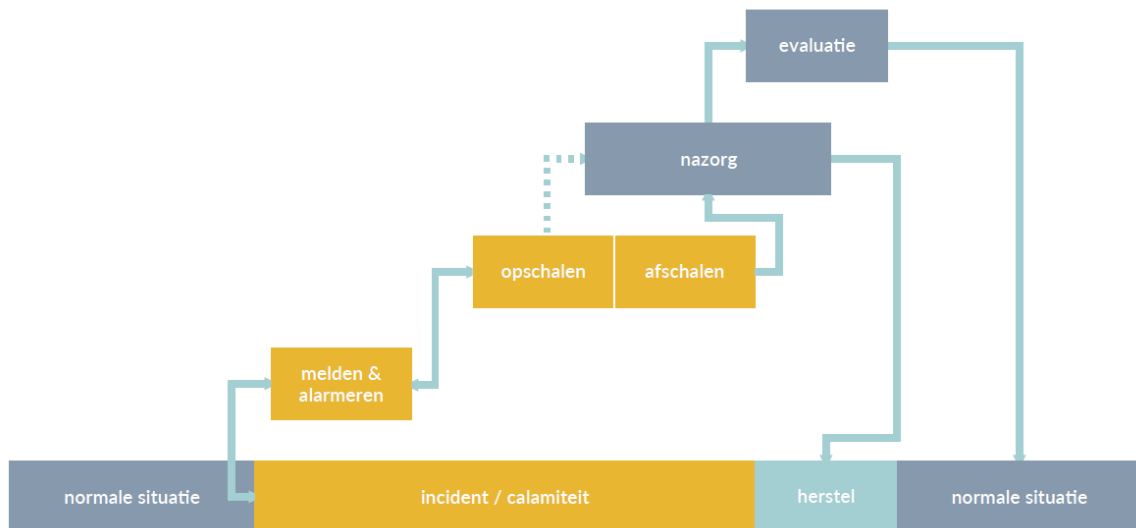
Goede crisiscommunicatie draagt bij aan:

- Het voorkomen van onrust bij burgers, bedrijven en medeoverheden;
- Het verkrijgen van medewerking van alle betrokkenen;
- Het tonen van verantwoordelijkheid;
- Het verkrijgen van vertrouwen in de genomen maatregelen;
- Een positief imago van WSHD.

De verdere uitwerking van crisiscommunicatie en uitgangspunten worden beschreven in het supplement Crisiscommunicatieplan WSHD.

8 Nafase

In dit hoofdstuk staat de fase na een calamiteit centraal. In de fase worden alle activiteiten uitgevoerd die noodzakelijk zijn voor terugkeer naar de situatie voordat de crisis zich voordeed. De repressiefase draagt zorg voor een stabiele situatie en zodra dat geregeld is begint het herstel met de nafase.

Figuur 8: schema afschalen

Iedere calamiteit is uniek en heeft een eigen nafase. WSHD gaat ervan uit dat de nafase een vast onderdeel moet zijn van de crisisbeheersing. Incidenten en calamiteiten kunnen gepaard gaan met schade, zowel materieel als immaterieel. Deze schade kan in één keer worden aangericht, bijvoorbeeld als gevolg van een explosie. Maar de schade kan ook geleidelijk ontstaan, zoals bij stijgend water, bij voortdurende droogte of bij een zich uitbreidende infectieziekte. Crisisbeheersing is gericht op het zoveel mogelijk beperken van deze schade. Dit kan deels worden bereikt door gerichte inspanningen in de nafase.

De term nafase suggereert dat een objectief moment kan worden benoemd waarop de repressie fase (de fase waarin de calamiteit zich voltrekt en bestrijding noodzakelijk is) eindigt en de fase 'na' de calamiteit of ramp begint. Een dergelijk duidelijk beginpunt van de nafase en een duidelijk eindpunt is niet scherp. Feit is wel dat de basis van de nafase wordt gelegd in de repressie fase. Al tijdens de bestrijding van een calamiteit begint de nafase inclusief een belangrijk element daarvan, namelijk de nazorg. Dit gebeurt bijvoorbeeld door het registreren van slachtoffers en direct betrokkenen (verantwoordelijkheid gemeente), waar de nazorg zich op zal richten. De overgang van de repressie fase naar de na(zorg)fase zal geleidelijk verlopen.

Beschrijving nafase

Dit is de fase waarin activiteiten worden ontplooid waardoor er na een ramp of crisis weer kan worden teruggekeerd naar de 'normale' situatie. Internationaal wordt gesproken over recovery: de fase van herstel en wederopbouw na een ramp.

Het is de fase waarin de volle omvang van de ramp duidelijk wordt. Bekend wordt wie de ramp heeft overleefd en wie niet en wie verdere medische en/of psychosociale hulp nodig heeft. Ook wordt duidelijk welke materiële schade is aangericht en op welke wijze deze al dan niet zal (kunnen) worden hersteld en vergoed. Bovendien is het onvermijdelijk ook de fase van de publieke en politieke discussie en van verantwoording en onderzoek. Tenslotte is het de fase waarin, afhankelijk van de specifieke ramp, tientallen, zo niet honderden slachtoffers, hulpverleners, bedrijven en overheidsfunctionarissen veel tijd en energie moeten steken in het voorkomen van onnodige gevolgen van de ramp en in het stapsgewijs realiseren van de zo gewenste terugkeer naar 'het normale'.

Onderwerpen waar door WSHD in dit kader aandacht aan moet worden besteed zijn:

- Herstel (§8.1);
- Overdracht verantwoordelijkheden (§0);
- Zorg voor eigen personeel (§8.3);
- Netwerkpartners (§.8.4);
- Schadeafhandeling (§.8.5).

Zolang een calamiteit niet is afgeschaald, blijft het hoogst opgeschaalde crisisteam verantwoordelijk voor het inzetten van de uitvoering van de nafase. De calamiteitenorganisatie mag pas afgeschaald worden nadat resterende taken en verantwoordelijkheden worden overgedragen aan een coördinator nazorg (of projectteam) die met de afhandeling van de calamiteit in de nafase wordt belast.

8.1 Herstel

Deze paragraaf beschrijft wat er onder herstel van een gebied of waterstaatswerk wordt verstaan, nadat zich een calamiteit heeft voorgedaan.

De aard en de omvang van deze activiteiten verschillen per calamiteit. In de calamiteitenbestrijdingsplannen is per scenario een korte beschrijving weergegeven van de aandachtspunten in de nafase die door WSHD mogelijk zouden moeten worden uitgevoerd. Dit varieert van het met een aantal noodpompen binnen een aantal dagen weer op normaal waterpeil malen van een polder tot en met langdurige wederopbouw activiteiten bij grootschalige overstromingen zoals in 1953.

Bij een calamiteit als overstromingen zijn binnen de nafase twee parallelle processen te onderscheiden:

1. De zorg voor getroffen en, ook wel nazorg genoemd
De zorg voor getroffen en (nazorg) is de verzameling samenhangende al dan niet door de overheid in samenhang aangestuurde processen en activiteiten in de nazorg, uitgevoerd met als doel gevolgen van een ramp, crisis of zwaar ongeval zodanig aan te pakken dat getroffen en weer kunnen functioneren, zo mogelijk op vergelijkbaar niveau.
2. Herstel, wederopbouw en terugkeer na evacuatie
herstel vitale infrastructuur (zoals keringen en zuiveringsinstallaties)
herstel en wederopbouw op locatie
revitalisering van de samenleving, o.m. economie en werkgelegenheid, onderwijs, sociale verbanden, sport, etc. (met name een verantwoordelijkheid voor de algemene keten).

Herstel en wederopbouw zijn binnen de nafase de samenhangende al dan niet door de overheid in samenhang aangestuurde processen en activiteiten, uitgevoerd met als doel gevolgen van een ramp, crisis of zwaar ongeval zodanig aan te pakken dat getroffen en, getroffen objecten en gebieden weer duurzaam kunnen functioneren op vergelijkbaar of hoger niveau.

Bovenstaande definitie met betrekking tot herstel en wederopbouw vraagt aandacht voor het weer duurzaam kunnen functioneren op vergelijkbaar of hoger niveau. Dat reflecteert de ambitie wederopbouw niet te positioneren als een louter defensieve restaurerende activiteit (herstel), maar te positioneren als een meer offensieve, creërende fase, leidend tot het revitaliseren van de getroffen samenleving.

Instellen coördinator nafase

Nafase start niet na de calamiteit, maar tijdens de calamiteit. Zodra de direct acute fase afneemt, wordt door de senior adviseur calamiteitszorg het initiatief genomen dat de directie een coördinator nazorg aanstelt. Doel is een soepele overgang en informatieoverdracht. Na het afschalen van de calamiteit of zoveel eerder als noodzakelijk, neemt de coördinator nazorg, met indien noodzakelijk een projectteam nazorg, de coördinatie over. De coördinator nazorg richt, indien noodzakelijk, een projectorganisatie in.

De coördinator nazorg heeft tot taak alle werkzaamheden te coördineren die noodzakelijk zijn om weer terug te keren naar de 'oude' situatie. Dit zijn niet alleen bouwkundige activiteiten, maar bijvoorbeeld ook de coördinatie van de schadeafhandeling en de communicatie.

De werkzaamheden die door het projectteam herstel moeten worden verricht, zijn zeer divers. Een – niet uitputtend – overzicht met aandachtspunten staat hieronder.

- Bepaal de omvang van de calamiteit. Denk hierbij aan de omvang van de materiële schade, de politieke lading en de kans op een vervolgdreiging.
- Maak een herstelplan.
- Zorg voor voldoende tijdelijke voorzieningen, zoals noodpompen. Het kan langere tijd duren voordat het definitieve herstel is uitgevoerd.
- Ga na of er wel moet worden hersteld, en zo ja of er een wens bestaat tot verbetering. In bepaalde gevallen kan het voordeliger zijn een gebied niet meer op de oude manier in te richten, maar aanpassingen uit te voeren.
- Breng zo snel mogelijk de verantwoordelijkheden in beeld.
- Werk met een duidelijke projectstructuur voor nazorg. In deze projectstructuur moeten de meest dominante thema's van de specifieke calamiteit herkenbaar terugkomen (mede gelet op de verantwoordelijkheden die hierbij horen).
- Definieer de rollen en verantwoordelijkheden van de bestuurders in de nafase.
- Maak gebruik van scenario's. Denk vooruit: eerst in dagen, later in maanden en uiteindelijk zelfs in jaren. Deze scenario's kunnen de betrokken netwerkpartners helpen om de mogelijk noodzakelijke capaciteit en middelen in beeld te brengen. Bij voorkeur worden deze scenario's vooraf in de planfase ontwikkeld.
- Werk samen met de andere netwerkpartners zoals gemeenten en veiligheidsregio's, maar ook collega-waterschappen om eventuele schaarse capaciteit en expertise te bundelen, zodat deze voor langere tijd kan worden ingezet.

Instellen informatie- en adviescentrum

Na elke calamiteit kan de coördinator nafase, in overleg met de afdeling communicatie, een informatie- en adviescentrum (IAC) instellen. Bij dit centrum worden alle (hulp) vragen van burgers, overheden en ook de eigen werknemers centraal afgehandeld.

Afhankelijk van de aard en de omvang van de calamiteit kan het IAC als volgt worden georganiseerd.

- Coördinator nafase zonder een centraal frontoffice; afhandeling van hulpbehoeften geschiedt direct binnen de bestaande organisatiestructuren, door een tijdelijk projectteam onder leiding van de coördinator nafase.
- Een minimale vorm van een frontoffice (een centraal loket bijvoorbeeld binnen het Klantcontactteam of een telefoonnummer of website).
- Een kleinschalig steunpunt (een plek waar mensen met vragen naar toe kunnen komen op bepaalde momenten).
- Een volledig opgetuigd IAC. Let op: slim is om aan te sluiten bij de activiteiten die gemeenten al in dit kader organiseren, mogelijk met het bemensen van een balie door de waterschappen in het gemeentelijke IAC.

Aandachtspunten/Checklist

	Wat	Wie	Wanneer
1	Beoordelen of <u>psychosociale nazorg</u> aan medewerkers of vrijwilligers van het waterschap moet worden verleend, en zo ja, wie daarvoor gaat zorgen.	PO Bedrijfsarts	
2	Beoordelen of <u>juridische bijstand</u> en/of andere bijstand noodzakelijk is.	PO Bedrijfsarts	
3	<u>Beoordelen</u> of <u>schade</u> aan waterkeringen, watersystemen, wegen of waterketen is ontstaan, of het waterschap die schade moet (laten) <u>herstellen</u> , en wie dat dan gaat doen.	BO-RA	
4	Nader inventariseren en/of afdoen van lopende en aanvullende <u>vragen</u> , <u>klachten</u> en <u>opmerkingen</u> die bij het waterschapsloket/ KCC zijn ingekomen.	Communicatie	
5	Nader inventariseren en/of afdoen van <u>schadeclaims</u> .	BJ-JZ	
6	Nader inventariseren en/of afdoen van <u>bestuurlijke vragen en wensen</u> .	BJ-BZ	
7	Nader inventariseren en/of afdoen van <u>verzoeken om informatie</u> van: - bevolking; - bedrijven; - pers & media; - specifieke doelgroepen.	Communicatie	
8	Opdracht geven tot bestuurlijke en ambtelijke <u>evaluatie</u> van de calamiteitenbestrijding en werking van waterkeringen, watersystemen, wegen en waterketen. Daarbij vaststellen van opdrachtbeschrijving voor uitvoering evaluatie.	Zie §10.4	
9	Beoordelen of <u>informatiebijeenkomsten</u> wel/niet in samenwerking met gemeente(n) en/of veiligheidsregio('s) voor bewoners en bedrijven (agrariërs) in getroffen gebieden moeten worden georganiseerd.	BJ-BZ	
10	Herprioriteren lopende werkzaamheden	MT	

Tabel 3: Checklist voor het instellen van een Informatie- en Adviescentrum

8.2 Overdracht verantwoordelijkheden

Er mag pas afgeschaald worden naar dagelijkse werkzaamheden nadat de resterende taken en verantwoordelijkheden overgedragen zijn aan de 'normale' reguliere organisatie of aan de coördinator nafase/ actieteam nafase dat met het herstel cq. afhandeling wordt belast.

Het moment van afschalen van de calamiteitenorganisatie (of kort hierna) moet worden benut als expliciet overdrachtmoment voor elk van de betrokken teams binnen de calamiteitenorganisatie (WBT, WOT en WAT). Deze overdracht omvat in elk geval de volgende vier onderdelen die worden verwerkt in een overdrachtsdocument:

1. Een overzicht met alle lopende activiteiten en de borging hiervan in de nafase.
2. Het benoemen van afstemmingsmomenten op de korte en middellange termijn. Deze afstemmingsmomenten dienen ertoe het overzicht van de lopende activiteiten bij te houden en te monitoren of er reden is tot bijsturing of aanpassing van de activiteiten.
3. Het opstellen van enkele scenario's voor de periode na de calamiteit. Deze scenario's dienen te worden benut voor het in kaart brengen van mogelijke, toekomstige activiteiten en ontwikkelingen die aandacht van betrokken teams binnen WSHD maar ook netwerkpartners en wellicht al dienen te worden voorbereid.
4. Een besluit over de (voorlopige) organisatiestructuur inclusief het benoemen van de coördinator nafase (en/of het actieteam nafase).

Idealiter vindt er gericht overdracht plaats van de Operationeel Leider/ Actieteamleider naar de coördinator nafase aan het begin van de nafase. Tijdens een overdrachtsbijeenkomst kan een overdrachtsdocument opgesteld en besproken worden.

8.3 Zorg voor eigen personeel

Een calamiteit, zeker als er één of meerdere (zwaar)gewonde(n) en/of dodelijke slachtoffers zijn, kan een schokkende ervaring zijn geweest. Het is dan ook belangrijk dat indien benodigd tijdens en zeker direct na de afhandeling van een dergelijke calamiteit, de medewerkers ondersteuning krijgen bij de verwerking van mogelijke traumatische ervaringen.

Hierbij geldt:

- Het aanbieden van nazorg is een verantwoordelijkheid voor de werkgever;
- Het gebruik maken hiervan is een keuze van de medewerker;
- Als bij de calamiteitenbestrijding ook (zwaar)gewonde(n) ontstaan en/of slachtoffers (doden) vallen dan wordt benodigde specialistische psycho-sociale zorg en nazorg door WSHD geregeld.

8.4 Netwerkpartners

Net als in de repressie (bestrijding) fase is het van groot belang dat in de nafase met betrokken overheden en instanties wordt afgestemd welke (waterstaatkundige)activiteiten WSHD onderneemt, om zo snel als mogelijk terug te keren naar de 'normale' reguliere situatie. Dit om te voorkomen dat er conflicterende situaties optreden.

8.5 Schade afhandeling

Binnen de nafase is de afhandeling van schade een belangrijk onderdeel. Onduidelijkheid over schadeafhandeling kan voor veel onrust en onzekerheid zorgen onder de getroffen. Vaak bestaat er grote druk om snel tot afhandeling over te gaan om zowel getroffen als verzekeraars uit deze onzekerheid te halen.

Voor een goede schadeafhandeling is taxatie noodzakelijk. Echter, te snelle taxatie kan betekenen dat nog niet alle schade bekend is. Met andere woorden: een goede schadeafhandeling dient zorgvuldig te gebeuren en kost daarmee tijd. Van belang is dat al tijdens de bestrijding van de calamiteit informatie wordt verzameld en een logboek wordt bijgehouden, zodat achteraf kan worden gereconstrueerd wat er zich precies heeft afgespeeld.

Op nationaal niveau bestaat de Wet tegemoetkoming schade bij rampen en zware ongevallen, op basis waarvan in voorkomende gevallen gedupeerden een tegemoetkoming kunnen krijgen in de schade en kosten.

Let op! Ingeval van een ramp niet te snel afschalen, omdat alleen aanspraak kan worden gemaakt op de Wet tegemoetkoming zware rampen en ongevallen indien er sprake is van een ramp. Zodra is afgeschaald vervalt deze route.

Voor wat betreft schade afhandeling kan WSHD te maken krijgen met twee situaties:

- Derden lijden schade als gevolg van handelen van WSHD;
- WSHD verhaalt kosten op derden.

Derden stellen WSHD aansprakelijk

Als gevolg van waterstaatkundige calamiteiten kunnen derden schade ondervinden. In die gevallen kan WSHD – al dan niet terecht – geconfronteerd worden met schade als gevolg van bijvoorbeeld ernstige wateroverlast. WSHD wordt dan aansprakelijk gesteld voor de schade op grond van onrechtmatig handelen. Voor die gevallen heeft WSHD een WA-verzekering afgesloten.

Als WSHD gebruik heeft gemaakt van wettelijke bevoegdheden die tot gevolg hebben dat derden schade lijden, is sprake van een zogenoemde rechtmatige overheidsdaad. Daarvoor is in hoofdstuk 7.3 Waterwet (artikel 14 t/m 20) een regeling getroffen. Wie schade lijdt door rechtmatig handelen van de overheid, kan op verzoek een vergoeding toegewezen krijgen. De procedure hiervoor ligt mede vast in de Verordening behandeling aanvragen nadeelcompensatie.

Het is echter goed denkbaar dat deze situatie niet van toepassing is bij calamiteiten. Schakel daarom Juridische zaken in voor ondersteuning.

WSHD verhaalt kosten op derden

Handelend optreden tijdens calamiteiten of incidenten brengt kosten met zich mee. Het gaat hier bijvoorbeeld om kosten die verband houden met arbeidsloon van eigen en ingehuurd personeel, reinigingskosten, bergingskosten, herstellkosten en kosten van gebruikt materieel en materiaal. In principe zijn alle gemaakte kosten voor de bestrijding en de nafase verhaalbaar op de veroorzaker. Hierbij gelden de volgende aandachtspunten:

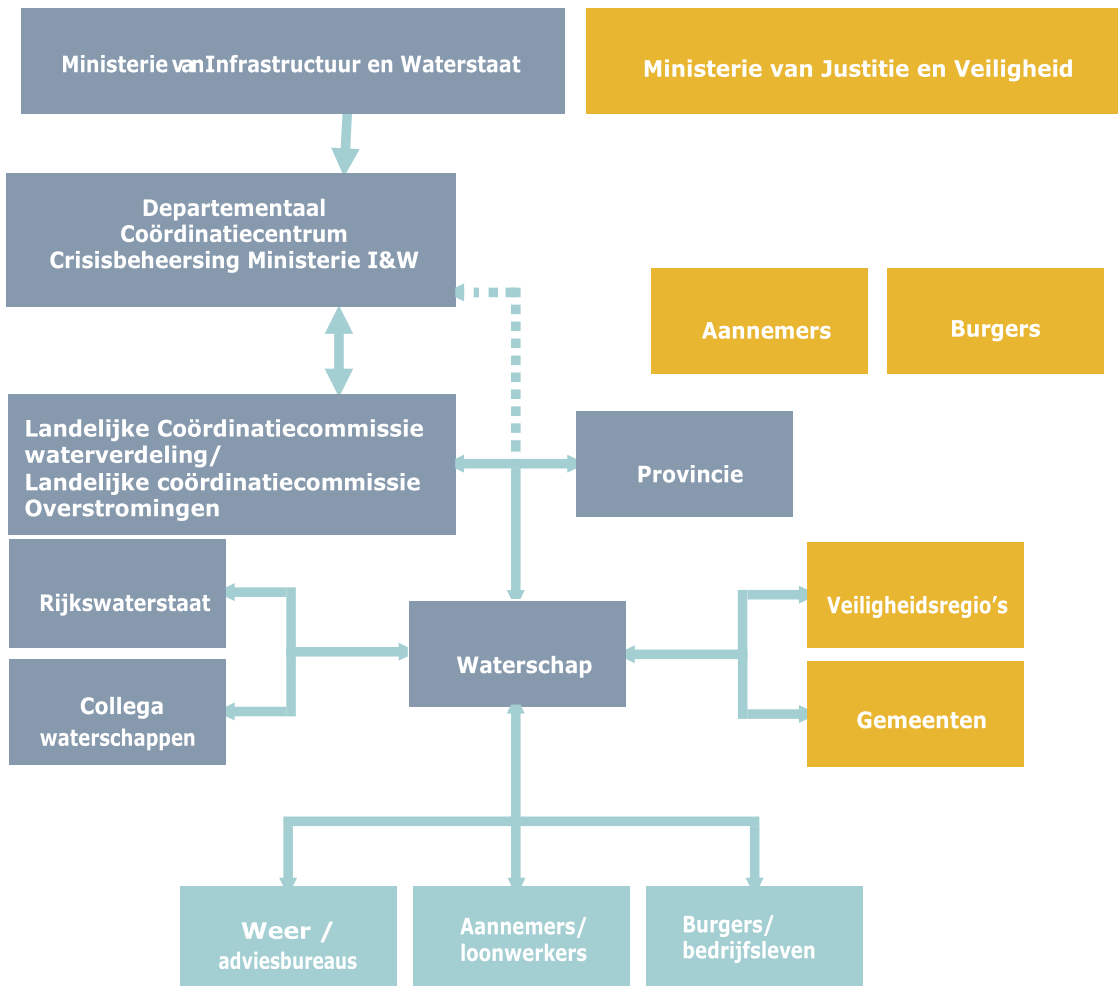
- Eerst moet de veroorzaker van een calamiteit of incident zelf in de gelegenheid worden gestelde afdoende maatregelen te nemen.
- Gebeurt dat niet of onvoldoende dan moet de veroorzaker erop gewezen worden dat WSHD, op zijn kosten, maatregelen gaat treffen.
- De kosten kunnen alleen op de overtreder worden verhaald als WSHD kan aantonen dat deze in redelijkheid zijn gemaakt.
- Schakel zo snel mogelijk Juridische Zaken in.

Afhandeling

Standaard is de beheerder verantwoordelijk voor de schadeafhandeling. De afdeling FN ondersteunt voor de verzekeringstechnische zaken. De afdeling BJ zorgt voor de juridische ondersteuning.

9 Netwerkpartners

Voor een goede bestrijding van calamiteiten is een goede samenwerking met andere overheden en instanties noodzakelijk. De betrokken organisaties vormen samen een netwerk waarbinnen wordt gewerkt, zie onderstaande figuur waarin de belangrijkste netwerkpartners zijn weergegeven. In bijlage 6 zijn de verschillende netwerkpartners uitgewerkt.

Figuur 9: Netwerkoverzicht

In de calamiteitenbestrijdingsplannen van het waterschap wordt voor een aantal specifieke calamiteiten aangegeven welke netwerkpartners actief zijn en welke rol zij vervullen bij de bestrijding van een calamiteit.

9.1 Melding, alarmering van netwerkpartners

Voor alle coördinatiefases geldt dat die netwerkpartners moeten worden geïnformeerd die (in)direct met het incident of de calamiteit te maken hebben en/of krijgen. Informeren doet WSHD zoveel mogelijk via LCMS conform het principe van netcentrisch werken.

Aandachtspunten:

1. Provincie: In coördinatiefase 1 wordt alleen een mogelijk betrokken uitvoerende dienst van de provincie geïnformeerd, zoals bijvoorbeeld een wegbeheerafdeling. Vanaf coördinatiefase 2 dient daarnaast ook het kabinet (als aanspreekpunt voor Gedeputeerde Staten) te worden geïnformeerd.
2. (Betrokken) gemeenten en veiligheidsregio's: worden vanaf coördinatiefase 2 geïnformeerd.
3. De buurwaterschappen worden zoveel mogelijk geïnformeerd zodat bijstand (bijvoorbeeld voor evaluatie) makkelijker gevraagd kan worden.
4. Regionale diensten van Rijkswaterstaat worden alleen geïnformeerd als een calamiteit voor hen gevolgen kan hebben.
5. Het LCO wordt vanaf coördinatiefase 2 alleen geïnformeerd bij hoogwaterdreiging op zee, rivieren en wateroverlast.

De operationele afstemming tussen de waterkolom en de algemene bestuurlijke kolom vindt plaats op:

- operationeel niveau: tussen WAT en CoPI, door de liaison van WSHD in het CoPI;
- tactisch niveau: tussen WOT en ROT door de liaison van WSHD in het ROT;
- bestuurlijk-strategisch niveau: door deelname van de dijkgraaf van WSHD of vertegenwoordiging van de dijkgraaf van WSHD in GBT en/of RBT.

9.2 Relatie met plannen van netwerkpartners

Convenanten veiligheidsregio's

Met de veiligheidsregio's Rotterdam-Rijnmond en Zuid-Holland Zuid zijn in 2012 afspraken gemaakt over de samenwerking bij (boven)regionale incidenten en calamiteiten en afstemming van calamiteitenplannen met het risicoprofiel, beleidsplan en crisisplan van de veiligheidsregio's. Deze afspraken zijn in de convenanten van de veiligheidsregio's met de waterschappen vastgelegd.

In deze convenanten staan afspraken over:

- bestuurlijke en ambtelijke vertegenwoordiging.
- planvorming: onderling afstemmen van plannen.
- oefenen: onderling afstemmen van oefenprogramma's.
- daadwerkelijke inzet in de respons fase: afvaardiging van liaisons op alle niveaus.

Calamiteitenplannen waterschappen

De Zuid-Hollandse waterschappen hebben afgesproken de opzet en inhoud van hun calamiteitenplannen zoveel als mogelijk op elkaar af te stemmen en eenduidig te maken, zowel voor wat betreft indeling en opzet als voor wat betreft de inhoud.

Waterakkoorden

Met alle omliggende waterbeheerders zijn waterakkoorden gesloten. In een waterakkoord staan afspraken over:

- de aanvoer en afvoer van water;
- hoe te handelen in normale en in extreme situaties;
- de waterkwaliteit;
- de financiële afwikkeling.

Waterakkoord Zoetwaterleverantie Brielse Meer (2019).

Overeenkomst waterleverantie Rozenburg en Blankenburg vanuit het Brielse Meer (1969)

Inzetprotocol Waterberging Volkerak Zoommeer (2019).

Landelijk Draaiboek Hoogwater en Overstromingen

In het Landelijk Draaiboek Hoogwater en Overstromingen wordt de landelijke opschaling binnen de waterkolom (waterschappen, provincies, ministerie van I&W) vastgelegd voor een (dreigende) overstroming met bovenregionale effecten, dat wil zeggen een overstroming waarvan de effecten zich uitstrekken over het (beheer)gebied van meerdere waterschappen, veiligheidsregio's, provincies en/of regionale diensten van Rijkswaterstaat. Het draaiboek beschrijft de taken en verantwoordelijkheden van de betrokkenen in de waterkolom ten aanzien deze bovenregionale effecten. Het gaat daarbij vooral om de landelijke coördinatie van de informatievoorziening door de LCO en de afstemming van maatregelen.

Landelijk Draaiboek waterverdeling en droogte

Bijna elk jaar treedt in Nederland in de zomer een periode van droogte op. Er verdampt meer water dan er neerslag valt, en de aanvoer van water door Rijn en Maas neemt af. Dit kan tot problemen leiden, bijvoorbeeld te lage grondwaterstanden en droogval van beken op de hoge gronden, verslechterende waterkwaliteit of hinder voor de scheepvaart. Er zijn dan maatregelen nodig, zoals het instellen van onttrekkingsverboden en zuinig schutten in sluizen. Uiteindelijk kunnen besluiten nodig zijn over prioritering bij het verdelen van schaars water. De verdringingsreeks is de basis voor de prioritering.

In deze situatie zijn de netwerkpartners aan zet om ons land en haar inwoners te waarschuwen, te informeren en zo goed mogelijk te blijven voorzien van voldoende oppervlaktewater. Om dit goed te kunnen doen, is landelijke coördinatie nodig. De taken van de netwerkpartners zijn vastgelegd in het landelijk draaiboek waterverdeling en droogte. Dit draaiboek is in december 2015 vastgesteld.

9.3 Bijstand van de netwerkpartners

Gemeenschappelijke Meldkamer Rotterdam

De meldkamers van de brandweer, politie en de centrale post ambulancevervoer zijn ondergebracht in de Gemeenschappelijke Meldkamer Rotterdam van de veiligheidsregio's Rotterdam-Rijnmond en Zuid-Holland Zuid. De Gemeenschappelijke Meldkamer regelt en coördineert de inzet van de hulpverleningsdiensten in de betreffende veiligheidsregio's. Voor een verzoek om assistentie van brandweer, politie of geneeskundige dienst moet contact opgenomen worden met de betreffende meldkamer of meldcentrale.

Regionale Verkeerscentrale Dordrecht (RVC)

De RVC is het centraal meldpunt van Rijkswaterstaat West Nederland Zuid bij ongevallen, calamiteiten, waterverontreinigingen en ijsbestrijding op de rivieren en kanalen rond de Zuid-Hollandse Eilanden. De RVC heeft een continue bezetting, veel kennis van het gebied en onderhoudt direct contacten met verschillende instanties zoals: patrouillevaartuigen van Rijkswaterstaat, Politie te Water en Havendiensten, regionale brandweer en politie, ambulancediensten, artsen, drinkwater- en energiebedrijven, de verkeersposten in Nederland en het Berichtencentrum van het RIZA.

Verkeersmanagementcentrale (VMC) Zuid-West Nederland Rhoon

Deze Verkeersmanagementcentrale houdt in de regio het verkeer op alle bruggen, tunnels en rijkswegen in de gaten, en beïnvloedt dit waar nodig met systemen voor dynamisch verkeersmanagement. Meldingen van ongevallen worden afgehandeld het Incident Management Protocol. Het Verkeerscentrum Nederland (VCNL) in Utrecht coördineert het werk van regionale centrales bij verstoringen met landelijke gevolgen.

Aanvragen militaire bijstand door burgemeester of voorzitter veiligheidsregio

Uitsluitend de burgemeester van de gemeente of de voorzitter van een veiligheidsregio waarin zich een ramp of zwaar ongeval voordoet of dreigt is bevoegd tot het aanvragen van bijstand van brandweer, politie en/of geneeskundige eenheden buiten de betreffende veiligheidsregio. Ook is de burgemeester of voorzitter van de veiligheidsregio bevoegd tot het aanvragen van militaire bijstand. Dergelijke aanvragen dient de burgemeester te richten aan het LOCC. De Commissaris van de Koning wordt hierover geïnformeerd. Indien het Regionaal Operationeel Team (ROT) operationeel is worden dergelijke bijstands aanvragen namens de betreffende burgemeester of voorzitter veiligheidsregio door het ROT aan het LOCC gedaan.

Militaire steunverlening

Het organiseren van militaire steunverlening voor waterschappen, valt onder eigenstandige verantwoordelijkheid van de dijkgraaf. Bij een calamiteit van beperkte omvang dient een waterschap de benodigde menskracht en middelen zelf te (kunnen) organiseren. Bij calamiteiten van grotere omvang die zich bij meerdere waterschappen tegelijkertijd voordoen, kan het LOCC verzocht worden haar coördinerende taak uit te voeren ten behoeve van de betrokken waterschappen/organisaties om af te stemmen en tot effectieve inzet te komen.

De civiele autoriteit (veiligheidsregio, waterschappen ed.) stelt vast dat het incident niet afdoende kan worden bestreden met eigen middelen. Het vaststellen van tekorten geschiedt op basis van kwantitatieve argumenten (uitputting, voortzettingsvermogen) kwalitatieve argumenten (specifieke capaciteit).

De civiele autoriteit (Voorzitter van de veiligheidsregio) vraagt Defensie advies met betrekking tot capaciteiten die kunnen worden ingezet bij de incidentbestrijding. Het advies wordt door een Militaire Adviseur (MA) opgesteld in nauw overleg met de civiele autoriteit. De civiele autoriteit neemt een besluit tot het aanvragen van militaire bijstand op grond van art. 51 van de Wet Veiligheidsregio's. De voorzitter stelt de aanvraag Militaire Bijstand op waarbij de MA ondersteunt bij het invullen van de aanvraag. De ingevulde aanvraag Militaire bijstand wordt ondertekend door de voorzitter van de veiligheidsregio. De ondertekende aanvraag militaire bijstand wordt ingediend bij het LOCC

Bijstand crisiscommunicatie

De provincie heeft een convenant met RTV Rijnmond afgesloten voor inzet bij calamiteiten. De Commissaris van de Koning kan deze zender gebruiken voor het doen van dringende mededelingen in het algemeen belang van het publiek.

De veiligheidsregio's Rotterdam-Rijnmond en Zuid-Holland Zuid zijn met RTV Rijnmond een rampenbestrijdingsregeling overeengekomen. Deze regeling voorziet erin dat de bevolking in crisissomstandigheden via RTV-Rijnmond snel kan worden geïnformeerd.

9.4 Informeren van en afstemmen met relevante netwerkpartners

Het is van groot belang om, met alle in dit hoofdstuk genoemde netwerkpartners, al in de preparatiefase goede afspraken te maken en elkaar vooraf goed te informeren. Wanneer organisaties elkaar in de voorbereiden fase kennen, dan vinden ze elkaar sneller in de repressieve fase. Daarbij komt dat informeren van een partner in de repressieve fase niet voldoende is. Er moet met de verschillende netwerkpartners zoals veiligheidsregio's en gemeenten ook worden afgestemd. Afspraken over hoe de werkwijze is tussen WSHD en de gemeenten/veiligheidsregio's zijn niet in dit calamiteitenplan opgenomen maar in separate protocollen of in de werkwijzebeschrijving calamiteitenorganisatie. Onderdeel van deze werkwijze is in elk geval dat WSHD ook met de gemeenten afstemt en deze informeert als zich incidenten voordoen in een gemeente, die nog niet tot GRIP-opscaling leiden, maar wel impact kunnen hebben op de openbare orde en veiligheid.

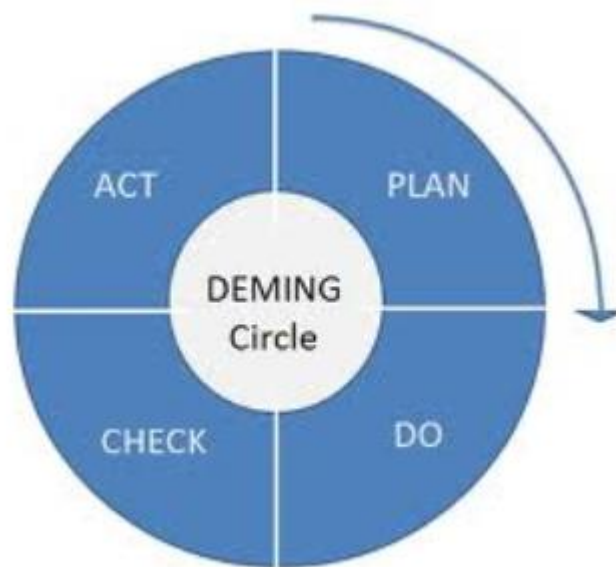
10 Kwaliteitsborging

10.1 Het calamiteitenzorgsysteem

Calamiteitenzorg is geen op zichzelf staande zaak, maar een integraal onderdeel van de reguliere taken en werkzaamheden. WSHD maakt gebruik van een calamiteitenzorgsysteem om de voorbereiding op incidenten en crises integraal te borgen in de reguliere organisatie. Het calamiteitenzorgsysteem bestaat uit:

- Beleid en planvorming inclusief het vastleggen van de manier van werken (planvorming);
- Het opleiden, trainen en oefenen van de leden van de calamiteitenorganisatie (mensen);
- Het afstemmen en samenwerken met de netwerkpartners (netwerkmanagement);
- Het verankeren van de calamiteitenzorg in de reguliere organisatie inclusief de inrichting en het beheer van de calamiteitenorganisatie (middelen).

Deze kwaliteitsborging van de calamiteitenorganisatie, zowel in de preparatie als in de repressie of nafase, kan cyclisch worden weergegeven middens de "deming circle".

iguur 10: Deming Circle

1. Planvorming: calamiteitenplan, calamiteitenbestrijdingsplan, OTO-beleid, Jaarplan calamiteitenzorg
2. Uitvoering: incidenten en calamiteiten, Opleiden, Trainen en Oefenen, Afstemming met Netwerkpartners, Beheer en onderhoud van middelen
3. Evaluatie: Incidenten en calamiteiten, Opleiden, trainen en oefenen, regulier P&C-producten en jaarverslag calamiteitenzorg, bewaken verbeterpunten uit evaluaties door team calamiteitenzorg.
4. Aanpassen: calamiteitenplan en/ of bestrijdingsplannen, OTO-beleid en jaarplan calamiteitenzorg.

De kwaliteitsborging van de calamiteitenorganisatie betekent dat de plannen (inclusief OTO), mensen en middelen op elkaar zijn afgestemd en gebaseerd zijn op de risico's in het beheergebied van WSHD. Essentieel is de periodieke evaluatie hiervan (doen we de goede dingen en doen we de dingen goed), mogelijk leidend tot aanpassing van beleid, planvorming en/of procedures.

10.2 Kundige en goed opgeleide en geoefende medewerkers

Beleid Opleiden, trainen en oefenen (OTO)

Voor de goede preparatie op de bestrijding van calamiteiten moeten de medewerkers met een rol in de calamiteitenorganisatie worden opgeleid, getraind en geoefend. De Waterwet verplicht de beheerder van waterstaatswerken, in artikel 5.29 lid 1, zorg te dragen voor 'het houden van oefeningen in doeltreffend optreden bij gevaar'. Hierbij wordt expliciet onderscheid gemaakt tussen het vakbekwaam worden en vakbekwaam blijven. De Plan, Do, Check, Act (PDCA)-cyclus is hierbij een leidend principe.

Dit beleidsplan is de basis voor het OTO-meerjarenplan en OTO-jaarplan. Het OTO-jaarplan is de vertaling van het OTO-meerjarenplan voor het eerstvolgende jaar in concrete doelen, resultaten en activiteiten.

Op het gebied van opleiden, trainen en oefenen werken de waterschappen in de regio west Nederland samen. Opleidingen worden, waar mogelijk, opengesteld voor medewerkers van de verschillende waterschappen en/ of in gezamenlijkheid georganiseerd. Ook bij oefeningen en evaluaties wordt gebruik gemaakt van elkaars expertise en ervaring.

De verantwoordelijkheid voor het opstellen van het supplement 'Meerjarenplan OTO' ligt bij de senior beleidsadviseur Calamiteitenzorg. Het opstellen van een Meerjarenplan OTO en een Jaarplan OTO gebeurt op basis van input van de medewerkers van de calamiteitenorganisatie, evaluaties van calamiteiten en OTO-activiteiten en expertise van team Calamiteitenzorg.

Het 'Meerjarenplan OTO' wordt door het college van D&H vastgesteld. Binnen de kaders van het plan stelt het MT het Jaarplan OTO vast. Het streven is dat medewerkers in de calamiteitenorganisatie zelfverantwoordelijk zijn voor hun eigen ontwikkeling. Medewerkers ingedeeld in een rol in de calamiteitenorganisatie kunnen ook gebruik maken van de opleidingen die de reguliere organisatie aanbiedt.

In de Programmabegroting van WSHD worden jaarlijks financiële middelen en uren beschikbaar gesteld voor het opleiden, trainen en oefenen van medewerkers ingedeeld in specifieke rollen (sleutelrollen) of generieke rollen in de calamiteitenorganisatie van het waterschap.

Er is sprake van goed opdrachtgeverschap. OTO-activiteiten worden doelmatig ingezet en dragen bij aan de realisatie van de visie en de doorontwikkeling (PDCA) van de organisatie. Er wordt met alle OTO-activiteiten gewerkt met vakbekwame opleiders en trainers. Ook worden alle OTO-activiteiten geëvalueerd.

Het streven is dat het vervullen van een rol in de calamiteitenorganisatie onderdeel is van de gesprekscyclus tussen de medewerker van de calamiteitenorganisatie en de reguliere leidinggevende.

Multidisciplinair Opleiden, Trainen en Oefenen (MOTO) met de veiligheidsregio's

Multidisciplinaire OTO-activiteiten van waterschap Hollandse Delta worden afgeleid van de meerjarenbeleidsplannen MOTO en de MOTO-jaarplannen van de veiligheidsregio's Rotterdam-Rijnmond en Zuid-Holland Zuid. Waterschap Hollandse Delta brengt advies uit over deze plannen en ziet erop toe dat daarin convenantafspraken worden geborgd dat regelmatig oefeningen met elkaar op operationeel, tactisch en strategisch niveau worden gehouden, en dat (M)OTO-beleid en planning op elkaar wordt afgestemd.

Waterschap Hollandse Delta maakt voldoende capaciteit vrij voor het gezamenlijk ontwikkelen van oefenscenario's, het voorbereiden en evalueren van multidisciplinaire oefeningen en spant zich in om de verbeterpunten te implementeren.

Evaluaties van oefeningen

Alle oefeningen worden geëvalueerd. De verantwoordelijkheid voor het uitzetten en verzamelen van de evaluaties bij oefeningen ligt bij het team calamiteitszorg. Met betrekking tot het invullen van de evaluatieformulieren ligt de verantwoordelijkheid bij de deelnemers. Een evaluatie van een oefening kan tevens gedelegeerd zijn aan een extern bureau of aan evaluatoren van de waterschappen binnen Regio West⁴. De deelnemers van de oefening dienen hun medewerking te verlenen aan de evaluatie om tot een gedegen evaluatie te komen.

Eventuele acties en of verbeterpunten voortvloeiend uit de evaluaties van opleidingen, trainingen en oefeningen worden uitgezet door het team calamiteitszorg en worden opgepakt door de verantwoordelijke afdelingen/teams. Hierbij geldt dat team calamiteitszorg, in afstemming met het MT, indien nodig, prioriteiten stelt aan de uit te zetten verbeterpunten en het nakomen van afspraken van de individuele actiehouders borgt. Het evaluatieverslag wordt door team calamiteitszorg opgesteld. Inhoudelijk worden de opleidingen, trainingen en oefeningen medebepaald door de evaluaties van de incidenten en oefeningen van het voorgaande jaar.

10.3 Planvorming

Doel planvorming

Bij planvorming wordt in het bijzonder gedacht aan het huis van de planvorming maar ook bijdragen aan planvorming van externen. Het huis van de planvorming hoofddoelen: Informeren en prepareren.

Informeren

Doel is van informeren is het bereiken van een efficiënte en effectieve informatievoorziening, waarbij alle betrokken netwerkpartners de beschikking hebben over juiste, tijdige en volledige informatie over de plannen van WSHD. Verzorging van informatievoorziening aan overheden, instanties en burgers, die daarvoor in aanmerking komen, komt tot stand door:

- Overleg over het ontwerp van het calamiteitenplan met de provincies, veiligheidsregio's, RWS, omgevingsdiensten en gemeenten;
- Het informeren van betrokken overheden, instanties en burgers over de waterstaatkundige risico's.

Prepareren

Onder preparatie worden alle voorbereidende activiteiten verstaan die noodzakelijk zijn om in geval van een calamiteit doeltreffend te kunnen optreden, zoals:

- Het vaststellen van een huis op de planvorming;
- Het onderhoud van noodvoorzieningen, het aanhouden van strategische voorraden en aanschaf van specifiek materieel;
- Opleiden, trainen en oefenen;
- Overleg met netwerkpartners in de crisisbeheersing;
- Verzamelen en verspreiden van kennis over relevante risico's.

Herziening

De minimale herzieningstermijn van het calamiteitenplan is 6 jaar. (Artikel 4.8 Waterwet)

Om het handboek beter aangesloten te houden op de actualiteit worden noodzakelijke aanpassingen en verbeteringen aan het plan verwerkt op het moment dat deze worden geconstateerd. Het team calamiteitszorg vervuld hierbij de initiërende en coördinerende rol. Het handboek is gedigitaliseerd om actualisatie te verbeteren, versnellen en beheer van het handboek te vereenvoudigen. Jaarlijks worden de wijzigingen geïnventariseerd. Het actualiseren en (beperkt) herzien van de plannen is gemandateerd aan de secretaris-directeur en in enkele gevallen aan de senior beleidsadviseur calamiteitszorg. Hierdoor is flexibiliteit en toch zekerheid gecreëerd.

---

⁴ Regio West is een samenwerking op het gebied van crisisbeheersing met 6 waterschappen te weten: Waterschap Scheldestromen, Waterschap Hollandse Delta, Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard, Hoogheemraadschap van Delfland, Hoogheemraadschap van Rijnland en Waternet.

Inhoud en kwaliteit

Voor alle plannen geldt dat het opstellen, herzien en actualiseren een verantwoordelijkheid is van de planbeheerders (als opdrachtnemer) onder coördinatie van team calamiteitszorg (de senior beleidsadviseur calamiteitszorg). De leidinggevend in de lijn zijn verantwoordelijk voor de te leveren kwaliteit door de planbeheerder. In ieder plan is een bijlage toegevoegd met de titel: lijst van verbeterpunten. Hierin worden alle verbeterpunten toegevoegd die voortkomen uit evaluatie en risicoanalyses. De lijst borgt de verbeterpunten en maakt het proces helder. Voor het calamiteitenplan is het bijlage 9.

Actualisatie:

Het bijwerken van de plannen met actuele gegevens. Het betreft vooral wijzigingen van administratieve en/ of verduidelijkende (taalkundige) aard. Bijvoorbeeld het verwerken van besluiten met betrekking tot wijziging van de reguliere organisatie en/ of werkwijze die van invloed zijn op de plannen (naamgeving en verwijzingen e.d.).

Beperkte herziening:

Verbeteringen van plannen die meer inhouden dan een administratieve wijziging, die logisch voortvloeien uit gebruik van de plannen bijvoorbeeld geconstateerde omissies en evaluatiepunten. Deze wijzigingen zijn voor de meeste plannen gemandateerd aan de secretaris-directeur en/ of de senior beleidsadviseur calamiteitszorg.

Herziening:

Een volledige herijking met wijziging van fundamentele zaken als uitgangspunten, organisatie en mandaten van het calamiteitenplan is niet gemandateerd. Herziening (opnieuw vaststellen) van de uitwerkingen in de calamiteitenbestrijdingsplannen, supplementen en bijlagen is gemandateerd aan de secretaris-directeur, mits het geen fundamentele wijzigingen van beleid betreft. Een en ander wordt meegenomen in de zes jaarlijkse vaststelling van het calamiteitenplan.

Het calamiteitenplan

Planbeheerder is de senior beleidsadviseur calamiteitszorg (CZ). Het calamiteitenplan en de bestrijdingsplannen zijn levende en dynamische documenten. Jaarlijks controleert WSHD of er dusdanige wijzigingen zijn in de calamiteitsorganisatie, de regulier organisatie en/ of (landelijke) ontwikkelingen dat het noodzakelijk is het calamiteitenplan aan te passen. Het herziene calamiteitenplan wordt eens in de zes jaar vastgesteld door het college van D&H.

Supplementen

De supplementen hebben eigen planbeheerders die zorgdragen voor jaarlijkse actualisatie en een beoordeling of (beperkte) herziening noodzakelijk is. De supplementen en hun planbeheerders zijn:

Supplement	Planbeheerder	Mandaat vaststellen actualisatie en beperkte herziening
a) Werkwijze calamiteitsorganisatie:	Senior beleidsadviseur CZ	Secretaris-Directeur
b) Crisiscommunicatieplan:	Teamleider communicatie	Secretaris-Directeur
c) Noodmiddelen:	Teamleider BO	Senior Beleidsadviseur CZ
d) Facilitaire zaken	Teamleider BO	Senior Beleidsadviseur CZ
e) OTO (Opleiding, Training en Oefenen)	Senior beleidsadviseur CZ	Secretaris-Directeur
f) Personele Zaken	Senior beleidsadviseur calamiteitszorg	Secretaris-Directeur

Tabel 4: Overzicht supplementen inclusief beheerder

Het personeelsoverzicht wordt in de praktijk doorlopend geactualiseerd via het CIS (Calamiteiten Informatie Systeem). De senior beleidsadviseur zorgt ervoor dat minimaal tweemaal per jaar een gestructureerde controle op actualiteit en volledigheid plaatsvindt. Minimaal een maal per jaar bespreekt hij de personele bezetting van alle (kritische) rollen met de secretaris-directeur zodat het personeelsoverzicht weer opnieuw vastgesteld kan worden.

Voor de bestrijdingsplannen, de supplementen en alle bijlagen geldt dat het calamiteitenplan leidend is.

Bijlagen

De bijlagen van het Calamiteitenplan hebben eigen planbeheerders die zorgdragen voor jaarlijkse actualisatie en een beoordeling of (beperkte) herziening noodzakelijk is.

Bijlage	Planbeheerder	Mandaat vaststellen actualisatie en beperkte herziening
1. Afkortingen	Senior beleidsadviseur CZ	Senior beleidsadviseur CZ
2. Verzendlijst	Senior beleidsadviseur CZ	Senior beleidsadviseur CZ
3. Wettelijke bepalingen	Afdelingshoofd BJ	Senior beleidsadviseur CZ
4. Risico-inventarisatie en analyse	Senior beleidsadviseur CZ	Senior beleidsadviseur CZ
5. Uitwerking maximale bestrijdingsbehoefte	Senior beleidsadviseur CZ	Senior beleidsadviseur CZ
6. Beschrijving netwerkpartners en netwerkkaart	Senior beleidsadviseur CZ	Senior beleidsadviseur CZ
7. Kaarten	Teamleider GEO data	Senior beleidsadviseur CZ
8. Opdrachtschrijving voor evaluatie	Senior beleidsadviseur CZ	Senior beleidsadviseur CZ

Tabel 5: Overzicht bijlage inclusief beheerder

De calamiteitenbestrijdingsplannen (CBP's)

De CBP's zijn een extra voorbereiding op voorzienbare risico's. De bestrijdingsplannen hebben elk een eigen planbeheerder. De planbeheerders toetsen jaarlijks de actualiteit van de plannen op basis waarvan de plannen mogelijk worden aangepast. Aanpassing kan eveneens noodzakelijk zijn door evaluaties van incidenten en/of landelijke ontwikkelingen. Na tussentijdse herziening dienen de CBP's vastgesteld te worden door de secretaris-directeur en in de zes jaarlijkse herziening door het college van D&H.

Calamiteitenbestrijdingsplan	Planbeheerder	Mandaat vaststellen actualisatie en beperkte herziening
1. Waterkeringen	Assetmanager Waterveiligheid	Senior beleidsadviseur CZ
2. Regionale Watersystemen	Assetmanager Watersysteem	Senior beleidsadviseur CZ
3. Afvalwatersystemen	Assetmanager Waterketen	Senior beleidsadviseur CZ
4. Bedrijfsvoering	Afdelingshoofd BJ	Senior beleidsadviseur CZ
5. Wegen	Assetmanager Wegen	Senior beleidsadviseur CZ
6. Vaarwegen	Assetmanager Watersystemen	Senior beleidsadviseur CZ

Tabel 6: Overzicht calamiteitenbestrijdingsplan inclusief beheerder

Beschikbaarheid en versiebeheer

Alle medewerkers van het waterschap kunnen via Sharepoint digitaal beschikken over de documenten behorend bij het Calamiteiten Zorg Systeem (CZS) van WSHD. In elke crisisruimte (op het hoofdkantoor en op de steunpunten) is een fysiek exemplaar van alle plannen aanwezig. Aan de relevante netwerkpartners wordt het handboek alleen digitaal toegezonden.

Beheer van middelen

De senior beleidsadviseur Calamiteitenzorg is eindverantwoordelijk voor alle ruimten, middelen en inrichting van de als zodanig aangewezen calamiteitenruimten. Team calamiteitenzorg draagt zorg voor de aanschaf van nieuwe middelen, wijzigingen en doorontwikkeling van de ruimtes en middelen.

Hoofdkantoor

De calamiteitencoördinator geeft bij calamiteiten opdracht voor het in gebruik nemen en/of de inrichting en het opbouwen van de verschillende calamiteitenruimten binnen het hoofdkantoor. Bij oefeningen geeft team calamiteitenzorg de opdracht voor de inrichting en het opbouwen. De uitvoering van de inrichting is een taak van facilitaire zaken.

Actiecentra

De verantwoordelijkheid voor het opbouwen en gebruiken van de actiecentra in de repressie (acute) fase ligt bij de Actieteamleiders. Zij behoren te weten hoe alles werkt binnen het actiecentrum. De reguliere organisatie is verantwoordelijk voor het onderhoud en het testen van de middelen in de actiecentra.

10.4 Evaluatie

Evaluatie is een essentieel onderdeel van het hele calamiteitenproces. Het analyseren en evalueren van incidenten en calamiteiten is een onderdeel van de kwaliteitsborging van de calamiteitenorganisatie maar kan ook een wettelijke plicht zijn⁵. Belangrijk voor de betrokkenen is het 'leren van'.

Evaluatie heeft drie doelen:

1. (Publieke)verantwoording over de werking van het (crisis)proces
2. Optimalisatie van de calamiteitenbestrijding(organisatie)
3. Analyse van de impact van de calamiteit op de normale bedrijfsvoering

Door te evalueren leert WSHD wat goed is gegaan en wat anders of beter kan. Een evaluatie leidt tot aanbevelingen met name gericht op het aanpassen van plannen en procedures of het verwerken van aandachtspunten in het opleidings-, training- en oefentraject van de calamiteitenorganisatie.

Voorafgaand aan de evaluatie wordt een opdrachtschrijving⁶ opgesteld. Vervolgens wordt de evaluatie door evaluatoren van WSHD uitgevoerd, tenzij anders besloten. WSHD beschikt over interne evaluatoren. Zij zijn opgeleid en getraind, voldoen aan de rolbeschrijving 'evaluator' en zijn ook waarnemer bij calamiteitenoefeningen.

Van iedere evaluatie wordt een evaluatierapport met aanbevelingen opgeleverd. WSHD stelt hiervoor een werkwijze met vaststellingsprocedure vast.

Vaststellingsprocedure

Zoals eerder verwoord vormt de evaluatie de (publieke) verantwoording over de ondernomen acties en de gevolgen daarvan. Hiervoor is het noodzakelijk dat evaluaties door de juiste (bestuurlijke)gremia worden behandeld.

Fase	Senior CZ	SD/ MT	Dijkgraaf	College	Commissie/VV	GS-provincie
1	Vaststellen	Ter kennisname	Ter kennisname	-	-	-
2	-	Vaststellen	Ter kennisname	Ter kennisname	Eventueel Ter kennisname commissie	-
3/4	-	-	-	Vaststellen	Ter kennisname	Ter kennisname

Tabel 7: Vaststellingsprocedure evaluatie

⁵ Artikel 5.30 Waterwet

⁶ In de opdrachtschrijving staat onder meer: focus van de evaluatie, betrokkenen (intern en extern), manier van uitvoering, planning, maximaal aantal aanbevelingen en de rapportagevorm.

Calamiteitenplan WSHD 2020-2023

BIJLAGEN

Onderdeel van het calamiteitenzorgsysteem

Bijlage 1: Afkortingen

AA	Afdeling Advies en Automatisering
ACC	Actiecentrum Crisiscommunicatie
BJ	Afdeling Bestuurlijke en Juridische Zaken
BO	Afdeling Beheer en Operatie
BZK	Binnenlandse Zaken en Koninkrijkrelaties
CBP	Calamiteitenbestrijdingsplan
CC	Calamiteitencoördinator
CoPI	Commando Plaats Incident
CZ	Calamiteiten Zorg
CZS	Calamiteiten Zorg Systeem
CIS	Calamiteiteninformatiesysteem
DCC	Departementaal Coördinatie Centrum
DCMR	Gezamenlijke milieudienst in de regio Rijnmond
D&H	Dijkgraaf en Heemraden
FN	Afdeling Financiën
GBT	Gemeentelijk Beleidsteam
GHOR	Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie in de Regio
GMC	Gemeenschappelijke Meld Centrale (Zuid-Holland Zuid)
GMK	Gemeenschappelijke Meld Kamer (Rotterdam-Rijnmond)
GRIP	Gecoördineerde Regionale Incidentbestrijdings Procedure
IAC	Informatie- en adviescentrum
ICCb	Interdepartementale Coördinatiecommissie Crisisbeheersing
ICO	Informatie Coördinator
ICT	Informatie- en Communicatie Technologie
I&W	Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat
J&V	Ministerie van Justitie en Veiligheid
KCC	Klant Contact Centrum
KNMI	Koninklijk Nederlands Meteorologisch Instituut
LCM	Landelijke Coördinatiecommissie Milieuverontreiniging Water
LCMS	Landelijk Crisis Management Systeem
LCO	Landelijke Coördinatiecommissie Overstromingsdreiging
LCW	Landelijke Coördinatiecommissie Waterverdeling
LOCC	Landelijk Operationeel Coördinatie Centrum
MA	Militaire Adviseur
MCCb	Ministeriële Coördinatiecommissie Crisisbeheersing
MOTO	Multidisciplinair Opleiden Trainen en Oefenen
NCC	Nationaal Coördinatie Centrum
NHC	Nationaal Handboek Crisisbesluitvorming
OG	Ondersteuningsgroep facilitaire en ICT-dienstverlening
OTO	Opleiden Trainen en Oefenen
OVR	Officier Veiligheidsregio (Ministerie van Defensie)
OZHZ	Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid (Omgevingsdienst)

PO	Afdeling Personeel & Organisatie
PWK	Primaire waterkering
RBT	Regionaal Beleidsteam
RDO	Regionaal Droogte Overleg
RET	Rotterdamse Elektrische Tramwegmaatschappij
RIVM	Rijks Instituut voor Volksgezondheid en Milieuhygiëne
ROT	Regionaal Operationeel Team
RVC	Regionale Verkeerscentrale (Rijkswaterstaat) Dordrecht
RWS	Rijkswaterstaat
RWZI	Rioolwaterzuiveringsinstallatie
SAW	Sectorale Arbeidsvoorwaardenregeling Waterschappen
TO	Afdeling Technisch Onderhoud
VMC	Verkeersmanagement Centrale (Rijkswaterstaat) Rhoon
VRR	Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond
VRZHZ	Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid
VWM	Verkeer en Watermanagement
WAT	Waterschap Actie Team
WBT	Waterschap Beleidsteam
WMCN	Water Management Centrum Nederland
WOT	Waterschap Operationeel Team
WSHD	Waterschap Hollandse Delta

Bijlage 2: Verzendlijst Calamiteitenplan

Per uitgaande brief wordt het Ontwerp Calamiteitenplan WSHD 2020 namens het college van Dijkgraaf en Heemraden van waterschap Hollandse Delta voor zienswijzen verzonden aan:

Gedeputeerde Staten van de provincie Zuid-Holland;
het dagelijks bestuur van de veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond;
het dagelijks bestuur van de veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid;
Burgemeester en wethouders van de gemeente Albrandswaard;
Burgemeester en wethouders van de gemeente Barendrecht;
Burgemeester en wethouders van de gemeente Brielle;
Burgemeester en wethouders van de gemeente Dordrecht;
Burgemeester en wethouders van de gemeente Goeree-Overflakkee;
Burgemeester en wethouders van de gemeente Hellevoetsluis;
Burgemeester en wethouders van de gemeente Hendrik-Ido-Ambacht;
Burgemeester en wethouders van de gemeente Hoeksche Waard;
Burgemeester en wethouders van de gemeente Nissewaard;
Burgemeester en wethouders van de gemeente Ridderkerk;
Burgemeester en wethouders van de gemeente Rotterdam;
Burgemeester en wethouders van de gemeente Westvoorne;
Burgemeester en wethouders van de gemeente Zwijndrecht;
Dijkgraaf en Hoogheemraden van het Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard;
Dijkgraaf en Hoogheemraden van het Hoogheemraadschap van Delfland;
Dijkgraaf en Heemraden van waterschap Brabantse Delta;
Dijkgraaf en Heemraden van waterschap Scheldestromen;
de Hoofd Ingenieur Directeur van Rijkswaterstaat West Nederland Zuid;
het DCC van het ministerie van Infrastructuur en Milieu;
de Inspectie voor Leefbaarheid en Transport van het ministerie van Infrastructuur en Milieu.

Bijlage 3: Wettelijke taken

In deze bijlage zijn alle relevante wettelijke bepalingen weergegeven waar het waterschap tijdens incidenten en calamiteiten mee te maken kan krijgen.

WATERWET – gevaar voor waterstaatswerken

Artikel 5.28

1. In deze paragraaf wordt verstaan onder gevaar: omstandigheden waardoor de goede staat van één of meer waterstaatswerken onmiddellijk en ernstig in het ongerede is of dreigt te geraken.
2. Deze paragraaf is niet van toepassing op gevaren die het gevolg zijn van een ongeval als bedoeld in de Wet bestrijding ongevallen Noordzee.

Artikel 5.29: Plannen en oefenen

1. De beheerder draagt zorg voor het houden van oefeningen in doeltreffend optreden bij gevaar. Tevens stelt hij voor de waterstaatswerken onder zijn beheer een calamiteitenplan vast, dat voldoet aan bij of krachtens algemene maatregel van bestuur te stellen regels.
2. In het calamiteitenplan wordt de afstemming op provinciale coördinatieplannen, en voor het waterbeheer van belang zijnde rampbestrijdingsplannen, vastgesteld voor het gebied waar in de waterstaatswerken zijn gelegen, gewaarborgd.
3. Het ontwerp van een calamiteitenplan wordt in elk geval voor commentaar gezonden aan het bestuur van de regionale brandweer en aan burgemeester en wethouders van de gemeenten waarbinnen de waterstaatswerken zijn gelegen.

Artikel 5.30: Algemene (nood)bevoegdheden waterschap:

1. De beheerder is in geval van gevaar, zolang de daardoor ontstane situatie zulks noodzakelijk maakt, bevoegd de maatregelen te treffen die hij nodig oordeelt, zo nodig in afwijking van wettelijke voorschriften, met dien verstande dat hij geen maatregelen treft die in strijd zijn met de Grondwet of met internationaalrechtelijke verplichtingen.
2. Indien het bestuur van een waterschap gebruik heeft gemaakt van de bevoegdheid, bedoeld in het eerste lid, meldt hij dit onverwijld aan gedeputeerde staten.
3. De beheerder brengt, zodra de feitelijke omstandigheden op grond waarvan toepassing is gegeven aan het eerste lid, dat toelaten, het waterstaatswerk weer zoveel mogelijk in overeenstemming met de in de legger voorgeschreven staat.
4. De beheerder draagt zorg voor een evaluatie van het optreden en verder handelen bij toepassing van het eerste lid en derde lid. Hij zendt in elk geval een exemplaar van deze evaluatie ter kennisneming aan gedeputeerde staten, alsmede aan burgemeester en wethouders van de gemeenten waarbinnen de waterstaatswerken zijn gelegen.

Artikel 5.31: Aanwijzingsbevoegdheden gedeputeerde staten en minister:

1. Gedeputeerde staten kunnen, indien naar hun oordeel het bestuur van een waterschap niet of niet voldoende optreedt bij gevaar, overeenkomstige toepassing geven aan artikel 3.12 van de Waterwet (gedeputeerde staten kunnen, indien een samenhangend en doelmatig regionaal waterbeheer dat vordert, het bestuur van een waterschap een aanwijzing geven omtrent de uitoefening van taken of bevoegdheden).
2. Indien de omstandigheden geen voorafgaande bijeenroeping van gedeputeerde staten gedogen, is onze Commissaris in de provincie bevoegd tot uitoefening van de in het eerste lid bedoelde bevoegdheid, zolang het gevaar voortduurt en totdat gedeputeerde staten van die bevoegdheid gebruik maken.

3. Onze Minister kan, indien naar zijn oordeel gedeputeerde staten of Onze Commissaris in de provincie ten onrechte niet of niet voldoende gebruik maken van de bevoegdheid, bedoeld in het eerste lid, overeenkomstig toepassing geven aan artikel 3.13 van de Waterwet (Onze Minister kan, indien internationale verplichtingen of bovenregionale belangen dat noodzakelijk maken, gedeputeerde staten of het bestuur van een waterschap een aanwijzing geven omtrent de uitoefening van taken of bevoegdheden in het kader van het waterbeheer).

WATERBESLUIT

Artikel 5.3

Het door de beheerder vast te stellen calamiteitenplan, bedoeld in artikel 5.29 van de Waterwet, bevat tenminste:

- a. Een overzicht van de soorten calamiteiten die zich in het watersysteem of onderdelen daarvan kunnen voordoen, waaronder een inventarisatie van de daarmee gepaard gaande risico's.
- b. Een overzicht van te nemen maatregelen, met inbegrip van de maatregelen die voortkomen uit de voor de betreffende watersystemen geldende overstromingsrisicobeheerplannen, en het beschikbare materieel, benodigd om de onderscheiden calamiteiten het hoofd te bieden.
- c. Een overzicht van diensten, instanties en organisaties, die bij gevaar kunnen worden ingeschakeld.
- d. Een beschrijving van het moment en de wijze van het door de beheerder informeren van burgemeesters en wethouders van de gemeenten waarbinnen de watersystemen of onderdelen daarvan zijn gelegen.
- e. Een schema met betrekking tot de calamiteitenorganisatie van de beheerder.
- f. Een meld en alarmeringsprocedure.
- g. Een overzicht waaruit blijkt op welke wijze de beheerder de kwaliteit van de calamiteitenorganisatie waarborgt.

WATERSCHAPSWET

Artikel 96: Bijzondere bevoegdheden dijkgraaf:

1. Wanneer de omstandigheden geen voorafgaande bijeenroeping van het algemeen bestuur of van het dagelijks bestuur gedogen, is de voorzitter bevoegd bij omstandigheden waaronder de veiligheid van een of meer waterstaatswerken, of anderszins de goede staat daarvan, in onmiddellijk en ernstig gevaar is of dreigt te komen, al die maatregelen te treffen waartoe die besturen bevoegd zijn, zolang deze toestand voortduurt en totdat deze besturen van hun bevoegdheid gebruik maken.
2. Hij geeft daarvan onverwijld kennis aan het desbetreffende bestuur alsmede aan gedeputeerde staten.

WET OP DE VEILIGHEIDSREGIO'S

1. Het informeren van de betreffende besturen van de provincie, veiligheidsregio en gemeenten over de risico's en relevante veiligheid technische gegevens, opdat zijn hun taken in het kader van de voorbereiding op rampen en zware ongevallen naar behoren kunnen uitvoeren (Artikel 48, Wet op de veiligheidsregio's).
2. Deelname aan gemeentelijke en regionale veiligheids- c.q. rampenstaven overeenkomstig de afspraken die daarover zijn gemaakt in de veiligheidsregio's (convenanten met veiligheidsregio's).

Herzieningstermijn calamiteitenplan

De herzieningstermijn van het calamiteitenplan bedraagt 6 jaar. Artikel 4.8 Waterwet bepaalt dat de in hoofdstuk 4 bedoelde plannen eenmaal in de zes jaren worden herzien. Tussentijdse herziening van de plannen is mogelijk. Het calamiteitenplan wordt echter in hoofdstuk 5 (artikel. 5.29) genoemd, zodat artikel. 4.8. niet van toepassing is.

Artikel 5.29 Waterwet schrijft voor dat het calamiteitenplan wordt afgestemd met provinciale coördinatieplannen, rampenplannen en voor het waterbeheer van belang zijnde rampbestrijdingsplannen. Volgens de toelichting op artikel 5.2 van het Waterbesluit moeten de maatregelen in het overstromingsrisicobeheerplan van invloed zijn op het calamiteitenplan. In het algemeen deel van de toelichting op het Waterbesluit kan worden gelezen dat de Richtlijn overstromingsrisico's bepaalt dat het overstromingsrisicobeheerplan om de zes jaar moet worden getoetst en zonodig bijgesteld. Gelet op de inhoudelijke koppeling tussen dit plan en het calamiteitenplan leidt dit tot de conclusie dat ook het calamiteitenplan om de zes jaar opnieuw moet worden beoordeeld. Op zich is het ook logisch, hoewel formeel dus niet geregeld, dat voor het calamiteitenplan dezelfde herzieningstermijn (zes jaar dus) wordt aangehouden als voor de andere planvormen.

Onderstaande artikelen komen voor in het Calamiteitenplan:

Artikel 1.1 Waterwet

Artikel 5.28 Waterwet

Artikel 5.29 Waterwet

Artikel 5.30 Waterwet

Artikel 5.3 Waterbesluit

Artikel 96 Waterschapswet

Artikel 73 Onteigeningswet

Artikel 3 Wrakkenwet

Artikel 2.1.5 lid 2 en 2.1.13 Sectorale Arbeidsvoorwaardenregelingen Waterschap personeel

Wet tegemoetkoming schade bij rampen

Hoofdstuk 7.3 Waterwet (artikel 14 t/m 20)

Wet tegemoetkoming schade bij rampen

Artikel 51 Wet op de veiligheidsregio (aanvraag militaire bijstand)

Bijlage 4: Risico-inventarisatie en analyse

Bijlage 5: Uitwerking bestrijdingsbehoefte

Bijlage 6: Beschrijving netwerkpartners en netwerkkaart

Bijlage 7: Overzichtskaart beheersgebied WSHD 2020

Bijlage 8: Opdrachtomschrijving voor evaluatie

Bijlage 9: Lijst van verbeterpunten

In het Calamiteitenplan moeten de volgende zaken nader uitgewerkt worden:

Datum	Omschrijving verbetering	Bron

Tabel 8: Lijst verbeterpunten